2015

شوێنەوارنامە – وەشانی 2

لیستی ئەو شوێنەوار و کەرەستە کۆنینانەیە کە ماڵپەڕی کوردیپێدیا بەدەستی هێناوە.

ئامادەکردنی: هاوڕێ باخەوان، بەیارمەتیی کوردیپێدیا

ڕێکخراوی کوردیپێدیا
http://www.kurdipedia.org
24-01-2015

چەند وتەیەک

ئەمەی بەردەستتان، لیستەیەکی ڕێکخراوی لیستی ئەو شوێنەوار و کەرەستە کۆنینانەیە کە ماڵپەڕی کوردیپێدیا بەدەستی هێناوە..
لەم لیستەیەدا ڕەچاوی ریزبەندیی ئەلفوبێی ناوەکان کراوە، پاشان زمان و شێوەزمانەکان.
تۆمارەکان بەپێی توانا و دەستکەوتنی زانیاری، پێناسیان نووسراوە، وێنە ئەگەر دەستمان کەوتبێت خراوەتە پاڵ تۆمارەکەیەوە. هەروەها هەر مێتاداتایەکی تری پێویستیش وەک پاشکۆ لەگەڵ تۆمارەکاندا دانراون.
لەگەڵ هەر تۆمارێک لینکێک هەیە، ئەو لینکە گریدراوە بە تۆمارەکەوە لەسەر ماڵپەڕی کوردیپێدیا، بابەتەکان هەندێکجار گۆڕانکارییان بەسەردادێت و باشتر دەکرێن، مێتاداتا و وێنەیان دەخریتەسەر، بۆ ئەوەی لە دوا ڤێرشنی ئەو تۆمارە ئاگاداربیت، کلیک لە بابەتەکە بکە و لە ماڵپەڕی کوردیپێدیادا بیکەرەوە.
لە کۆتایی هەر بابەتێکدا، وێنەی کویک ریسپۆنس هەیە، یەم وێنەیە کە سکێن دکرێت، یەکسەر دەتباتە سەر بابەتەکە لەسەر ماڵپەڕی کوردیپێدیا.
هەندێک بابەت پەیوەستکراوە بە بابەتی ترەوە، بۆ نموونە نووسەر بە پەڕتووکەکانییەوە، یان هەندێک بابەت فایلی پەیوەندیداری لەگەڵە، ئەوانە لێرەدە پیشان نەدراون و بۆ بینینیان دەبێت لە ماڵپەڕی کوردیپێدیادا سەیریان بکەیت.

تێبینی: وەشانی یەکەمی ئەم کوردیپێدیانامانە، تاقیکردنەوەن!
ئەم پەڕتووکە بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیکی لە بەرنامەیەکی کۆمپیوتەریی تایبەت بە دەزگای کوردیپێدیاوە ئافرێندراوە.
بەهیوای ئەوەی ئەم لیستەیە زۆرتر و پاکژتری بکەین و بەزووترین کات وەشانێکی تر بخەینە بەردەستی ئێوەی بەڕێز..

ڕێکخراوی کوردیپێدیا
http://www.kurdipedia.org
http://www.kurdipedia.info
contact@kurdipedia.org
24-01-2015

لەبڵاوکراوەکانی ڕێکخراوی کوردیپێدیا

ناوی پەڕتووک	ژمارەی وەشان	ژمارەی لاپەڕە - A4	ژمارەی تۆمار	ڕۆژی دەرچوون
شوێننامە - وەشانی 2ەم	2	1347	2957	22-01-2015
پێشمەرگەنامە - وەشانی 2ەم	2	353	536	21-01-2015
وەرزشنامە - وەشانی 2ەم	2	75	113	19-01-2015
جاشنامە - وەشانی 2ەم	2	140	287	18-01-2015
ژنکوژینامە - وەشانی 2ەم	2	30	41	18-01-2015
ڕێکخراونامە - وەشانی 2ەم	2	510	960	16-01-2015
هاوڕێنامە - وەشانی 4ەم	4	1859	5035	15-01-2015
براکوژینامە - وەشانی 2ەم	2	172	285	11-01-2015
ئەنفالنامە - وەشانی 2ەم	2	165	359	10-01-2015
شەهیدنامە - وەشانی 2ەم	2	3935	7345	04-01-2015
2014نامە - وەشانی 1	1	166	344	01-01-2015
گەپنامە - وەشانی 1ەم	1	236	428	23-11-2014
کۆبانێنامە - وەشانی 1ەم	1	118	130	23-11-2014
داعشنامە - وەشانی 1ەم	1	26	27	16-11-2014
پێشمەرگەنامە - وەشانی 1ەم	1	403	514	10-06-2014
هاوڕێنامە - وەشانی 3ەم	3	1653	4811	03-06-2014
وێنەنامە - وەشانی 1ەم	1	722	1419	03-06-2014
وەرزشنامە - وەشانی 1ەم	1	78	101	02-06-2014
چالاکوانانامە - وەشانی 1ەم	1	1284	1778	02-06-2014
ناونامە - وەشانی 1ەم	1	1238	3259	01-06-2014
زیندانینامە - وەشانی 1ەم	1	1812	3172	01-06-2014
هونەرنامە - وەشانی 1ەم	1	1204	1695	01-06-2014
ژنکوژینامە - وەشانی 1ەم	1	31	33	01-06-2014
براکوژینامە - وەشانی 1ەم	1	219	282	01-06-2014
پەندنامە - وەشانی 1ەم	1	110	404	31-05-2014
ڕێکخراونامە - وەشانی 1ەم	1	546	937	31-05-2014
بڵاوکراوەنامە - وەشانی 1ەم	1	435	756	31-05-2014
شوێنەوارنامە - وەشانی 1ەم	1	100	171	31-05-2014
شوێننامە - وەشانی 1ەم	1	1396	2887	31-05-2014

30-05-2014	285	163	1	جاشنامە - وەشانی 1ەم
28-05-2014	3289	2291	1	نووسەرنامە - وەشانی 1ەم
28-05-2014	358	188	1	ئەنفالنامە - وەشانی 1ەم
27-05-2014	6140	2753	1	شەهیدنامە - وەشانی 1ەم
25-05-2014	12747	3562	1	پەرتووکنامە - وەشانی 1ەم

دەربارەی کوردیپێدیا

کوردیپێدیا، پرۆژەیەکە بۆ کۆکردنەوەی هەر زانیارییەکی پەیوەست بە کوردستان و کورد و بەهیوایە لە پاشەڕۆژدا ببێتە پرزانیاریترین سەرچاوەی کوردی و بەهۆیەوە بەئاسانی بزانرێت: کێ، کێیە؟! و کوێ، کوێیە؟! و چی، چییە؟...!

کوردیپێدیا وشەیەکی لێکدراوە و لە کوردی و پێدیا پێکهاتووە. وشەی پێدیا، وشەی دووەمی وشەی لێکدراوی گریکیی ئەنسیکلۆپێدیایە (encyclopedia) کە بەواتای ناسین یان زانینی یاخود زانیاریی گشتی دێت. وشەی کوردیپێدیاش لەوەوە داتاشراوە و دەکرێت واتای کوردناسی، کوردیناسی یان کوردزانین یاخود زانیاریی کوردی بدات.

سەرچاوەکانی کوردیپێدیا بریتییە لە:

ئەو تۆمارانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لەنێو ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت دەیدۆزێتەوە و لە یەکێک لە پۆلەکانی کوردیپێدیادا چرووپریدەکاتەوە و هەندێکجاریش هەوڵی گۆڕینی ڕێنووسە هەڵەکانی دەدرێت و بەشێوەیەکی دروست تۆماریدەکاتەوە، بەبێ ئەوەی دەستکاریی ناوەڕۆکی بابەتەکان بکرێت. هەر بابەتێک لە هەر ماڵپەڕێکەوە وەربگیرێت، وەک ئەمانەتێکی زانستی ناوی ماڵپەڕەکە لە لیستی سەرچاوەکەدا تۆماردەکرێت.

ئەو بابەتانەی کە میوانانی کوردیپێدیا بۆماندەنێرن و لەڕێی فۆرمی تۆمارکردنی بابەتێکەوە ئامادەیدەکەن. هەر بابەتێک لەلایەن هەر میوانێکەوە بەدەستمان بگات، ناوی ئەو میوانە دەبێتە سەرچاوەی ئەو بابەتە. تکایە هەر کەسێک نایەوێت ناوی لە لیستی سەرچاوەکانی کوردیپێدیادا بێت با ئاگادارمانبکاتەوە.

ئەو نامە تایبەتییانەی کە بەدەست کوردیپێدیا دەگەن و پەیوەستن بە ژیان و کارنامەی ئەو کەسانەی کە دەخوازن وەک بابەتێک بێنە نێو ئەم کوردیپێدیایەوە.

ئەو بابەتانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لە دوو توێی بڵاوکراوەکاندا ئامادەیدەکات و چرووپریدەکاتەوە و پۆلێنی دەکات.

ئەو دیمانانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لەگەڵ کەسانێکدا ئەنجامی دەدات، بەمەبەستی نووسینەوەی بیۆگرافیی کەسێک، شوێنێک، ڕێکخراوێک، بڵاوکراوەیەک یان هەر شتێکی تری پەیوەست بە کوردستان و کورد.

تەواوی بابەتەکانی پۆلی ڕێکەوت و ڕووداو لە داتابەیسی هاوڕێنامەوە وەرگیراوە، پروانە: هاوڕێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی ڕوون – سلێمانی – 1999 .

هەر تۆمارێک بێتە نێو کوریدپێدیاوە، بە شێوەیەک لە شێوەکان پەیوەندیی بە کوردستان و کوردستانییانەوە هەیە، هیچ بابەتێک لە دەرەوەی ئەو تەوەرانە تۆمار ناکرێت. لەو نێروانینەوە هەندێکجار ژیان و کارنامەی کەسێکی ناکورد دەبینیت، ئەو کەسە یان کوردناسە و خاوەنی باسێکە لەسەر کورد یان کوردستانییەکی ناکوردە، یاخود پەیوەندیی بەڕووداوێکی کوردستانییەوە هەیە.

کوردیپێدیا، هیچ پەیوەندییەکی بە ویکیپێدیا و هەر ڕێکخراوێکی ترەوە نییە، پرۆژەیەکی سەربەخۆیە و ئەرکێکی تایبەتیی ڕێکخراوی کوردیپێدیایە.

تکایە ئەگەر هەر زانیارییەک لەم داتابەیسەدا بۆ بەڕێزتان گونجاو نییە و ناخوازن لێرەدا بێت، ئەوا کوردیپێدیای لێ ئاگاداربکەنەوە.

کوردیپێدیا هەر زانیاری و وێنەیەک لە هەر سەرچاوەیەکەوە وەربگرێت، بۆ مەبەستێکی بازرگانی بەکارناهێنێت.

کوردیپێدیا بەردەوامە لەسەر پاکژکردنی بابەتەکان و وەرگێرانی ساڵە کۆچی و هەتاوییەکان بۆ ساڵی

زایینی بەشێوەیەکی دروست، تکایە لە هەڵە و کەموکورتییەکانمان ببوورن.
هەر زانیارییەک لە کوردیپێدیاوە وەربگیرێت، پێویستە ناوی سەرچاوەکەیی و ناوی کوردیپێدیای لەسەر بنووسرێت.

ماڵپەڕ و داتابەیسی کوردیپێدیا بە دۆت نێت C# - و SQL و لە هەندێک لاپەڕەشدا بە گووگڵ API ئامادەکراوە کە بەشێکی زۆر کەمی Adobe Flash Player بەکاردێنێت. ڕۆژانە لەسەر دوو سێرڤەری جوودا بەکئەپی داتا و وێنەکان دەکرێت، تاوەکو پارێزراوبن لەهەر هێرشێکی هاکەرەکان.!
ماڵپەڕی کوردیپێدیا لەسەر براوسەرەکانی ئنتەرنێت ئێکسپلۆرەر، فایەر فۆکس، سەفاری، ئۆپێرا و گووگڵ کرۆم بەتەواوەتی تێست کراوە و بەبێ کێشە کاردەکات، تکایە ئەگەر هەر کێشەیەکتان بوو ئەوا ئاگادارمان بکەنەوە..
بەهۆی هەوڵەکانی هاوکارمان کاک (هەڤاڵ نەژاد)ەوە، کوردیپێدیا لە ڕۆژی ١١-١١-٢٠١٣ بووە ڕێکراوێکی فەڕمی و لە هەولێر لە فەرمانگەی ڕێکخراوە ناحکومییەکان تۆمارکرا.
بەهیوای ئەوەی کوردیپێدیا بکەینە پڕزانیاریترین سەرچاوەی کوردی و بانکی زانیاریی نەتەوەیی کورد!
لەگەڵ ڕێزی هاوکارانی کوردیپێدیا:

کەژاڵ هەڵەدنی، مانو بەرزنجی، ڕۆژهات سەعید، هەڤاڵ نەژاد، هاوبیر قادر رەسوڵ، بەختیار شەمەیی، داناز عەبدولڕەحمان بابان، دلێر ڕەفیق، ڕێناس نەورۆزی، کاروان دوراندیش، ئامانج حاجی نوری، شوان مامساڵ، شیلا، خالد بلباس ، ڕەوەز جەلال ئەمین، داستان ئاسۆ، شاهۆ حوسێنی، چالاک محەمەد، ساموەیس، کامەران ئیبراهیم، مەڵبەند غازی، پەشێو، زانا سەرگەتی، رزگاری، دیلمان محەمەد کەریم، ئوسامە گوڵپی، حیکمەت رەسوڵ...

دامەزرێنەری کوردیپێدیا: هاوڕێ باخەوان
Tel.: +31 (6) 54710293
2008 - 2015

ژمارەی تۆمارەکان: 226
رۆژی ئامادەکردن: 2015/01/24 00:31:59

ناوەڕۆک

چەند وتەیەک 1
لەبڵاوکراوەکانی رێکخراوی کوردیپێدیا 2
دەربارەی کوردیپێدیا 4
ژمارەی تۆمارەکان: 226 6
رۆژی ئامادەکردن: 2015/01/24 00:31:59 6
مەزاری نیک هۆمەر لە گوندی باوزێ 15
ئاشی شێخ چۆلی 15
ئاشێکی کۆن لە گەرمیان 15
ئەشکەوتی جاسەنە 16
ئەشکەوتی زەرزی 16
ئەشکەوتی سەهۆڵان 17
ئەشکەوتی کەرەفتوو 18
بابیتان 21
بازاڕە کۆنەکەی شنگال 21
بورجا بەلەک 22
بەرداشەکەی گوندی قندۆڵ 22
بەردە بەڵەک 22
بەردە شوێنەوارییەکە گوێزرایەوە 23
بەردەبەلکە - بەردەبەڵەک 23
بەرە زەر 24
بەنداوی کەلان 25
پاراستنی مۆرێکی 100 ساڵە 25
پاشماوەی پردێکی بابانەکان لە قەڵاچوالان 26
پاشماوەی پەرستگایەکی زەردەشتی لە کرماشان 26
پاشماوەی سەردەمی ماد و مانابیەکان لە دەوروبەری 714ساڵ پ.ز. 26
پاشماوەی ماڵی باپیری سمکۆی شکاک لە تەورێز 27
پاڵە گەورە 27
پردی ئاڵتوون کۆپری 2 27
پردی دەشتێ 28
پردی روخانە 28
پردی سووری مەهاباد لە شەستەکاندا 29
پردی قەڵاتاسیان - سەردەشت 1929 29

پردی کۆنی کاولۆکان.......... 29
پردەکەی قلیاسان.......... 30
پۆلێنکردنی کەرەستە کۆنەکان لە مۆزەخانەی سلێمانی 30
پیاوێکی کورد لە نزیک شەوێنەوارێکی کوردستانەوە.......... 31
پەرستگایەکی زەردەشتیی نۆژەنکراوە لە سلێمانی 31
پەرستگەی ئاناهیتا.......... 32
پەیکەری لە بەرددروستکراوی پادشایەکی ماد، لە 500 پ.ز. ژیاوە.......... 32
تاقی بوستان - تاقۆسان - 1943 32
تۆپەکەی وەستا رەجەب 33
تەپەکورە.......... 33
تەپەی زیویەی سەقز.......... 33
تەوراتێکی جیاواز لە کوردستان گەیێندرایە ئیسرائیل.......... 34
تەکیەی کرماشان 35
جوتیارێک لە کێڵگەکەیدا گۆزەیەکی دۆزییەوە 35
جوهنی و دەستە جوهنی.......... 36
جۆگەی کۆنی ئاودێری بابانەکان لە قەڵاچوالان 37
جەقەلتو.......... 37
چوار تاقان.......... 37
چیای نەمرود و شوێنەواری نەمرود.......... 38
چیرۆکە عاشقانەکەی شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی.......... 38
چەرمۆ.......... 40
چەندین پارچە ئاسەواری ناوازە لە گەرمیان دۆزرانەوە.......... 41
حمام خان (پیر ظهیری) سنە 42
حەمامی حاجی ساڵح 42
خانوو و چوخمێکی کۆن لە کفری.......... 43
خانوویەکی کۆنی گەڕەکی سابوونکەرانی سلێمانی.......... 43
خانی حەسەن پاشا لە ئامەد 43
خانەقای سەید ئەحمەد لە کەرکوک 44
دراوێکی سەردەمی پاشا کیسرا دۆزرایەوە.......... 44
دوزگوین باقا 45
دوو ئەڵمانی پشکنین لە گوندی بەکراوادا دەکەن 46
دۆزینەوەی چەندین پارچە ئاسەواری سەردەمی ساسانییەکان لە خانەقین 46
دۆڵی بارام.......... 47

دیواری کورد لە بەیتولمەقدیس 47
دێری ئاختامار 47
دێری رەببان هورمز لە پارێزگای دهۆک 48
دێری عاسی لە شنگال 49
دەربەندی بێلولە 49
دەربەندی گاور 50
دەرگای قەڵا لە ئامێدی 50
دەرماناوە 51
دەروازەی سلێمانی لە کفری 51
دەقولباب 51
دەمانچەیەکی سەردەمی کارخانەکەی میری سۆران 52
زەرزی 52
ژنێکی کورد لە نزیک شەوێنەوارێکی کوردستانەوە 52
ساتوقەڵا 53
شوێنەوارناسێکی ئەڵمانی سەرقاڵی کاری کنەو پشکنینە لە بەکراوا 53
شوێنەواری مێژوویی سەردەمی پارتێکان یان ئەشکانێکان 53
شوێنەواری مێژوویی نیکرۆپۆلس لە گوندی دارا، کە دەکەوێتە نێوان شاری نسیبین و جزیرە لە باکووری کوردستان 54
فەقرەقا 54
قبر کوجک زرو 55
قزقاپان 55
قشڵەی مەخموور 55
قشڵەی کۆنی گوێر 56
قشڵەی کۆیە 56
قشڵەی کەرکوک 57
قەسری شەمامک 57
قەڵای بانەمان 58
قەڵای پاشا کۆرە - سارتکە 58
قەڵای چاری 58
قەڵای خانزاد 59
قەڵای ساروقوغان 59
قەڵای سێگردکان یان بان قەڵات 59
قەڵای شاخ 61

قەڵای شیروانە 62
قەڵای مێژوویی وان........ 62
قەڵای نەوتی 63
قەڵای هەولێر........ 63
قەڵای کونجانچەم........ 64
قەڵای کەریم خان، قەسری شیرین 1911 65
قەیسەری نەقیب........ 65
قەیسەریی کفری........ 66
گردی بەکراوە........ 66
گردی عەوێنە 67
گردی نادر........ 67
گۆڕێکی سەردەمی ئەشکانیەکان لەگەرمیان دەدۆزرێتەوە........ 67
گۆڕی ئەحمەدی خانی 68
گۆڕی ئەویندااران........ 68
گۆڕی زەینولعابدین 69
گۆڕێکی ناو گۆزە........ 70
گەرماوی حاجی ساڵحی سەقزی 70
گەرماوی میرزا رەسوڵ........ 71
لە دوو گۆڕەستاندا مردووناشتن قەدەغە دەکرێت........ 71
ماداکتۆ - دەڕەشار........ 72
مالوان........ 74
ماڵی جەمیل پاشا 74
ماڵی حاجی ئەحمەدی پیرۆز - قوتابخانەی زەهرای کچان........ 75
ماڵی حاجی عوسمان رەشید چاورەش........ 76
ماڵی رەشید عوسمان چاوەیش........ 76
ماڵی شێخ مەحمودی حەفید........ 76
ماڵی عەلی مام شێخە........ 77
ماڵی میرێکی بابان لە گەرمیان 77
ماڵی مەجید پاشای بابان........ 78
ماڵی کەریمی ئەلەکە لە سلێمانی 78
ماڵی رەوف سەراف 79
ماڵی سۆفی کەریم........ 79
مزگەوتی پێغەمبەر دانیاڵ لە کەرکوک........ 80

مزگەوتی حاجی حان 80
مزگەوتی خانەقای مەحوی... 80
مزگەوتی دانیاڵ پێغەمبەر.. 81
مزگەوتی دوو منارە 81
مزگەوتی گەورەی سلێمانی 82
مزگەوتێکی بەگزادەکانی جاف کە مێژوویەکی دێرینی هەیە دەتەقێنرێتەوە 82
منارەی چۆلی 83
منارەی مزگەوتی گەورەی خورماڵ 84
مۆری فەرمی شێخ مەحمودی حەفید... 84
مۆرێکی لوولەییی میتانییەکان... 85
مەزاری حاجی بەختیار 85
مەزاری شێخ وسو رەحمان - رەبان بۆیا 86
مەسینەیەک لە مەخموور مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی پازدەی زایینی 86
مەلاماچە.. 87
مەڕبێن قەدیشە.. 87
نامەی پادشایەک لە کوردستانەوە بۆ فیرعەونی میسری 3350 ساڵ لەمەوبەر 87
نووسینێکی بەکراوا هەزارەی یەکەمی پ.ز. 88
نۆژەنکردنەوەی قەڵای هەولێر وا پرواتِ یەک سەدەی دەوێت.. 88
هاوڵاتییەک بەمەرج شوێنەوارێکی مێژوویی رادەستی حکومەت دەکات... 90
هۆتێل (فەرەح(... 91
هەزارمێرد.. 92
هەورامان.. دەستنووسی قورئانێکی کۆن نمایشکرا.. 93
هەولێر.. چەند پارچە شوێنەوارێکی سەردەمی ئاشووریەکان دەدۆزرێتەوە...................................... 94
هەڵکەندراوی نِرام سین 95
کلک مشک.. 95
کۆچکا زەراتێ... 96
کۆمەڵێک ئامرازی دروستکردنی خشڵ و زەڕنگەری 96
کۆمەڵێک کەرەستەی کۆن لە بەکراوە لەلایەن تیمێکی ئەڵمانییەوە دۆزراوەتەوە 96
کۆنترین نەخشەی جیهان لە کوردستان دۆزراییەوە.. 97
کێلی گۆری بوداغ سوڵتان.. 98
کێلەشین 98
کێلەشین 2 98
کەریم شار 99

کەلا جزیرێ 99
کەنیسەی مەریەم عەزرا 100
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 1 100
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 10 100
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 11 101
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 12 101
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 13 102
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 14 102
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 15 102
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 16 103
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 17 103
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 18 104
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 19 104
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 2 104
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 20 105
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 21 105
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 22 106
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 23 106
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 24 106
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 25 107
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 26 107
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 27 108
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 28 108
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 29 108
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 3 109
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 30 109
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 31 110
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 32 110
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 33 110
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 34 111
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 35 111
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 36 112
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 37 112

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 38 112
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 39 113
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 4.......... 113
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 40 114
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 41 114
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 5.......... 114
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 6.......... 115
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 7.......... 115
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 8.......... 116
یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 9.......... 116
یەکێ لە دەروازەکانی قەڵای کەرکووک.......... 116
یەکێک لە نەخشەکانی سەر دیواری ئەشکەوتی قزقاپان.......... 117
پردی دەلال 117
Mêrdîn, Medreseya Zincîrîyê 118
Choli Minaret 118
Qshla; Koya 119
The Citadel Bath (Hammam) 119
The Citadel Mosque 120
قرية كيمار عفرين.......... 120
آثار زاكروس في كوردستان.......... 121
أول امرأة تصلي في متحف اللوفر من بلاد عيلام 125
اثاركهوف دويري في شنكال.......... 126
الابنية القديمة في مدينة شنگال.......... 127
بقايا السور الروماني في سنجار 128
دلائل إيزيدية قديمة في جبل الكرد / الطاووس والصليب.......... 128
دير عاصي من سنجار.......... 130
سد كلان.......... 130
سد لخزن المياه غرب قلعة بولاذ في جبل سنجار ولم يبقى له اثرا الا القليل 131
طينة آدم.......... 131
عملة دولة الايوبية الكوردية ا من عام 1180 حتى عام 1238 131
قبر لاحد شخصيات اهل صلاح الدين الايوبي.......... 132
مرقد السيدة زينب في شنكال.......... 132
سنگ نگارە آنوبانی‌نی.......... 132

یک سیستم آبرسانی ۵ هزار ساله، پشت سد سیمره کشف شد 133
埃尔比勒城堡 135

بابەتی ژمارە: 1

مەزاری نیک هۆمەر لە گوندی باوزێ

http://www.kurdipedia.org/?q=20140427142155100471

فۆتۆ: کامەران عەبدە ساڵح

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 2

ئاشی شێخ چۆلی

http://www.kurdipedia.org/?q=20120423220233364607

مەخموور

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	مەخموور
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 3

ئاشێکی کۆن لە گەرمیان

http://www.kurdipedia.org/?q=2015011213074584590

...

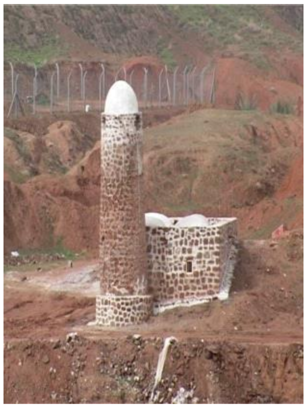

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 4

ئەشکەوتی جاسەنە

http://www.kurdipedia.org/?q=2012070917062971944

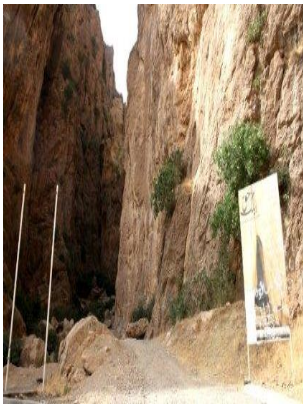

ئەشکەوتی جاسەنە، دەکەوێتە نزیک شارۆچکەی دوکان، لە پارێزگای سلێمانی لە باشووری کوردستان. ڕۆژنامەی بانگی حەق، لەم ئەشکەوتەوە بڵاودەکرایەوە و ئەمەش وایکردووە ببێتە شوێنەوارێکی ناسراو. ڕۆژنامەی بانگی حەق، یەکەم ژمارەی لە 8ی مارتی 1923 لەئەشکەوتی جاسەنە لەلایەن شێخ مەحمودەوە دەرچووە.

سەرچاوە:ی وێنە: هانا ڕەزا

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 5

ئەشکەوتی زەرزی

http://www.kurdipedia.org/?q=2011041708503156709

ئەم ئەشکەوتە بە یەکێک لە شوێنەوارە بەناوبانگەکانی کوردستان دادەنرێت،دەکەوێتە زنجیرە چیاکانی سورداش هەروەها نزیکە لە هەردوو ئەشکەوتی قزقەپان و کوروکچ، ئەم ئەشکەوتە دەکەوێتە پارێزگای سلێمانی لە لای باکوری ڕۆژئاوای لە دووری نزیکەی 50 کم لە شارەکەوە،
بۆ یەکەمجار هەڵکۆڵینی شوێنەواری لەم ئەشکەوتەدا کرا لە لایەن لیژنەیەکی ئەمریکی بەسەرۆکایەتی (گاروود) و (هاو) لە ساڵی 1927 ز،
لە ئەنجامی پشکنینە شوێنەواریەکاندا سێ چینی نیشتە جێبوونی تێدا دۆزرایەوە، کە پێکدێت لە چینەکانی.(A– B- C) بە پێی ئەو توێژینەوە شوێنەوارییانەی کە لەسەر پاشماوە شوێنەوارەکانی ئەشکەوتی زەرزی کراوە مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ نزیکەی 12000 ساڵ پ.ز .

لە چینی :A کە چینی سەرەوەی شوێنەوارەکەیە هەندێ پاشماوە گلێنەو پارچە بەردی صوان دۆزرانەوە، مێژووی ئەم چینە دەگەڕێتەوە بۆ چاخە مێژوویەکان واتە دوایی زایین
چینی :B ئەم چینە مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ چاخی بەردینی ناوەڕاست، لە هەموو چینەکانی تر گرنگترە لە رووی شوێنەوارییەوە کۆمەڵێک ئامێرو کەلوپەلی بەردینی تێدا دۆزراوەتەوە، وەکو ئامێری (میکرولیسی) کە لە بەردی بچوک دروستکراون و هەندێکیان شێوەی سێگوشەییە و هەندێکیان لێوارییان تیژە، هەروەها ئامێری لە ئێسک دروستکراوی تێدا دۆزراوەتەوە کە هی ئەو ئاژەڵانەن راویان کردون
چینی : C ئەم چینە چینی کۆتایی شوێنەوارەکەیە و دەکەوێتە بەشی خوارەوەی شوێنەوارەکە پاشماوەی گرنگی وای لێ نەدۆزراوەتەوە کە شایەنی باسکردن بێت.
جمال رشید ئەحمەد، رشید فوزی، تاريخ الكرد القديم، (اربيل -1990) نعمان جمعة ئیبراهیم، حضارة العصر الحجري الحديث في الكردستان العراق ' رسالة ماجستير غير منشورة، اربيل - 2003
سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (نەوزاد کەلاری) سەبارەت بە (شوێنەواری ئەشکەوتی زەرزی) لە: 17-4-2011 0:30:04

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 6

ئەشکەوتی سەهۆڵان

http://www.kurdipedia.org/?q=20120109202550637 38

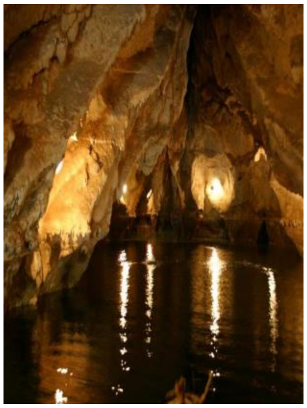

ئەشکەوتی ئاویی مێژوویی سەهۆڵان یەکێکە لە گرینگترین و بێوێنەترین ئەشکەوتە سروشتییەکانی کوردستان و هەروەها یەکێک لە سەیر و سەمەرەترین دیمەنە دڵڕفێنەکانی سروشتی جوانی شاری مەهابادی رۆژهەڵاتی کوردستان دێتە ئەژمار.
ئەم ئەشکەوتە رۆژانە میوانداری نزیک بە هەزار کەس لە گەشتیارانە، کە لە شوێنە جۆراو جۆرەکانە دێن بۆ بینینی ئەم ئەشکەوتە سروشتیپە.
ئەم ئەشکەوتە لە ئاوایی سەهۆڵان، لە 42 کیلومەتریی رۆژهەڵاتی باکووری مەهاباددا هەڵکەوتووە.
پانتایی ژووری ئەشکەوتەکە نزیک بە 600 مەتری چوارگۆشەیە و لە بەردی قسڵاوی پێک هاتووە. بە رزایی میچی ئەم ئەشکەوتە هەتا ئاستی دەریاچەکەی 50 مەترە و قوڵایی ئاوەکەی لە هەندێ شوێن دەگاتە 32 مەتر.
جیاوازی پلەی گەرمای دەرەوە و ژووری ئەشکەوتەکە لە نێوان 10 تا 15 پلەیە.
لێکۆڵینەوەکانی زەویی ناسان نیشان دەدات کە پێشینەی ئەم ئەشکەوتە بە پێی چالاکییەکانی زەویی ناسیی دەگەڕێتەوە بۆ 70 ملوێن ساڵ لەمەوبەر.
بۆ یەکەم جار، ئەم ئەشکەوتە 100 ساڵ لەمەوبەر لە لایەن ژاک دیمۆرگانی فەرەنسی کەوتە بەر پشکنین و لێکۆڵینەوە. پاشان لە ساڵانی شەڕی دووهەمی جیهانیدا لە لایەن وەفدێکی بریتانیاییەوە دیسان توێژینەوەی لەسەر کرا و لە مانگی رەزبەری ساڵی 1373ی هەتاوی لە لایەن ئەشکەوت ناسانی ئێرانییەوە ناسێندرا.

تەنیا گیانلەبەرانی ئەم ئەشکەوتە، کۆتر و شەمشەمەکوێرەن کە بەشێک لەو ئەشکەوتەیان وەک هێلانەی خۆیان هەڵبژاردووە. بە هۆی تاریک بوونی ئەو ئەشکەوتە هیچ چەشنە بوونەوەری ناو ئاوی تێدا ناژی، جگە لە زیندەوەرە میکرۆسۆکۆپییەکان. ئاوی دریاچەکە زۆر بێگەرد و روونە، سەرەرای تاریک بوونی، قوڵاییەکەی هەتا چەند مەتر دیارە و دەبیندرێ.
یەکەم دریاچەی ئەو ئەشکەوتە، نزیکەی 200 مەتر پانتاییەتی کە ئاوێکی پاک و روونی هەیە، داڵانی سەرەوەی دەریاچەکە زیاتر لە 50 مەتر بەرزایەتێ و لە کۆتاییەکەیدا دوو داڵانی باریکی بە پانایی دوو مەتر هەیە کە بەرەو دەریاچەو و داڵانەکانی دیکەی دەکرێتەوە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت

شارەکان: مەهاباد

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 7

ئەشکەوتی کەرەفتوو

http://www.kurdipedia.org/?q=20150113104121118769

ئەم ئەشکەوتە سەرسوورهێنەرە جوان و مێژووییە لە ناو دڵی زنارێکی بەرز لە ناوچەی سەقز هەڵکەوتوە و ئاواییەکانی مەحموو ئاوا لە باشوور، میر سەعید لە ڕۆژئاوا، عەلی ئاوا لە باکوور و یوزباش کەندی لە ڕۆژهەڵات ئەشکەوتی کەرەفتوویان گرتوەیە باوش.

کەرەفتوو بە یەکێک لە شوێنەوارە هەرە کۆن و خاوەن شارستانییەتی لە مێژینە ناو دەبرێ و لە هەموو وەرزەکانی ساڵدا گەشتیاران، هۆگران و لایەنگرانی ئاسەوارە کۆنەکان لە نێوخۆ و دەرەوەی وڵات بۆ بینینی ئەم شوێنەوارە تاقانە و بێ وێنە، دێن بۆ ناوچەی سەقز و سەردانی ئەکەن.

کەرەفتوو ئەشکەوتێکی بەردی و سرۆشتیە و وێدەچێ لە دەورەی سێهەمی زەویناسیدا هاتبێتە دی و خولقابێت.

لە زۆر شوێنی ناو ئەشکەوتەکە ئاو بەرچاو دەکەوێت بەڵام کەمە و وەک گۆلاوی پاش باران دەچێت، هەروەها زۆر جێگای میچی ئەشکەوتەکە دڵۆپە دەکەن. پرێک لە تەپۆڵکەکانی نێو ئەشکەوتەکە وێدەچێ بنیان کلۆر بێ، چونکا کاتێک بە سەریاندا دەڕۆی پێت وایە ڕۆدەچن.

لە ڕابردوودا بە هۆی نیشتەجێ بوونی هۆزی جۆر بە جۆر ئاڵوگۆڕ و دەسکاری لە ئەشکەوتەکە بەدی هاتووە و ڕێگا و داڵانی تێدا درووست کراون و هەر بەم هۆیەوە ئەشکەوتی کەرەفتوو لە نێوان ئەشکەوتە دەستکردەکاندا ناوبانگێکی تایبەتی هەیە و دیارە ئەم ناوبانگە بێ هۆ نەبوە چونکا ئەم ئەشکەوتە لە

بواری چۆنایەتی خانوو بەرەدا بێ وێنەیە.

کەرەفتوو بەرزایی ئەو درگایەی پێیدا دەچنە ژوورەوە 20 تا 25 میتر لە ئاستی زەوییەوە بەرزە کە بەم هۆیەوە لە ڕابردوودا ڕێگەی چوونە ژوور زۆر زەحمەت بوو و گەشتیارانی ئەم شوێنەوارە گرینگە بۆ چوونە ژوور زۆر زەحمەتیان دەکێشا. بۆ وێنە بە بەرد و دار پەرژینیان درووست کردبوو و بەم شێوە خۆیان گەیاندوەتە نێو ئەشکەوتەکە.

لە بەشی پێشەوەی ئەشکەوتەکە چوار قات مێعماری و ڕەوەزە بەردی دەستکرد چێکراوە کە لە هەر قاتێکدا جگە لە درووست کردنی دیو و ژووری بە سەر یەکەوە، پەنجەرە و ڕۆچنە گەلێک بۆ گۆڕانی هەوا و پەیوەندی ژوورەکان پێکەوە بەرچاو دەکەوێت.

پیلکان و قادرمەی لە بەرد تاشراوی نێو ئەشکەوتەکە و تەنانەت پشتیوان و کلۆمی دەرگا و پەنجەرە پێداخستن لە لایەک سەرنج ڕاکێشە و لە لایەکی دیکەوە بواری پاراستن و ئەمنیەت و هێمنیش لە بەر چاو گیراوە و ڕەچاو کردنی ئەو تێبینیانە پیشاندەری پێشکەوتوویی تایبەتی مێعماری ئەو سەردەمە نیشان ئەدات.

لە سەر دیواری هەندێک لە ژوورەکان و ڕاڕەوەکان، نەخش و نیگارگەلێک لە ئاژەڵان و گژ و گیا بەرچاو دەکەون. جوانترین، بەرچاوترین و سەرنج ڕاکێشترین بەشی مێعماری ئەشکەوتەکە نهۆمی سێهەمە کە تێیدا بە کار هێنانی تاقەت و حەوسەڵە و داهێنانێکی زۆر لە تاشین و هەڵکەندنی ژوورەکان و سەر دەرانەی پەنجێرە و درگاکان بە وردەکارێکی زۆرەوە بەرچاو دەکەوێت. هەروەها لە سەردەرانی درگای یەکێک لە ژوورەکان بە خەتی یۆنانی نووسراوەێک لە بەرد هەڵکەندراوە، لەم نووسینەدا یادی خوداێک بە نێوی هێراکلۆس کراوە، هەر بەم بۆنەوە مێژوو نووسانی کۆن لە کتێبەکانیاندا ناوی ئەم ئەشکەوتەیان بە پەرەستگای خودای یۆنانی هێناوە. لەم نووسراوەدا هاتوە: ئەم ماڵە ماڵی هێراکلۆسە، هەر کەس پێ لەو ماڵە بنێ پەنا ئەدرێت. هەبوونی ئەم نووسراوە بوەتە هۆی ئەوەی کە هەندێک پێیان وایە دەبێ ئەشکەوتی کەرەفتوو ماوەێک بە شێوەی کاتی جێگای دانیشتن و حەوانەوەی سەلوکییەکان (میراتگر و جێگەدارانی ئەسکەندەر مەقدوونی) بووبێ کە دوای سەرکەوتنەکانی مێهرداتی دووهەمی ئەشکانی بەرەو ڕۆژئاوای ئێران ڕۆیشتن.

کەرەفتوو درێژایی ئەشکەوتەکە نزیکەی 750 میترە کە ئەو مەودایە دەیان پێچ و کەلێن و قوژبنی لێ دەبێتەوە، هەروەها ڕەهەند گەلی جۆر بە جۆری لێ جیا دەبێتەوە و هەر بەم هۆیە تاکو ئێستا هیچ کەس نەیتوانیوە بە تەواوی سەر و بنی ئەو هەموو کەلێن و قوژبنە بەرێتەوە سەر یەک و خەریتە و نەخشەێکی لێ ئامادە بکات.

ڕێگای سروشتی ئەشکەوتەکە زۆر سەیر و سەرنج ڕاکێشە و دەیان لکی لێ دەبێتەوە و هیچیان وەک یەک ناچن، بۆ وێنە لە هەندێک جێ جگە لە تەلار و داڵان گەلی سروشتی و بەرز، تووشی شوێن گەلێکی تریش دەبی کە دەبێ لە سەر سینگ پڕۆی ئەویش زۆر بە شێوازێکی ئەستەم و زەحمەت.

تا ئێستا کەس نەیتوانیوە بگاتە کۆتایی ئەم کەلێن و قوژبنانەی ئەشکەوتەکە، کە ئەمە بۆ خۆی بوەتە هۆی ئەوە کە ئەفسانە و چیرۆک گەلێکی زۆر لەم ناوچەدا بکەوێتە سەر زاران و تەنانەت ئەم خاڵە لە نووسراوەکانی نووسرانی ناوچەی سەقزدا ڕەنگی داوەتە و لەم بوارەدا دەیان چیرۆک و بەسەرهات تۆمار کراوە.

لەم ساڵانەی دواییدا لە لایەن کاربەدەستان و لێپرسراوانی ناوچەی سەقز بە تایبەت میراتی کولتووری و شارەزایانی بواری ئاسەواری پارێزگای کوردستان، بە مەبەستی گەشە پێدان و هێنانە ڕووی ئەم شوێنەوارە گرینگەی ناوچەی سەقز ئەرکێکی زۆر و بەرچاو کێشراوە و تا ڕادەیێک ناوی ئەم شوێنەوارە مێژووییەیان زیندوو کردوەتەوە و هەروەها کەم تا زۆر سەرنجی گەشتیاران و خەڵکی گەڕۆکی نێوخۆی ئێران و دەرەوەیان بۆ لای ئەشکەوتی مێژوویی کەرەفتووی سەقز ڕاکێشاوە کە لێرەدا بە کورتی ئاماژە بە گرینگترینی ئەو خاڵانە دەکەین کە جێ بە جێ کراون.

یەکەم: لێکۆڵینەوە و پێدا چوونەوە لە بواری مێژووی ئەشکەوتەکە و دۆزینەوەی کەلێن و قوژبنەکان و خاوێن کردنەوە و هێنانە ڕووی ژوورەکان و لابردنی گڵ و بەردی زیادی نێو ئەشکەوتەکە.

دووهەم: کێشانی هێڵی کارەبا بۆ ژوورەوە و دەرەوەی ئەشکەوتە.

سێهەم: درووست کردنی پەینجە و پێ گۆڕ، لە دەرەوەی ئەشکەوت و دانانی پیلکان و قادرمەی ئاسن لە نێو ئەشکەوتەکەدا بۆ ئاسانکاری هاتووچوو کردن.

چوارەم: ساز کردنی جێگە و شوێنی حەسانەوە و دانیشتن بۆ گەشتیاران.

پێنجەم: درووست کردنی حەوشەیێکی گەورە و بەر فراوان بۆ ڕاگرتنی ماشین و سەیارەی گەشتیاران کە بە شێوەیێکی جوان بەرد چین کراوە.

شەشەم: کۆکردنەوە و دابەش کردنی ئاوی کانیەکانی دەوروبەری ئەشکەوت و کێشانی سۆندەی ئاو بۆ حەوشەی ئەشکەوتەکە.

حەوتەم: درووست کردنی ژووری پارێزگاری و بلیت فرۆشتن و هەروەها ساز کردنی مەستەراو و ئاودەسی ژنانە و پیاوانە.

کەرەفتوو هەشتەم: دانانی پەرژین و پیلکان و قادرمە لە بەشە جیاوازەکانی نێو ئەشکەوت بۆ پێشگرتن لە هەر چەشنە ڕووداوێکی ناخۆش و چاوەڕوان نەکراو.

لە کۆتاییدا ماوەتە بڵێین کە لە تازەترین لێکۆڵینەوە و گەڕان بە نێو ئەشکەوتی مێژووی کەرەفتووی سەقزدا، دەیان پارچە ئاسەواری دەورانی پێش مێژوو و دەورەی ئیسلامی دۆزراوەتەوە و چاوەڕوان دەکرێت کە لە داهاتوودا بە گەڕان و لێکۆڵینەوەی زیاتری شارەزایانی بواری ئاسەوارە مێژووییەکان لە هەموو کون و قوژبنێکی ئەم ئەشکەوتە خاڵە ناڕۆشنەکانی مێژووی کەرەفتوو بخرێتە ڕوو و پارچە ئاسەواری زیاتریش دەرکەوێت و بدوزرێتەوە.

تێبینی: ئەم نووسراوە بە قەڵەمی کاک شەهرامی فاتێحی کە هاووڵاتیێکی شاری سەردەشتە نووسراوە
سەرچاوە:ناوەندی هەواڵنێری سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 8

بابیتان

http://www.kurdipedia.org/?q=20131009121900883652

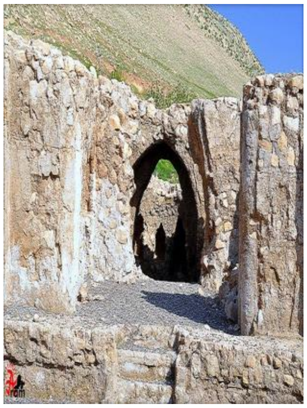

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 9

بازاڕە کۆنەکەی شنگال

http://www.kurdipedia.org/?q=20140421231303759l8

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: شنگال
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 10

بورجا بەلەک

http://www.kurdipedia.org/?q=20101231105501193O6

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باکووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 11

بەرداشەکەی گوندی قندۆڵ

http://www.kurdipedia.org/?q=2012121620405774366

بەرداشەکەی گوندی قندۆڵ لە باکووری رۆژهەڵاتی شاری قەڵادزی بەپێی قسەی یەکێک لەپیرەکانی ئەوێ تەمەنی نزیکەی دووسەدساڵ دەبێت . زیاتر لەپەنجا ساڵیشە لەو هەڵدێرە بەجێهێڵراوە ،لەوانەیە رۆژێک لە گەڵ لافاوێکی بەخوردا بەدۆڵەکەدا خلۆربێتەوەو و ون ببێت.
سەرچاوە: خالید ئیبراهیم - ماڵپەڕی رووبەر

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	رانیە
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 12

بەردە بەڵەک

http://www.kurdipedia.org/?q=2012112917093174037

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 13

بەردە شوێنەوارییەکە گوێزرایەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2014071509303477010

دێدەوانی یەعقوب
دوای ئەوەی لەڕۆژنامەی کوردستانی نوێ لەڕاپۆرتێکدا سەبارەت بەشوێنەوارەکانی کۆیەو ئاماژە بەبوونی بەردە کۆڵێکی دەستکرد کرا کە لەژێر دار زەیتوونێکی گۆڕستانی (کەکۆن)ی کۆیە کەوتۆتە ژێر زەوی و داوا لەلایەنە پەیوەندارەکان کرا کە بەردەکە دەربهێنرێتەوەو وەک شوێنەوارێکی هونەری بگوازرێتەوە بۆ بەردەم فەرمانگەی شوێنەواری کۆیە، ڕۆژی 2014/7/13 بەردەکە دەرهێنرایەوەو بۆ نمایشی هەمیشەیی گوازرایەوە بۆ فەرمانگەی شوێنەواری کۆیە.
لێپرسراوی فەرمانگەی شوێنەواری کۆیە رایگەیاند: قەبارەی بەردەکە گەورەیەو تیرەکەی 4 مەتر دەبێ و چوار ڕووی بەردەکە داتاشراوەو ڕووی سەرەوەشی هەڵکۆڵدراوە، کونێکی ئاو دادەری بۆکراوەو لەڕووی هونەرییەوە بەکارێکی جوانی هونەری دادەنرێ، بەڵام تائێستا مێژووی ئەوکارەمان بۆ ساخ نەبۆتەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستانی نوێ - 2014-07-15

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کۆیە
وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 14

بەردەبەلکە - بەردەبەڵەک

http://www.kurdipedia.org/?q=2011041610021656643

ئەم شوێنەوارە راستەوخۆ لە باشووری ڕێگەی چەمچەماڵ- سلێمانی دایە، لە شوێنێکی گردەڵانیدا.
بەردەبەلکە بریتیە لە بەردێکی تاڕادەیەک شێوە لولەکی کە درێژییەکەی چوار مـەترەو وە ئەستورییەکەی لـە پانترین شوێندا هەر چوار مەتـرە، بەرزیشی لە ئاستی ڕووی دەریاوە نزیکەی 2.250 پێیە،
هـەردوو شـوێنەوارناس لـە زانـکۆی شـیـکاگۆی ئـەمریکـا (هەربەرت هاو و رایت) لە ساڵی 1951 ئـەم شـوێنـەیان هەڵـکۆڵی.
گرنگترین ئەو پاشماوە شوێنەوارییانەی کە لە شوێنەواری بەردەبەلکە دۆزرانەوە دەکرێن بە سێ بەشەوە

-1پاچە کۆڵە دەستیەکان: هەندێکیان لە تەڵەزمی گەورەی دروست کراون،بەڵام بەشی هەرە زۆریان بە شێوەیەکی ساناو سادە دروست کراون.
-2ئامێرە چەوینەکان:ئەم ئامێرانەش لە جۆری بەردی گەچن کە شێوەیان خڕ یان هێلکەییە .
-3ئامێرە ئەستێیەکان/ بەردە ئەستێیەکان: بەردە ئەستێییەکان زۆربەی پیشەسازی بەردەبەلکە پێکدەهێنن
هەروەها چەندین پاشماوەی ئێسک و پروسکی گیاندارانی لێ دۆزرایەوە وەکو:
فیلی هیندی، مەڕوبزن، کەرکەدەن، کەری کێوی لە جۆری ئۆناگەری، گاجووت، ئەسپ.
بەهۆی نەبوونی پاشماوەی بیناسازی لە شوێنەواری بەردەبەلکە دەگەینە ئەو راستیەی کەوا ئەم شوێنە تەنها بە شێوەیەکی کاتی لەلایەن مرۆڤی ئەشکەوتەکانەوە بەکارهێنرابێت بۆ ماوەیەکی کەم، هەندێ شوێنەوارناس پێیان وایە کە ژیان لە شوێنەواری بەردەبەلکە لە دوو وەرز تێپەڕی نەکردوە مێژووی شوێنەواری بەردەبەلکە بە پێی ئەو توێژینەوانەی لەسەری کراوە دەگەڕێتەوە بۆ نزیکەی 80000-100000ساڵ پێش ئێستا، کە بە کۆنترین شوێنەوار دادەنرێت لە هەموو کوردستاندا.
سەرچاوە:
-1بریدوود. بروس هاو: لێکۆڵینەوەکانی پێش مێژوو لە کوردستانی عێراقدا: و: بۆکوردی : ئاسۆس محەمەد مەلا قادر، (هەولێر-2005)، لا 68
-2کەمال نوری مەعروف: هەندێک شوێنەواری پێش مێژوو مێژووی کوردستان، (سلێمانی-2010) لا
-3تقی الدباغ : الالات الحجرية، حضارة العراق، ج 1، بەغداد-1985
تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (نەوزاد کەلاری) سەبارەت بە (شوێنەواری بەردەبەلکە (بەردەبەڵەک) لە: 16-4-2011 9:46:08

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 15

بەرە زەر

http://www.kurdipedia.org/?q=2014120616360278149

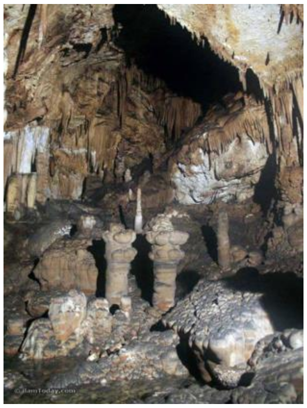

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار:	ئەشکەوت
شارەکان:	ئیلام
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 16

بەنداوی کەلان

http://www.kurdipedia.org/?q=20120601114532649 76

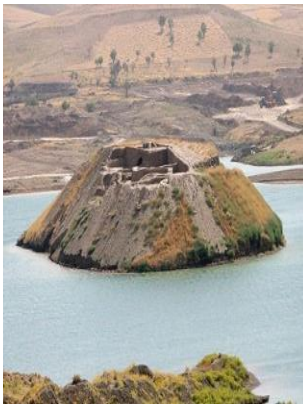

گونسپان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: ناوچە

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 17

پاراستنی مۆرێکی 100 ساڵە

http://www.kurdipedia.org/?q=20140729194437519 14

وشە/ تەقتەق. ئاراس ئیلنجاغی-
هاووڵاتییەکی گوندی ئیلنجاغی گەورەی سنووری کێلگەی نەوتی تەقتەق، مۆرێکی کانزایی هەڵگرتووە کە مێژووەکەی بۆ ساڵانی بەر لە کۆتایهاتنی دەسەڵاتی عوسمانییەکان دەگەڕێتەوە 1910-1914، ئەو هاووڵاتییە دەڵێت: لە باپیرمەوە ئەو مۆرە بە میرات بۆ بنەماڵەکەمان ماوەتەوە و تا ئەمڕۆ پاراستوومە.

محەمەد نەجم قادر نەجم لەدایکبووی 1951ی ئیلنجاغی گەورە، خاوەنی ئەو مۆرەیە و بۆ "وشە" گوتی: کاتی خۆی کە شارەدێی تەقتەق گوندێکی کارگێڕیی عوسمانییەکان بووە، فەرمانگەی ڕێژەی کۆکردنەوەی باج و خەراجی لێ بووە، ئەوکات گوندەکەمان ناوی (بیان) بووە، نزیک بووە لە ئاوایی کاولەخانیانی گوندی تاڵەبانی گەورە لە نزیک سولاوک، ئەم دوو ئاوەدانییە چەند سەد مەترێک لەیەکەوە دوور بوون و هەردوولا لە تیرەی پاڵانییەکان بوون، یەکێک لە باپیرەکانم کێخوایەتی هەردوو ئاوەدانی کردووە. ئەو مۆرە پشتاوپشت هەڵمان گرتووە لەباپیرمەوە بۆ باوکم و لەویشەوە بۆ من بەجێ ماوە.
لە مۆرەکەدا بە خەتی فارسی هەڵکەنراوە و نووسراوە (مختار، اول قریە، تالبان کبیر، 1330)، بەحوکمی ئەوەی عوسمانییەکان بەناوی جێنشینی (خەلافەت) حوکمدارییان کردووە بەوە دەچێت ساڵەکە کۆچی بێت، بۆیە دەتوانین بڵێین 102 ساڵە ئەو مۆرە هەیە.
نەجم گوتی: ئەو مۆرە بەمنداڵی کەوتە دەستم، بەڵام ئەوکات بەو شێوەیەی ئێستە نرخەکەیم نەدەزانی، جگە لەو مۆرە خرە مۆرێکی تری بچووکیشی لەگەڵدا بوو بە قەبارەی (قۆپچە) کە ناوی کێخواکەی لەسەر هەڵکەنرابوو، بەڵام بە ملوانکە و خەناوەکەمان دەزانی و دەمانکردە ملمان، بۆیە فەوتاو. ئاشکرای کرد کە لە کۆیە بە زێرینگەرێکی نیشان داوە و ئەو پێی گوتووە ئەوە بەکەلوپەلی شوێنەواری ئەژمار دەکرێت.
محەمەد کوری نەجم کوری قادر کوری نەجم کوری عەبدولقادری کوری

ئۆمەرعاسی پاڵانییە، گوندەکەیان لە نیوەی یەکەمی سەدەی هەژدەیەم بەناوی (بیان) ئاوەدان بووە کە هاوسنوور بووە لەگەڵ کاولە گۆرقەرەجی وێرانەی زێدی گەورە شاعیری کورد حاجی.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 18

پاشماوەی پردێکی بابانەکان لە قەڵاچوالان

http://www.kurdipedia.org/?q=2013011311330074809

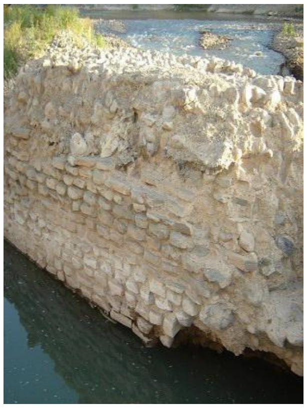

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

ولات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 19

پاشماوەی پەرستگایەکی زەردەشتی لە کرماشان

http://www.kurdipedia.org/?q=2010101615553010115

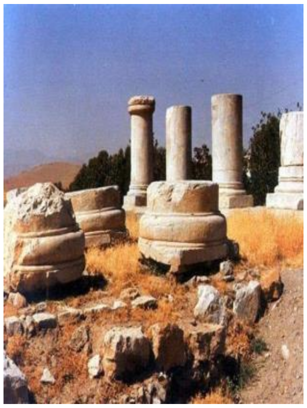

سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 20

پاشماوەی سەردەمی ماد و ماناییەکان لە دەوروبەری 714ساڵ پ.ز.

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112220119118757

...

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 21

پاشماوەی ماڵی باپیری سمکۆی شکاک لە تەورێز

http://www.kurdipedia.org/?q=20101016155326101114

سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 22

پاڵە گەورە

http://www.kurdipedia.org/?q=20121129170931174038

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 23

پردی ئاڵتوون کۆپری 2

http://www.kurdipedia.org/?q=20100917195804953‎5

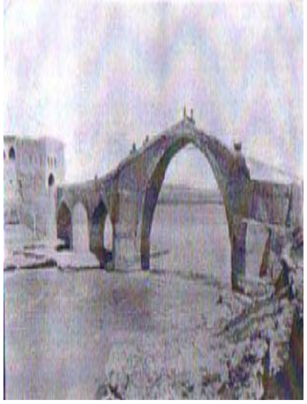

پردێ

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 24

پردی دەشتێ

http://www.kurdipedia.org/?q=20120306204456643‎71

شرناخ

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 25

پردی روخانە

http://www.kurdipedia.org/?q=20100927225558970‎7

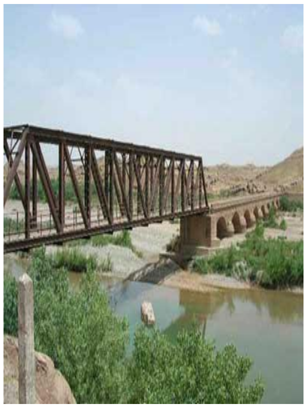

داقوق. ئەم پردە لە کۆتایی دەستەڵاتی عوسمانییەکان دروستکراوە.
سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 26

پردی سووری مەهاباد لە شەستەکاندا

http://www.kurdipedia.org/?q=2014121212054878194

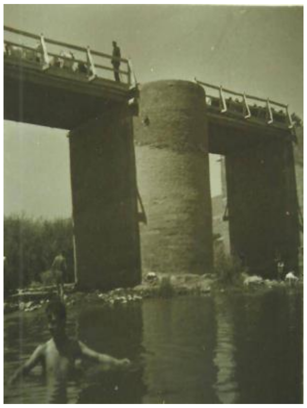

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: پرد

شارەکان: مەهاباد

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 27

پردی قەڵاتاسیان - سەردەشت 1929

http://www.kurdipedia.org/?q=20141208132233118226

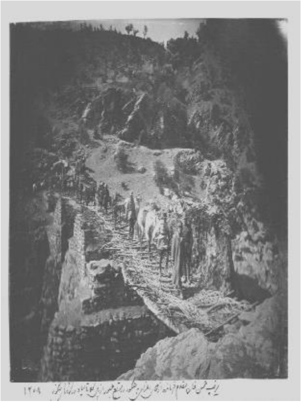

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سەردەشت

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 28

پردی کۆنی کاولۆکان

http://www.kurdipedia.org/?q=2013051821594478532

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: رواندز

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 29

پردەکەی قلیاسان

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081422055669788

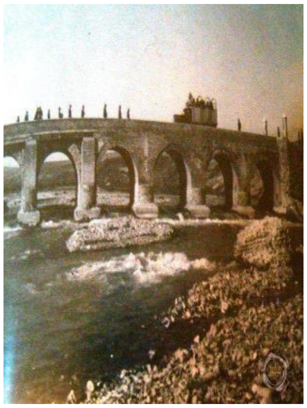

ئەم پردە لەساڵی 1920 لەلایەن کەسێکی دڵسۆزی یەکێک لەبنەماڵە دێرینەکانی شاری سلێمانی بەناوی (حاجی مەلاعەزیزی قەرەنی)، کەکەسێکی ساماندار بوو بنیات نرا لەسەر ئەو رووبارەبچوکەی کە لەناوچەی (دۆڵەرووت)ی باکوری سلێمانیەوە، بەچەمی قلیاساندا، تێپەردەبێ و دوای برینی نزیکەی(27 کم) دەرژێتە ئاوی تانجەرۆ کە ئەم رووبارە، بەشێکی زۆری رووباری
تانجەرۆی پێکدەهێنا، ناوبراو بۆ ئەنجامدانی کارەکەی لەسەربەندی جەنگی یەکەمی جیهانی دا،کە ئەودەم شاری سلێمانی وەک شارەکانی تری عێراق، لەژێر دەسەڵاتی دەوڵەتی عوسمانی دابوو، ئەوەبوو دەسەڵاتدارانی عوسمانی ئەندازیارێکیان لە ئەستەمبوڵ (ئەستەنبوڵ) وە بۆ رەوانەکرد، بەڵام بەهۆی ئەوجەنگەوە نەتوانرا، کارەکەئەنجام بدرێت و کەوتە دوایی جەنگەکەوە ئەندازیارەکە شێوەی دارشتنی پردەکەی رادەستی(حاجی عەزیز) کرد.
دوای ئەوەی لەساڵی 1920 دا دەستی کرد بەدروستکردنی رۆژانە خودی خۆی دەچووە سەرشوێنی پرۆژەکە و سەرۆکاری کرێکارەکانی دەکرد، لە وەرزی بەهاری ئەوساڵەدا کاری تێدا کراو لەدوای ساڵێک تەواو بوو، پردەکە بریتی بوو لە هەشت گل، درێژیەکەی (100) مەترو پانیەکەشی (4)مەتر دەبوو، بەرزیەکەشی (12)مەتربوو. بناغەکەی بەبەردو قور و گل دارێژرابوو، لەدوای بناغەکەیەوە بەخشتی سور و گڵ دروستکرا، خاوەنەکەی لەگوندی قلیاسان، کورە خشتێکی دروستکرد بەوەی گڵی ئەم گوندە بەکەڵکی خشت دروستکردن دەهات، ئەم لاو ئەولایی پردەکەش (چەپەر)ی بۆ دروستکرد بوو.
ئەم پردە لەناوەراستی شەستەکاندا رووخاو چەند شوێنەوارێکی ئەو مایەوە، بەهۆی ئەوەی سالانە بەهۆی باران و بەفرو ئەو ئەرکە زۆرەی لەرێی ئۆتۆمبێلەوە کەوتبوە سەری هەر جارەی شوێنێکی زیانی پێ دەگەیشت، ئەو شوێنەشی چاک نەدەکرایەوە یاخود بەباشی چاکیان نەدەکردوە.
بەسوپاسەوە لەپەیجی(ئاشقانی شاری سلێمانی)وەرگیراوە

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 30

پۆلێنکردنی کەرەستە کۆنەکان لە مۆزەخانەی سلێمانی

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112220852118759

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 31

پیاوێکی کورد لە نزیک شەوێنەوارێکی کوردستانەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2015011211543484589

...

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 32

پەرستگایەکی زەردەشتیی نۆژەنکراوە لە سلێمانی

http://www.kurdipedia.org/?q=2015011222014884601

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 33

پەرستگەی ئاناهیتا

http://www.kurdipedia.org/?q=2014120615573178146

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: کرماشان

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 34

پەیکەری لە بەرددروستکراوی پادشایەکی ماد، لە 500 پ.ز. ژیاوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112221207118760

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 35

تاقی بوستان - تاقۆسان - 1943

http://www.kurdipedia.org/?q=2014120521501178130

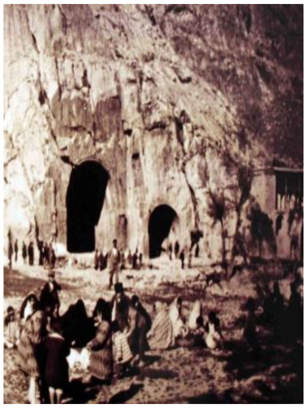

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: چیا

شارەکان: کرماشان

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 36

تۆپەکەی وەستا رەجەب

http://www.kurdipedia.org/?q=2012060821093165086

تۆپی وەستا رەجەب ئەم تۆپە لەلایەن وەستا رەجەب دروستکراوە
لەسەردەمی (میر محمەد) (1813 - 1837 ز) لە رواندز.
یەکەمین
وەستاکە کوردە لە لایەن ئەم میرەوە ناردرا بۆ فەرەنسا بۆ فێر بوونی
دروستکردنی چەک وەهەروەها چەند نموونەیەکی ئەم تۆپە لەمۆزەخانەی
بەغدا دانراوە کە درێژی تۆپەکە دەگاتە (1.5 م.)
سەرچاوە: پەیجە وێنە و مێژوو لە فەیسبوک

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 37

تەپەکورە

http://www.kurdipedia.org/?q=201009262218549662

سلێمانی
سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند

شارەکان:	سلێمانی
وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 38

تەپەی زیویەی سەقز

http://www.kurdipedia.org/?q=200909031236381977

تەپە زیویە لە بنەڕەتدا قەڵایەک بووە، لە دووری 42 کیلۆمەتری باکووری شاری سەقز ی ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەڵکەوتووە، لە ساڵی 1325 کەسێک بەناوی ئەیوب ڕنبو بە شێوەیەکی فەرمی هەڵکەندی زیویەی دەست پێکرد، لە دوانزە ساڵ هەڵکەندن و گەران شەش گۆڕی پاشا و گەورەکانی دەوڵەتی ماد و کۆشکێکی سێ نهۆمی قەشەنگی مێژووی زیویە دۆزرانەوە کە شاکاری معماری سەردەمی ماد بووە (لە تۆمارە ئێرانیەکان نوسراوە سەردەمی باستانی.)
بێ گومان ساختمانی پڕ شکۆی سێ نهۆمی زیویە یەکێکە لە عەجایبەکانی سەردەمی دەوڵەتی مادە، کە بە خۆراگریەکی بێ وێنە و باڵاو شێوازیکی سەرنجراکێش دروست کراوەو بەرزایی لە ئاستی رووی دەریا دەگاتە 1835 مەتر، هیچ بینەرێک بە پێوەری عەقڵی خۆی ناتوانێ باوەڕ بکات لە سێ هەزار ساڵی پێشوودا کۆشکێکی ئاوا بەم شکۆ و گەورەییەوە دروست کرابێ.
کۆشکی سێ نهۆمی زیویە بەگوێرەی مێژووناسەکان، هەمان کۆشکە کە (هیرۆدیت) لە نوسینەکانیدا لەسەر دەوڵەتی ماد باسی کردووەو، بۆ رازی بوونی دیاکۆ دروستکراوەو لە راستیدا ئەم کۆشکە ناوەندی یەکەمین دادخانە (دادگا) بووە لە دەوڵەتی ماد کە سەرچاوە ئێرانیەکان دەڵێن (ایران باستان.)
سەرچاوە: نامەیەکی کاک هەڤاڵ نەژاد سەبارەت بە هەندێک شوێنی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە 02-09-2009

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	سەقز
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 39

تەوراتێکی جیاواز لە کوردستان گەیێندرایە ئیسرائیل

http://www.kurdipedia.org/?q=2015012309244584691

تەوراتێکی کۆن کە 200 ساڵ پێش ئێستا لە کوردستان نووسراوەتەوە، دوای چەندین جار شوێنگۆڕین گەیێندرایە ئیسرائیل.
ئەم تەوراتە، ماوەیەک لەلای پۆلیسی نهێنی سەدام حوسێنی سەرۆکی پێشووتری رژێمی عێراق هەڵگیرابوو، ڕۆژی پێنجشەممەش گەیێندرایە وەزارەتی دەرەوەی ئیسرائیل لە قودس و لەمەودواش بۆ نوێژی ڕۆژانە لە وەزارەتەکە بەکاردێت.
تەوراتەکە ماوەیەکی زۆر ئەم شوێن و ئەو شوێنی پێکراوە، سەرەتا لە دوای شەڕی دووەمی کەنداوەوە هێزە ئەمریکییەکان لەنێو چەند ئەرشیفێک لە بەغدا دۆزیانەوە و بردیان بۆ باڵیۆزخانەی ئیسرائیل لە ئوردن، ساڵی پاریش گەیێندرایە ئیسرائیل.
ماوەی 7 مانگ شارەزایان لە ئیسرائیل خەریکی چاککردنەوەی کتێبەکە بوون تاوەکو ڕۆژی پێنجشەممە لە مەراسیمێکدا بە ئامادەبوونی ئیاڤیگدۆر لیڤەرمان، وەزیری دەرەوەی ئیسرائیل و ستافێکی وەزارەتی دەرەوە و

چەندین کوردی جوولەکەی ئەو وڵاتە تەوراتەکە نیشاندرا.
وەزیری دەرەوەی ئیسرائیل قەدەری ئەو کتێبە بە قەدەری گەلی ئیسرائیل دەچوێنێ و دەڵێت:" گەشتەکەی ئەم تەوراتە لە کوردستانەوە بۆ بەغدا، عەمان و دواتر بۆ ئیسرائیل وەکو گەشتی گەلی ئیسرائیلە" هەروەها دەشڵێت:" خەڵک هەوڵی لەناوبردنمان دەدەن، بەڵام لە کۆتاییدا هەر دەگەینە خاکی ئیسرائیل."
وەزارەتی دەرەوەی ئیسرائیل لە بەیاننامەیەکدا لەمبارەیەوە دەڵێت:" زۆربەی تەوراتە کۆنەکان لەسەر چەرمی مانگا نووسراونەتەوە، بەڵام ئەم تەوراتە جیاوازە و لە باکووری عێراق (باشووری کوردستان بە ئاوی هەنار لەسەر پێشتی ئاسک نووسراوەتەوە."
سەرچاوە: ماڵپەڕی رووداو - 23-01-2015

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باشووری کوردستان
وڵات:	ئیسرائیل
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 40

تەکیەی کرماشان

http://www.kurdipedia.org/?q=2014120522182278133

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کرماشان
وڵات:	رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 41

جوتیارێک لە کێڵگەکەیدا گۆزەیەکی دۆزییەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2014120415165378122

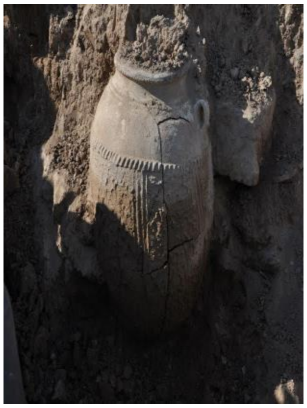

هێمن محەمەد
دوای ئەوەی هەفتەی رابردوو جووتیارێکی دانیشتووی ناحیەی قۆرەتوو سەرقاڵی لابردنی گردێک دەبێت لەناو زەوییە کشتوکاڵییەکەیدا، گۆزەیەکی گەورە و دێرین دەدۆزێتەوە کە مێژووەکەی بۆ سەردەمی ساسانییەکان دەگەڕێتەوە.
محەمەد عەلی، لێپرسراوی مۆزەخانەی شارستانی گەرمیان، بە خەندانی وت: "هەفتەی رابردوو دانیشتوویەکی گوندی قەڵاتەپان، سەر بە ناحیەی قۆرەتوو، بەمەبەستی رێککردنەوەی زەوییە کشتوکاڵییەکەی ویستوویەتی گردێکی بچوک لەناو زەوییەکەدا لا ببات، دواتر گۆزەیەکی قەبارە گەورەی دۆزیوەتەوە."
وتیشی: "بەپێی زانیارییە سەرەتاییەکان مێژووی گۆزەکە بۆ سەردەمی ساسانییەکان لە نێوان ساڵانی (1500-1800ز) دەگەڕێتەوە."
ئەوەشی خستەڕوو، لە و کاتەدا کە شە و بووە، ئە و جووتیارە پۆلیس و ئاسایشی ناحیەی قۆرەتوو لە گۆزەکە ئاگادار کردوەتەوە، دواتریش هەمان شە و تیمێکی بەشی پشکنینی بەڕێوەبەرایەتییەکەمان گەشتوونەتە ئە و شوێنە و گۆزەکەیان دەرهێناوە، بەڵام هێشتا لێکۆڵینەوە لەسەر مێژووی تەواوی ئە و گۆزەیە تەواو نەبووە.
ناحیەی قۆرەتوو سەر بە ئیدارەی گەرمیانە و دەکەوێتە دووری 30 کم لە خۆرهەڵاتی شاری کەلار
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-12-04

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کەلار
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 42

جوهنی و دەستە جوهنی

http://www.kurdipedia.org/?q=20110506082931573314

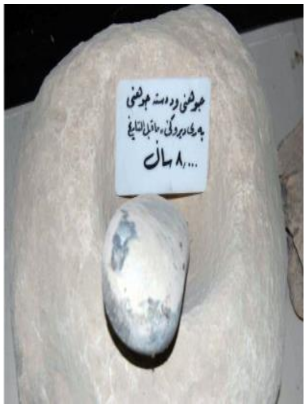

دهۆک، 8000 ساڵ پ.ز.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	دهۆک
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 43

جۆگەی کۆنی ئاودێری بابانەکان لە قەڵاچوالان

http://www.kurdipedia.org/?q=20141204202117118192

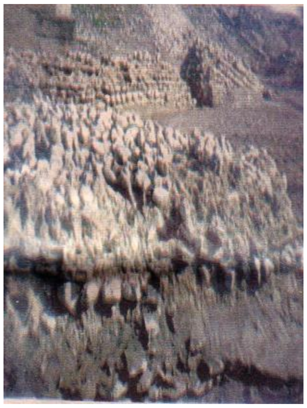

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 44

جەقەلتو

http://www.kurdipedia.org/?q=20120930194405733733

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 45

چوار تاقان

http://www.kurdipedia.org/?q=20120520091147648014

کەوتووەتە باشووری شاری کۆیەو لە ساڵەکانی سەرەتایی سەدەی بیستەم کاروان سەرای نێوان کۆیەو هەولێر کۆیەو کەرکووک... بووە. ئەم شوێنەوارە چوارکوپی گەورەی لێ داندراو رۆژانە پڕکراوە لەئاو بۆ رێبواران و کاروان چیەکانی دەوورو بەری شاری کۆیە کە دوای پشوو دانێک بەخۆیان و وڵاغەکانیان کەلو پەلەکانیان دەگەیاندە بازاری شاری کۆیە.
دوای فرۆشتنی کەلوپەلەکانیان و ئامادەکردنی کاروانەکەیان بەهەمان رێگادا دەگەڕانەوە ئەم شوێنەوارە لە ساڵی (2002) لە لایەن قائیمقامیەتی کۆیە نۆژەن کراوەتەوە.
سەرچاوە: فەیسبووکی وێنە و مێژوو

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: کۆیە

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 46

چیای نەمرود و شوێنەواری نەمرود

http://www.kurdipedia.org/?q=2013022118382680632

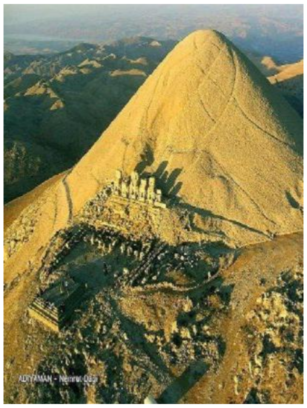

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 47

چیرۆکە عاشقانەکەی شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی

http://www.kurdipedia.org/?q=2012101415122873422

گوندی داودییەی زێدی (شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی) بەدووری (5کم)دەکەوێتە باکووری خۆرهەڵاتی شاری قەڵادزێ. هەرچەندە مێژووی ئەو ڕووداوە نازانرێت، بەڵام بەپێیی قسەی پیاوانی بەتەمەنی گوندەکە نزیکەی(500)ساڵ بەرلەئێستا لەو گوندەدا کورو کچێک بەناوی(فەرخ و ئەستی) بەشێوەیەک عاشقی یەکتربوون کە لەئێستادا گێرانەوەی بەسەرهاتەکەیان بەبەیت و هۆنراوە شوێنێکی دیارو بەرچاوی هەیە لەناو داستانەکانی ئەدەبیاتی فۆلکلۆری کوردەواریدا.
بەپێیی گێرانەوەکان: پیاوێک بەناوی (مامادین) کە خەڵکی گوندی داودییە بووە، دوای مردنی(12)کوڕی لەتەمەنی پیریدا خوا کوڕێکی تری پێ بەخشیووە بەناوی(فەرخ). ئەو منداڵە هەردوای لەدایک بوونی دەستیکردوە بەقسەکردن و پێکەنین! هەربۆیە خەڵکی گوندەکە پێیی سەرسام بوون. لەوکاتەدا(مام خەلیفە)ی برا گەورەی مامادین و باوکی(خاتوون ئەستی)لەترسی سوڵتانی ئەوکاتەی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی بڕیاریداوە ئەو منداڵە مەترسیدارە نەگبەتە بخاتە ناو تەویلەی ئێسترو ئەسپەکانییەوە بۆ ئەوەی بەناڵی قاچەکانیان بیکوژن، بەڵام دواتر ئەو کارەی مامی فەرخ بێ ئاکام بووە. پاشان خەڵکی ناوچەکە بۆیان دەردەکەوێت کە ئەو منداڵە مرۆڤێکی ئاسایی نییە، بەڵکو لەداهاتوودا دەبێتە شێخ و کەسێکی ناودار. دوای گەورە بوونی شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی، هەردووکیان بەشێوەیەکی سەرشێتانە عاشقی یەکتر بوون. هەرچەندە خاتوون ئەستی لەبری شوانیکردن بۆ باوکی لە(شوخاڵ)ناوێک مارەکراوە، بەڵام فەرخ و ئەستی گوێیان بەو کارە نەداوە. سەرئەنجام دوای ئاشکرابوونی پەیوەندییەکەیان شێخ فەرخ بەناچاری گوندی داودییەی جێهێشتووەو ڕوویکردۆتە وڵاتی شام بۆلایماڵی خاڵانی. دوای ماوەیەکیتر کاتێک شێخ فەرخ هەواڵی نەخۆشکەوتنی ئەستی مەعشوقی دەزانێت بڕیاریداوە بگەڕێتەوە بۆ گوندەکەیان. دوای گەڕانەوەی لەخوار گوندی داودییەو لەنزیک کانی(بەیبوون)ی ئێستا، کۆمەڵێک منداڵ دەبینێت و پرسیاری دەنگ و باسی ئاواییان لێدەکات. ئەوانیش لەوەڵامدا دەڵێن: (خاتوون ئەستی نەخۆشەو خەریکە دەمرێت!)وەک توانجێکیش دەڵێن: (بڕۆ گۆشت و پڵاو بخۆ). ئەویش لەداخی ئەو هەواڵە ناخۆشەدا دەسکە بەیبوونەکەی ناوپشتێنی فڕێدەداتە سەر زەوی. هەربۆیە لەئێستادا ئەوشوێنە بەکانی بەیبوون ناسراوەو تاوەکو ساڵانی ڕابردووش ئەو گوڵە لەشوێنەکە سەوز بووە. دواتر لەنزیکی گوندەکە شێخ فەرخ (زەنوون)ی شوانی مێگەلەکەی خۆیان دەبینێت، ئەویش لەبەرامبەر نەخۆش کەوتنی خاتوون ئەستیدا زۆر دڵی دەداتەوە. هەربۆیەو لەئەنجامی ئەو دڵدانەوەیەدا دواتر شێخ فەرخ دەڵێت: (کاتێک کە مردم و کەسێک ویستی سەردانی گۆڕەکەم بکات دەبێت پێشتر سەردانی گۆڕی(شێخ شوان)واتا شێخ زەنوون بکات، چونکە خۆشەویسترین کەسی منە). لەکۆتاییدا بەداخەوە مردن ڕێگە نادات شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی بەیەک بگەن، چونکە خاتوون ئەستی بەهۆی نەخۆشییە کوشندەکەیەوە کۆچی دوایی دەکات. جێگای ئاماژەیە ئێستا هەرسێ گۆڕی(شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی و شێخ شوان)لەیەک گۆڕستاندا بەدووری چەند مەترێک دەکەونە خۆرهەڵاتی گوندی داودییە.

عومەر ئیسماعیل مارف

تێبینی: ئەو بابەتە لەژمارە(11)ی گۆڤاری(کەپر)دا بڵاوکراوەتەوە.

سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (عومەر ئیسماعیل مارف) سەبارەت بە (چیرۆکە عاشقانەکەی شێخ فەرخ و خاتوون ئەستی) لە: 14-

12:02:31 2012-10

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: رانیە

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 48

چەرمۆ

http://www.kurdipedia.org/?q=20110411211556564 31

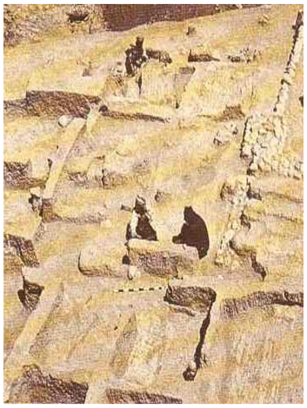

بەیەکێک لە گرنگترین و بەناوبانگترین شوێنەوارەکانی کوردستان و هەموو رۆژهەڵاتی ناوەڕاست دادەنرێت بە شێوەیەک کە توانیویەتی ببێتە زنجیرەی یەکەم لە ریزبەندی شارستانیەتی چاخی بەردینی نوێ و ناونراوە بە (شارستانی چەرمـۆ) وە بە یەکەم گوندی نمونەیی کشتوکاڵیی دادەنرێت لە مێژوودا.هەروەها مرۆڤ لە گوندی چەرمۆ دا توانیویەتی بەیەکجاری لە ژیانی ناو ئەشکەوتەکان دوور کەوێتەوە و بۆ خۆی خانوو دروستبکات و بۆ ماوەی هەرچوار وەرزەکە تێیدا بمێنێتەوە. ئەمەش بە بەڵگەی دۆزینەوەی ژمارەیەک لە پاشماوەی خانووەکانی لە ئەنجامی هەڵکۆڵینەکەدا.هەروها شارستانی چەرمۆ وەرچەرخانێکی گرنگە لە مێژووی مرۆڤایەتی دا ئەویش بەلاوەنانی کەرەستە بەردینەکان و بەکارهێنانی گڵە بۆ دروستکردنی کەرەستە و پێداویستیەکانی ناوماڵ، بە تایبەتی قاپ و قاچاخ و گۆزەکاری. هاوشێوەی گوندی چەرمۆ لە ناوچەی (ئەریحا)لە فەلە ستین و (چەتەڵ هیوک) لە ئاسیایی بچوک، (بەردحوشتر) لە هەولێر (تەپە گوران) لە کرماشان و چەند ناوچەیەکی تری رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بدۆزراوەتەوە .

شوێنەکەی:

شوێنەواری چەرمۆ دەکەوێتە ناوچەی چەمچەماڵ لە بەشی رۆژهەڵاتیەوە بە دووری(15)کم، وە دووری (35) کم لە رۆژهەڵاتی شاری کەرکوک لە شوێنێکی گردەڵانیدا,ڕووبەرەکەی نزیکەی 1400مەتری چوارگۆشەیە، بەرزیی لـە ئـاستـی رووی دەشتەکەیدا نزیـکەی (23) پێی بەرزە، رووبـەری ئـەم شوێنە (90×140) مەتر دەبێت وە قـوڵی پـاشماوە شوێنەوارییەکەی نزیکەی (7) دەبێت لە لووتکەی گردەکە بەرەوە خوارەوە(10).

سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (نەوزاد کەلاری) سەبارەت بە (شوێنەواری چەرمۆ) لە: 11-4-2011 19:36:33

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند

شارەکان: چەمچەماڵ

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 49

چەندین پارچە ئاسەواری ناوازە لە گەرمیان دۆزرانەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2014031923541156185

خەندان- سۆران کەریم
لە ئەنجامی کارکردن لە پرۆژەی جووتسایدی کەلار_ سلێمانی، چەندین پارچە ئاسەواری مێژووی دەرکەوتن، بۆ ئەو مەبەستەش بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری گەرمیان تیمیکی رەوانەی شوێنەکە کرد و چەندین پارچە ئاسەواریان دەرکرد.
ساڵح محەممەد سەمین، جێگری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان، لە لێدوانێکیدا بۆ خەندان، رایگەیاند :"لە ناوچەی گەرمیان چەندین پارچە ئاسەوارمان دۆزییەوە."
ئاماژەی بەوەشدا، کە دوای ئەوەی لەلایەن هاوڵاتیەکەوە بەرێوەبەرایەتییەکەمان ئاگادار دەکرێتەوە لە دەرکەوتنی کۆمەڵێک پارچە گۆزە، کە لە ئەنجامی کارکردن لە پرۆژەی جووت سایدی کەلار- سلێمانی لە نزیک گوندی (بەردەسووری سەروو دەرکەوتن، تیمێکمان رەوانەی شوێنەکە کرد.
جێگری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان، وتیشی :" تیمەکەمان دەستی بە کارکردن کرد، لە ئەنجامدا کۆمەڵێک پاشماوەی شوێنەواری کۆن دەرکەوتن، لەوانە چەند گۆزەیەک کە گۆزەیەکیان نەخشی هێڵداری لەسەرە هەروەها سەرە تیرێک، لەگەڵ چەند مووروویەکی جوانکاری."
ئەوەشی خستەڕوو، کە بە شێوەیەکی گشتی پاشماوەکان لە ژێر تاوێرەبەردا دانرابوون و هەروەها هەندێ ئێسک و پروسک لەکاتی کارکردندا دەرکەوتن کە پێدەچێت پاشماوەی گۆڕستانێک پیشان بدات لەو شوێنە.
ساڵح محەممەد سەمین، وتیشی :" بەلام بە هۆی پشووی چەژنی نەورۆزەوە کارکردنمان لە شوێنەکەدا وەستاند."
سەبارەت بە مێژووی ئاسەوارەکان، ئەو بەرپرسەی شوێنەواری گەرمیان، وتی:" هێشتا بۆمان دەرنەکەوتوە مێژووەکەیان بۆ کەی دەگەڕێتەوە، بەلام بەهۆی شێوزای گۆزەکان و جۆری ناشتنی مردووەکان و پاشماوەکانی تر دەتوانین سەردەمە مێژووییەکەی لە داهاتوودا دیاری بکەین."
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-03-19

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کەلار
وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 50

حمام خان (پیر ظهیری) سنه

http://www.kurdipedia.org/?q=20090903123530197

ئەم بینایە دەکەوێتە باکووری بازاری سەرداپۆشراوی سنە، بەگوێرەی بەڵگە مێژوویەکان لە ساڵی 1220 (هـ. ق) هیجری، قەمەری، دروست کراوە بە دەستووری امان الله خانی ئەردەڵان، کە ئەودەم حاکمی شاری سنە بووە، ساڵی 1296 (هـ. ق) لەلایەن ئەمین التجار نۆژەن کراوەتەوە.
ئەم حەمامە پێکهاتووە لە کڵاورۆژنە و سربینە و گەرم خانە و خەزینە، کە بە کەرەستەی اهک (گەچ) کاشی کاری و سنگ فەرشکردنی مەڕمەڕ داپۆشراوە. هەروەها بە ژمارەی (2603)تۆمار کراوە بە شوێنێکی مێژوویی.
سەرچاوە: نامەیەکی کاک هەڤاڵ نەژاد سەبارەت بە هەندێک شوێنی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە 02-09-2009

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گەرماو

شارەکان:	سنە
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 51

حەمامی حاجی ساڵح

http://www.kurdipedia.org/?q=20120114221113638

حەمامێکی مێژوویی شاری سەقزی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە. لە فەرمانگەی میراتی کولتووریی و شوێنەوارە مێژووییەکانی وڵاتی داگیرکەری ئێران تۆمار کراوە.
لە ڕاپۆرتێکدا کە لە پێگەی فەرمی خۆیدا بڵاوی کردوەتەوە (فەرمانگەی میراتی کولتووریی و شوێنەوارە مێژووییەکانی وڵاتی داگیرکەری ئێران) هۆشداری ئەوەی داوە کە حەمامی مێژوویی حاجی ساڵحی سەقز، لە حاڵی فەوتان و لەنێو چووندایە و ئەگەر بەرپرسانی پەیوەندیدار چارەسەرێکی بۆ نەدۆزنەوە بە زوویی هەرەس دەهێنێت.
لە بەشێک لەم ڕاپۆرتەدا هاتووە کە بە هۆی پشتگوێ خستنی ئەم شوێنەوارە مێژووییە لە لایەن بەرپرسانی فەرمانگەی میراتی کولتووری و هەروەها درووستکردنی کۆمەڵێک باڵەخانە و تەلاری گەورەی بازرگانی لە تەنیشت حەمامەکەدا، هەنووکە جگە لەوەی کە نما و بەجەوەنی حەمامی حاجی ساڵح بە تەواوی داپۆشراوە، مەترسی ڕووخان و هەرەس هێنانی ئەم شوێنەوارە مێژوویی و دەگمەنەی شاری سەقز، لە هەموو کاتێک زیاترە .

سەرچاوە: ناوەندی هەواڵنێری سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن
زمان - شێوەزار: کرمانجیی باشوور - سۆرانی
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 52

خانوو و چوخمێکی کۆن لە کفری

http://www.kurdipedia.org/?q=2013011321460174824

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: کفری
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 53

خانوویەکی کۆنی گەڕەکی سابوونکەرانی سلێمانی

http://www.kurdipedia.org/?q=2013011320291174821

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: گەڕەک
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 54

خانی حەسەن پاشا لە ئامەد

http://www.kurdipedia.org/?q=2013082923320789014

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: ئامەد

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 55

خانەقای سەید ئەحمەد لە کەرکوک

http://www.kurdipedia.org/?q=20141226004235118498

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: کەرکوک

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 56

دراوێکی سەردەمی پاشا کیسرا دۆزرایەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2014061222542476659

خەندان- سۆران کەریم

دراوێکی سەردەمی ساسانییەکان لەلایەن تیمێکی سەربە بەڕێوەبەرایەتی شوێنەوارەکانی گەرمیان دەدۆزرێتەوە کە وێنەی یەکێک لە پاشاکانی ئە و سەردەمەی بەسەرەوەیە.

نەوزاد عەبدولەتیف، شوێنەوارناس لە بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری گەرمیان، بە خەندانی ڕاگەیاند :"لە ئەنجامی کارکردن لە گردێکی بچووکی شوێنەواری لە گەڕەکی بەختیاریی شاری خانەقین، تیمێکی بەڕێوەبەرایەتییەکەمان دراوێکی زۆر کۆنی دۆزییەوە."

ئە و شوێنەوارناسە، ئاماژەی بەوەشدا، کە دوای پاککردنەوەی دراوەکە، دەرکەوت مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی پاشا کیسرای یەکەم (نەوشیروان) کە لە ساڵی 531 تا 579ی زاینی حوکمڕانی ئیمپراتۆری ساسانییەکان بووە.

ئەوەشی خستەڕوو، کە دراوەکە ژەنگێکی زۆری پێوەبووە، چەند ڕۆژێکیشە

سەرقاڵی پاککردنەوەین، وتیشی :" لەگەڵ دراوەکەدا کۆمەڵێک پاشماوەی شوێنەواری دیکەمان دۆزیوەتەوە."
لە ڕێکەوتی 9ی حوزەیران، تیمێکی شوێنەواری گەرمیان لە گەڕەکی بەختیاری شاری خانەقین، دەستیانکرد بە گەڕان لە گردێکدا کە پێشتر تیمێکی مافی مرۆڤ بە دوای گۆڕی بەکۆمەڵدا لەوگردە دەگەڕان، لە و گەڕانەشدا تیمەکە چەندین پارچە شوێنەواری دێرینیان دۆزییەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-06-12

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	خانەقین
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 57

دوزگوین باڤا

http://www.kurdipedia.org/?q=2014072913294977169

دوزگوین باڤا، ناوی یەکێک لەو مەزارگانەیە، کە عەلەوییەکانی باکووری کوردستان بۆ راز و مراز و چارەسەری نەخۆشەکانیان سەردانی دەکەن.
ئەم مەزارە دەکەوێتە چیاکانی شاری دێرسیمی باکووری کوردستان، بەلای دێرسیمییەکانەوە شوێنێکی پیرۆزە و کاتێک سەردانی دەکەن، جگە لە نزا و پاڕانەوە، هەروەها قوربانیش سەردەپڕن و بەسەر زیارەتکاراندا دابەشی دەکەن.
هەندێک لەوانەی سەردانی دوزگوین باڤا دەکەن ئەوانەن، کە منداڵیان نابێ، بۆیە جیاوازییەکە لێرە، کاتێک دروستدەبێت، کە ئەو کەسانە کوریان ببێ ناوی لێدەنێن دوزگوین.
سەرچاوە: ماڵپەڕی ڕووداو - 2014-07-29

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	پارتی کرێکارانی کوردستانPKK -
جۆری پەڕتووک:	دۆزی کورد
جۆری شوێن / شوێنەوار:	شوێن
زمان - شێوەزار:	تورکی
شارەکان:	دەرسیم
وڵات:	باکووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 58

دوو ئەڵمانی پشکنین لە گوندی بەکراوادا دەکەن

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112223638118762

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند

شارەکان:	هەڵەبجە
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 59

دۆزینەوەی چەندین پارچە ئاسەواری سەردەمی ساسانییەکان لە خانەقین

http://www.kurdipedia.org/?q=20140611202900766511

خەندان- سۆران کەریم

لەکاتی گەڕان بەدوای گۆڕی بە کۆمەڵ لە گەڕەکێکی شاری خانەقین، چەندین پارچە ئاسەواری کۆن دەدۆزرێتەوە و لەلایەن تیمێکی سەر بە بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری گەرمیان، بەشێکیان لێهەڵدەگیرێتەوە کە مێژووەکەی بۆ سەردەمی ساسانییەکان دەگەڕێتەوە.

ساڵح محەممەد سەمین، جێگری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان، بە خەندان_ی ڕاگەیاند :" لەلایەن ئیدارەی گەرمیان ئاگادار کراینەوە بەوەی لە کاتی کارکردنی لیژنەیەکی سەر بە مافەکانی مرۆڤ لە گەڕەکی بەختیاری خانەقین، کە بەدوای گۆڕی بەکۆمەڵدا دەگەڕان، چەند پارچە ئاسەوارێک دۆزراوەتەوە."

ئاماژەی بەوەشدا، کە ڕاستەوخۆ لیژنەیان پێکهێناوە و دەستیانکردووە بە گەڕان لە و شوێنەدا، وتیشی :" چەند پارچە ئاسەوارێکی کۆن کە بە پێی زانیاری و ئاماژەکان، مێژوویان دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی ساسانییەکان."

جێگری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان، ئەوەشی خستەڕوو، کە پارچەکان بریتین لە گۆزە و بەردی عەقیق و جام و دراو و چەند پارچەیەکی دیکە، وتیشی :" دوو ڕۆژ لەوشوێنەدا کارمان کرد، ودەرئەکەوێت کە گۆڕێکی کۆن بێت، بەڵام لەبەر کەمی بودجە کارکردنمان تیایدا ڕاگرت تا ئەوکاتەی بودجەی پێویستی بۆ دابین دەکەین، هاوکات بەهۆی دۆزینەوەی ئە و ئاسەوارانەوە کارکردنی لیژنەکەی مافی مرۆڤیش ڕاگیرا."

سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 11-06-4201

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	خانەقین
وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 60

دۆڵی بارام

http://www.kurdipedia.org/?q=20100302120613380З

لە شاری ماداکتۆ لە ئیلام.
سەرچاوە: ویکیپێدیا

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: ئیلام

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 61

دیواری کورد لە بەیتولمەقدیس

http://www.kurdipedia.org/?q=2010101609504610109

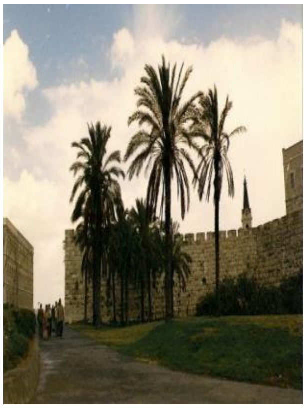

ئۆرشەلیم - ئیسرائیل
سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: ئیسرائیل

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 62

دێری ئاختامار

http://www.kurdipedia.org/?q=2014050714061676097

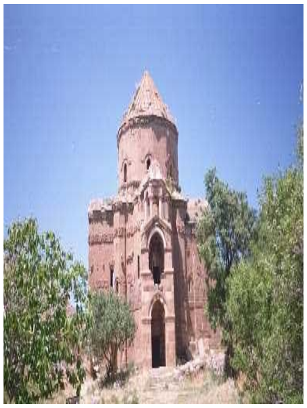

دێری ئاختامار، بەدووری 54 کم دەکەوێتە باشووری ڕۆژئاوای شاری وانی باکووری کوردستان و لەناو دوورگەیەکی دەریاچەی وانە کە ناوی دوورگەکەش هەر ئاختامارە.
ئەو دێرە لەنێوان ساڵانی 908 بۆ 921 لەلایەن ئەرمەنییەکان دروستکراوە و هەتا ساڵی 1021 وەک کڵێسای ئەرمەنییەکان بەکارهێنراوە و دواتریش بۆ ماوەیەکی درێژ بووە بە گەورەترین ناوەندی کەلتوری ئەرمەنییەکانی میزۆپۆتامیا و ئەنادۆڵ.
دێری ئاختامار لەناو دەریاچەی وان، بووە بە شوێنێکی گەشتیاری و بەردەوام گەشتیاران ڕووی تێدەکەن.
دێری ئاختامار، بەپێی ئەفسانەی ئەرمەنی، (تامار) ناوی کچی قەشەیەکی ئەرمەنی بووە، کوڕێکی موسوڵمان عاشقی بووە، ئەو کوڕە بە مەلە هەموو ڕۆژێک چووە بۆ بینینی تامار، ئێوارەیەک تامار و چراکەی لە چاوەڕوانی خۆشەویستەکەی دەبێت، باوکی تامار هەستپێدەکات و دەچێت کچەکەی دەباتەوە و زیندانی دەکات.
کوڕەکە بەردەوام دەبێت لە پەڕینەوە بۆ دوورگەکە، کە ماڵی کچەکەی لێیە، کاتێک نزیک دەبێتەوە، چراکە دەبینێت و نازانێت کە ئەو چرایە بەدەستی باوکی کچەکەوەیە، باوکی کچەکە هەرجارەیان چراکە دەباتە شوێنێکی جیاوازی دوورگەکە، کوڕەکەش لەگەڵ چراکە بەردەوام ئاڕاستەی ڕۆشتنەکەی دەگۆڕێت هەتا لەو شەوەدا دەخنکێت و دواهەمین ووشە کە بەهاوارکردنەوە دەیڵێت؛ "ئاخ تامار"ە، دواتریش تامار خۆی ژەهرخوارد دەکات و دەمرێت، بەوهۆیەوە ناوی دێرەکە و دوورگەکە بووە بە ئاختامار.
جۆرەها وێنە، نەخش و نیگار لەسەر ئەم بینایە دروست کراوە، کەهەندێکیان گوزارشت لە کاری ڕۆژانەی خەڵکی ئەوسا دەکەن، هەندێکی تریان گوزارشتی بەسەرهات و چیرۆکی پێغەمبەران (هەر لە ئادەمەوە تا عیسا) دەکەن، ئەگەر لێکۆڵینەوەیەکی ورد بکرێت، دەتوانرێت مێژووی ئەو دێرە بەنووسین و نەخش و نیگارەکانی بزانرێت و بنوسرێتەوە .
هەروەها لەم دێرەدا فێرگە هەبووە بۆ پێگەیاندنی قەشە، بەڵام لە کۆمەڵکوژی ئەرمەنیەکان روخاوە، ئێستا شوێنەواری فێرگەکە ماوەتەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 07-05-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان:	وان
وڵات:	باکووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 63

دێری رەببان هورمز لە پارێزگای دهۆک

http://www.kurdipedia.org/?q=20130827093259890086

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: دهۆک

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 64

دێری عاسی لە شنگال

http://www.kurdipedia.org/?q=201404221421475931

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: شنگال

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 65

دەربەندی بێلولە

http://www.kurdipedia.org/?q=2012090817033572982

کەوێتە باکووری خۆرهەڵاتی گوندی دەربەندی بێلولە، ئەو گوندە لەسنووری ناحیەی(مەیدانی سەر بەقەزای خانەقین-ە. لەسەر چیایەک هەڵکۆڵراوە کە زیاتر لە(150)مەتر لەبنکەی چیاکەوە دوورە، بەرزی ئەو نەخشەیە(90)سەنتیمەترە....بەپێی نووسینە مسماریەکانی سەر ئەو وێنە هەڵکۆڵراوە کە بەچەند شێوەیەک ناوی پاشا(تارونی)خوێندراوەتەوە، بۆچوونی وا هەیە کە وێنەکانی نەخشەکە کۆنترن لەنووسینەکە.

سەبارەت بەمێژووی نەخشەکە وەک شارەزایانی بواری شوێنەوارناسی گەرمیان ئاماژەی پێدەکەن، بۆچوونی جیاواز هەیە. شارەزایەکی شوێنەوارناسی بیانی سەردەمی نەخشەکە دەگەڕێنێتەوە بۆ ماوەی فەرمانرەوایی(ئەکەدییەکان)ی بنەماڵەی(ئووری سێیەم)واتە(2350–2230)بۆ(2112–2006)پێش زایین، کە فەرمانڕەواییان لەو ناوچانەکردوە. واتە ئەو ناوچەیەی کە نەخشەکەی تێدا هەڵکۆڵراوە، ماوەیەک ناوچەی وڵاتی(لولوییەکان)بووە.

لەلایەکیترەوە بەبۆچونی شوێنەوارناس(دڵشاد عەزیز زاموا)ئەو نەخشەیە

سەردەمەکەی دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی بیستەم یان نۆزدەهەم(پێش زایین)ئەمەش بەپشتبەستن بەکۆمەڵێک بەڵگەی هونەری.
لە پەیجی (کوردانی زەردەشتی) وەرگیراوە

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: خانەقین

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 66

دەربەندی گاور

http://www.kurdipedia.org/?q=2013050510114378673

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: قەرەداغ

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 67

دەرگای قەڵا لە ئامێدی

http://www.kurdipedia.org/?q=20101009180551991 8

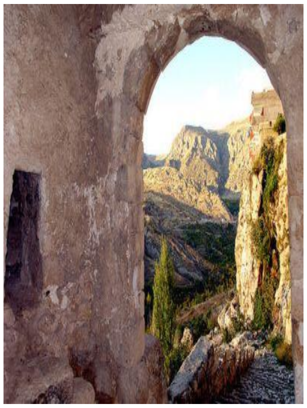

سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 68

دەرماناوە

http://www.kurdipedia.org/?q=201204221523264602

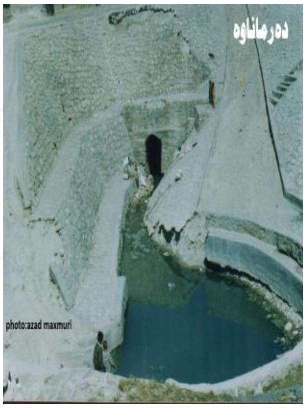

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: مەخموور

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 69

دەروازەی سلێمانی لە کفری

http://www.kurdipedia.org/?q=2013122100534787143

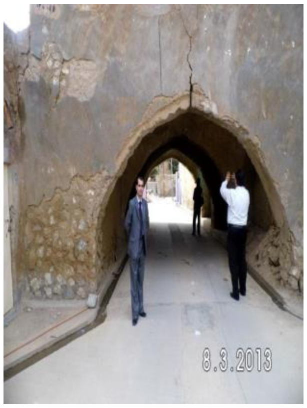

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: کفری

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 70

دەقولباب

http://www.kurdipedia.org/?q=2013111617454787811

ساڵی 1933 لە سلێمانی لەلایەن ئەحمەد مەحمود ئاغاوە دروستکراوە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 71

دەمانچەیەکی سەردەمی کارخانەکەی میری سۆران

http://www.kurdipedia.org/?q=2010101919114610150

سەرچاوەی وێنە: ماڵپەڕی زاری کرمانجی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 72

زەرزی

http://www.kurdipedia.org/?q=2012122516435674459

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 73

ژنێکی کورد لە نزیک شەوێنەوارێکی کوردستانەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112131302118744

...

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 74

ساتوقەڵا

http://www.kurdipedia.org/?q=20131216100014872 09

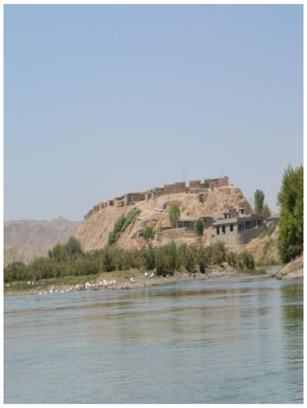

تەق تەق

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 75

شوێنەوارناسێکی ئەڵمانی سەرقاڵی کاری کنەو پشکنینە لە بەکراوا

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112215910118756

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 76

شوێنەواری مێژوویی سەردەمی پارتێکان یان ئەشکانێکان

http://www.kurdipedia.org/?q=2014121213025078196

Detail of stucco column relief from Qal'a-ye Yazdegerd, Kurdistan, Parthian period. Photograph courtesy of the Royal Ontario Museum, Toronto, Canada, no. QY76.A40.

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 77

شوێنەواری مێژوویی نیکرۆپۆلس لە گوندی دارا، کە دەکەوێتە نێوان شاری نسیبین و جزیرە لە باکووری کوردستان

http://www.kurdipedia.org/?q=2013121412374187251

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند
شارەکان: جزیرە
وڵات: باکووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 78

فەقرەقا

http://www.kurdipedia.org/?q=2012101921412373439

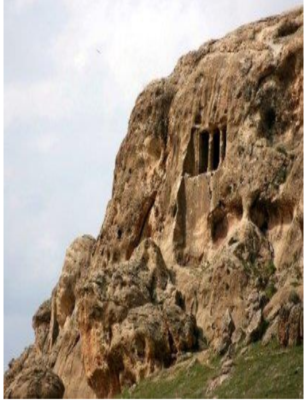

فەقرەقای مەهاباد. ژمارەیەک لە پادشاکان، شازادەکان و خاتوون و کەسایەتیە بەرجەستەکانی مێدیا کە لە ناو دڵی بەرد و شاخەکان دا نێژراون. فەقرەقا، هەڵکەوتوو لە نزیک شاری مەهاباد، نموونەیەکە لەم گۆڕانە. تەمەنی ئەم شوێنانە بۆ زیادتر لە پێنج سەت ساڵ بەر لە زایین دەگەڕێتەوە.

سەرچاوە: لاپەڕەی فەیسبووکی شێرکۆ جیهانی

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت
شارەکان: مەهاباد

ووڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 79

قبر کوجک زرو

http://www.kurdipedia.org/?q=20120930194015733 72

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: شنگال
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 80

قزقاپان

http://www.kurdipedia.org/?q=20100529202137 4329

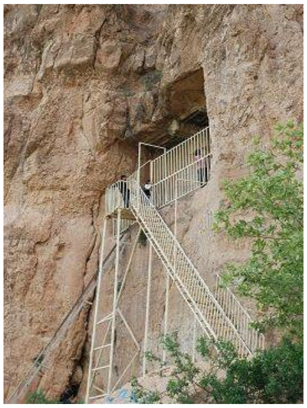

ئەشکەوتێکە کەوتۆتە ناوچەی چەمی ڕەزانی نێوان سلێمانی و سووررداشەوە، کۆمەڵێک نەخشی مادەکانی تێدا هەڵکەنراوە. 3 گۆری تێدایە و نیشانی ئاهورامەزداشی تێدا دروستکراوە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 81

قشڵەی مەخموور

http://www.kurdipedia.org/?q=20081216231443803

ئەم قشڵەیە دەکەوێتە ناوەندی شارۆچکەی مەخموور کە سەر بە پارێزگای هەولێرە. مێژووی دروستکردنی ئەم قشڵەیە دەگەڕێتەوە کۆتاییەکانی سەردەمی دەسەڵاتی عوسمانییەکان (1907 ز) کە بۆ مەبەستی سەربازی بەکاریان هێناوە .
ئەم قشڵەیە بەشێوەی لاکێشەییە بە رووبەری (3724)م کە دەکاتە (888م2) بە بەرد و گەچ و قسڵ دروستکراوە، لە دوو نهۆم پێک هاتووە، دوو دەرگای هەیە (رووەو باکوور و باشوور.)
سەرچاوە: ماڵپەڕی پارێزگای هەولێر

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولآت: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 82

قشڵەی کۆنی گوێر

http://www.kurdipedia.org/?q=20120422215103646O1

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولآت: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 83

قشڵەی کۆیە

http://www.kurdipedia.org/?q=20081216232720805

ئەم قشڵەیە دەکەوێتە ناو سەنتەری شارۆچکەی کۆیە بەلای رۆژئاوایدا، چەند راو بۆچوونی جیاواز هەیە لەسەر مێژووی دروست کردنی ئەم قشڵەیە، یەکێک لەو بۆچوونانە مێژووی دروست کردنی دەگەرێتەوە بۆ سەردەمی مەمالیک، سەرچاوەیەکی تر مێژووی دروست کردنی دەگەرێنێتەوە بۆ نیوەی دووەمی سەدەی نۆزدە لە سەردەمی والی عوسمانی فەرمانرەوای بەغدا (میدحەت پاشا) (1869 – 1872 ز) کە والی عوسمانی بووە لە بەغداد.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کۆیە
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 84

قشڵەی کەرکوک

http://www.kurdipedia.org/?q=201009272301089709

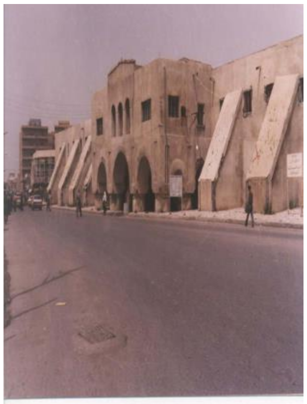

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کەرکوک
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 85

قەسری شەمامک

http://www.kurdipedia.org/?q=201105122039457862

ئەم گردە دەکەوێتە دووری 30 کم لە باشووری رۆژئاوای شاری هەولێر کە گردێکی زۆر گەورەیە و بە قەسرێکی شوێنەواری ناسراوە."

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	هەولێر
وڵات:	باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 86

قەڵای بانەمان

http://www.kurdipedia.org/?q=20110404222617857

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ووڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 87

قەڵای پاشا کۆرە - سارتکە

http://www.kurdipedia.org/?q=2012041822122564570

دوکان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

ووڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 88

قەڵای چاری

http://www.kurdipedia.org/?q=2011062922150760389

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 89

قەڵای خانزاد

http://www.kurdipedia.org/?q=20081216231752804

ئەم قەڵایە دەکەوێتە نزیک گوندی بانەمان لەلای باکووری شاری هەولێرەوە بە دووری (28 کم)، لە هیچ سەرچاوەیەکی مێژوویدا باسی دروست کردنی ئەم قەڵایە نەکراوە، وا مەزندە دەکری کە ئەم قەڵایە دروست کراوە لە پێش (محەمەد پاشای رواندوز) کە میری رواندوز بووە لە دوای مردنی باوکی لە ساڵی (1242ک / 1826 ز.)

ئەم قەڵایە بەشێوەیەکی لاکێشەی نارێک درووست کراوە کە درێژی و پانی لایەکانی وەک یەک نییە و لە دوو نهۆم پێک هاتووە کە هیچ نەخش و نیگاری و نووسینێکی لەسەر نییە بۆیە دیاری کردنی مێژووی بە روونی دیار نییە، وە ئەم قەڵایە بۆ کاروباری سەربازی بەکارهاتووە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 90

قەڵای ساروقوغان

http://www.kurdipedia.org/?q=20110629233245603393

قەڵایەکی سەختە و دەکەوێتە نزیک مەراغە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 91

قەڵای سێگردکان یان بان قەڵات

http://www.kurdipedia.org/?q=20141224213345118476

دەمێک بوو گوێ بیستی (قەڵای سێگردکان) بوو بووم، بۆیە بەرواری(2003/3/31) ڕۆژی دوو شەممە، لەگەل(چالاک عەبدولخالق ئەمین)ی وێنەگری شەرمین لەتەقتەق و مامۆستا (عومەری مەلا عەبدولکەریمی سێگردکان ومامۆستا قوباد عومەر فەتحوڵلای برام) سەردانی گوندی سێگردکانم کردوو نیوەڕۆ لەماڵی مامۆستا(وهاب عەبدولکەریمی سێگردکان) بووینە میوان و دوای نیوەڕۆ بەرەو ئاقاری(بان قەڵات) بەرێ کەوتین، جگە لەمانەی باسم کرد، هەریەک لە(مەلا ڕەفیق برای مەلا عەبدولکەریمی سێگردکان و لالە عومەری مام عەزیز)یشمان بوونە هاوسەفەر و هاوڕێی گەشتەکەمان، بەژووروی گوندەکە بەسەر دۆلی(مێرەم کوژرای) ڕێگامان گرتە بەر و چوینە سەرگردی(سورکەل) و ڕێگای کاروانی گوندەکە لەژورووی ڕۆژئاوا، لاڕێی(ژەنگار، قەڵامۆرد)، کە خەڵکی گوندەکە بەم ڕێگایە بۆ(بەلەبان ومیرکە ونێرەگین و بەستی شەرغە) ڕۆیشتوون، لەڕێگادا بەلای دەستەچەپ لای خواروو(موردەلی ئەحمەکلاو) و(موردەلی ئەحمەسیس)یش لەبەشی سەروویدایە، لەلای دەستەڕاستی ڕێگاش(لوتکی ئیمام عەلی)یە، کە بە30دەقیقە گەیشتینە لای بە پێ ڕۆیشتن لەئاواییەوە، لای ڕۆژهەڵاتی قەڵاکە(تەلەمۆرد ودۆلەخەزێنە)یە، لەبەشی خvarووی قەڵاکە(قەڵاتەمۆرد یان شیوی قەڵاتە مۆردە)، لەسەرووی ڕۆژهەڵاتی(لوولە وشک)ە، و لەڕۆژئاواشی(بلباسەلە)یە، لەئاواییەوە تاسەر قەڵاکە بەپێ ڕۆیشتن(50)دەقیقەی خایاند، کە گەیشتینە سەر قەڵاکە تێبینی ئەوەم کرد کە هەموو پێکهاتەکانی قەڵاکە سروشتیە ولەگردێک پێکهاتووە بەشی خوارەوەی(سورکە) و بەشی سەرووی بەهەرچواردەوری بە(ڕەوەزە شاخێک)دەورە دراوە، ئینجا سەرقەڵاکە خاک وخۆڵە، تەنها دوو توولە ڕێ هەبوو بۆ سەرکەوتن یەکێکیان لەباشوری خۆرئاوا و ئەویتریان لە باشوری خۆرهەڵاتیدا، بەڵام تابڵێی ڕێگاکە ناخۆشە ئەگەر منداڵ و بەساڵاچوو و پەککەوتە بیت ناتوانیت سەر بکەویتە سەرقەڵاکە، کە گەیشتینە سەر قەڵاکە زەوییەکی قیناجی(بەدگونیە)ی فراوانمان بینی، نزیکەی یەک دۆنم(2500)مەتر دووجایە، بەلای ڕۆژهەڵاتدا لێژایی هەبوو تا بەرەو ڕۆژئاوا بچوبایەی بەرزتر دەبوو، لەبەشی ڕۆژئاوای سەرقەڵاکە(بیر)ێک هەبوو زۆر بەسروشتی دەچوو، بەڵام دەستکار بوو بەپانی(2)مەتر لەڕووی سەرەوەی پان بوو تا بەرەو خوار و قولایی بیرەکە دەچووی فراوانتر دەبوو، قولیەکەی نەمابوو پڕبوو بۆوە ئەوەندەی کەمابوو تەنها(5)مەتر قوڵایی مابوو، لالە عومەری مام عەزیز ووتی"لەپەنجاکانی سەدەی ڕابردوو ئەو بیرەم بینیوە(100)مەتر قوڵ بووە"، بیرەکە بەوە ناچوو بۆ ئاو خواردنەوە لێدرابێت، دوو بیروبۆچونم لەلا گەڵالە بوو بۆ بیرەکە، یەکەم: لەوانەیە زیندانی بوو بێت یاخود دوای کوشتنی دووژمن یا نەیاران ڕووفاتەکەی فڕێ درابێتە نێویەوە، بەڵام تا ئەمڕۆ بنی بیرەکە نەزانراوە چی تێدایە تا ئەم بیروبۆچوونە پەسند بکرێت یان بەلاوە بنرێت.

بیروبۆچوونی دووەم: ئەوەیە وەک ڕێگا و مەنفەزێک بووبێت بۆ دەرچوون و دەربازبوون لەکاتی تەنگانە وشپرەزەبوون چونکە دەووترێت لەبەشی ڕۆژهەڵاتی لەدامێنی قەڵاکە کونێکی گەورە هەیە و نەزانراوە لەکوێوە سەرچاوەی گرتووە، بەدووری ئەم بیرە سێ بیریتر دەبینران لەسەر قەڵاکە، بەڵام ئەوبیرانە بەوە دەچوو وەک(بیرەگومانانە) خەڵکی ئەم دواییانەی سێگردکان لێیان دابێت بەمەبەستی دۆزینەوەی پارچەی شوێنەواری و زێڕ و زیوو، واش دەردەکەوت کە ئەمانیش لەبنەڕەتدا بیربووبن بەڵام ڕۆژگار پڕیکردونەتەوە، سەرم لەم بیرانە دەرنەچوو، بۆ(3-4)بیر لەتەک یەکتری

لێدراون؟! تا ئەوەندە گەڕانە لەسەر قەڵاکە بەهیچ جۆرێک لەمێراب و قشراغی خانووم نەبینی تەنها کەرتە خشتی سوورەوەکراو نەبێت، بەلای لێژایی ڕۆژهەڵاتی قەڵاکە کەندرێک ئاوی باران دڕیویەتی لەو کەندرەدا کۆنە مێراب و گۆزەی شکاو وئێسک وپروسکم بینی، ئەو سێگردکانیانەی لەگەلم بوون ووتیان"گۆڕ و قەبریشمان لێ بینیووە" بەڵام من هیچ شتێکی لەو شێوەیەم نەبینی، کەندرەکە بەقولایی(1)مەتر زیاتر لەلێژایی ڕۆژهەڵاتی قەڵاکە ئاو دڕیوویەتی، ئەو خشتە سوورەوەکراوانەی کەمن بینیم پێوانەم کرد(16×16)سانتیمەتر بوون(پانی و درێژی) واتە خشتەکان چوارگۆشە بوون و بەرزیەکەیان(5)سانتیمەتر بوو، ئەوە حەقیقەتی(قەڵای سێگردکانە) ئەوەندەی چاو بیبینێ، بەڵام دڵنیام ئەگەر(کنەکاری و پشکنین)ی بۆ بکرێت مێژوویەکی کۆن وەدەر دەکەوێت و یەکێکە لەگردە شوێنەوارییەکانی ناحیەی سێگردکان، دوا قسە لەسەر قەڵاکە لالە عومەر عەزیز ووتی" لەمەلا ئەحمەدی کوێر دەگێڕنەوە گوایە ووتویەتی کوپەیەکی زێڕ لەناو ئەم قەڵایە یە، لەوەرزێک لەگەڵ خۆر دەرکەوتن و سپێدە خۆر لێی دەدات" کەواتە خەڵکی گوندەکە هەندێکیان بەدوای ئەو قسەیەوە وێڵن و زۆر چاڵ و چۆڵیان لەسەر گردەکە هەڵکەندووە بەمەبەستی دۆزینەوەی ئەم کوپەزێڕە، بەڵام بەداخەوە وەرزەکەی دیاری نەکردووە چ جای ڕۆژەکە؟.!
سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (ئاراس ئیلنجاغی)
سەبارەت بە (قەڵای سێگردکان یان(بان قەڵات) لە: 24-12-2014 12:38:15

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 92

قەڵای شاخ

http://www.kurdipedia.org/?q=2012011218452263800

قەڵای شاخ، یەکێکە لە گرنگترین قەڵاکانی پارێزگای ئیلامی رۆژهەڵاتی کوردستان. دەکەوێتە گوندی بەردی فەتح و لە 12 کیلۆمەتری رۆژهەڵاتی ناوچەی زەرین ئابادی شاری دێهلوران هەڵکەوتووە.
ئەم قەڵایە کەوتۆتە شوێنێکی گرنگ و لە رۆژهەڵات و رۆژئاوای ئەم قەڵایەدا دوو رووبار هەن، ئەوانیش رووباری شاخ و رووباری دەرەشۆر-ن، کە لە باشووری قەڵاکە بەیەک دەگەن و یەک دەگرن. ئەم دوو رووبارەوە لە رووی پارێزگارییەوە گرنگییەکی دیکەیان بە قەڵاکە بەخشیوە بەهۆی ئەوەی کە بە ئاسانی دەستی دوژمن نەگاتە قەڵاکە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

زمان - شێوەزار: کرمانجیی لوری

شارەکان: ئیلام
نەتەوە: کورد
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 93

قەڵای شیروانە

http://www.kurdipedia.org/?q=2009110223275722225

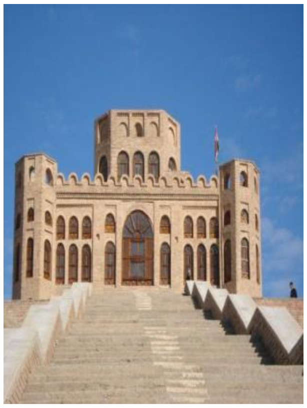

قەڵایەکی کۆنی مێژووییە، لەسەر تەپۆڵکەیەکی دەستکرد لەسەر ڕووباری سیروان لەشاری کەلار بتیاتنراوە، لەباری مێژووی دروستکردنی قەڵاکەوە زانیاری وردو ساغکراوە نییە، هەندێک دەڵێن لەلایەن ئەنەوشیروانی ساسانییەوە بنیاتنراوە، هەندێکیش رایانوایە حەمە پاسای جاف دروستیکردووە، هەرچەند ناوبراو کۆچەر بووەو لەقەڵادا نەژیاوە، بەڵام لایەنگرانی ئەم رایە دەڵێن کۆشکی زستانەی حەمە پاشا بووە، بەڵام گومان لەسەر ئەم رایە دروستدەکات بوونی تونێلکی ژێر زەوی بووە لە قەڵاکەوە بۆ سەر ڕووباری سیروان، کە هەندێک دەڵێن ئەوە دەلالەتە لەوەی کە بۆ حاڵەتی شەڕوو گەمارۆدان سوودی لێوەرگیراوەو ئاوی لێوە هێنراوە بۆ ناو قەڵاکە.
رایەکی دیکەش هەیە دەڵێت تەپۆڵکە خۆڵەکە لەلایەن ئەنەوشیروانی ساسانیەوە بنیاتنراوەو کۆشکەکە لەلایەن حەمە پاشاوە دروستکراوە.
سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (wrya) سەبارەت بە (قەڵای شێروانە) لە: 8-10-2010 13:26:23

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 94

قەڵای مێژوویی وان

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112214611118753

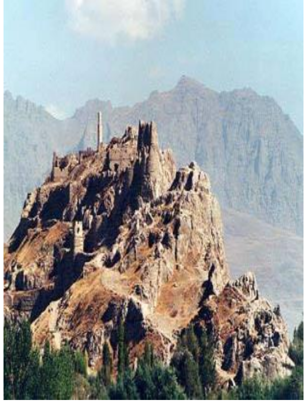

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

شارەکان: وان

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 95

قەڵای نەوتی

http://www.kurdipedia.org/?q=20140621171410100943

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا

شارەکان: قەرەداغ

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 96

قەڵای هەولێر

http://www.kurdipedia.org/?q=200909171424272035

قەڵای هەولێر تەپۆلکەیەکی بازنەیی رووتەختە، رووبەری (102.190) م2، ناوەڕاستی شاری هەولێر داگیر دەکات، 415م لە ئاستی رووی دەریا بەرزترە و بە بەرەنجامی 26م و 25سم لە ئاستی رووی شاری هەولێر بەزرترە، کە لە بەرزترین شوێن دەگاتە نزیکەی 30م.هەندێک بیرورا هەیە کە دەڵێت قەڵای هەولێر لەوەی ئێستا بەرزتر بووە، بەڵام لە ساڵی (216ز) ئیمپراتۆری رۆمانی (کراکلا) کاتێ هێرشی بۆ سەر تیسفۆن لە هەولێردا رۆیشتووە و تەپۆلکەکەی قەڵا کە گۆرستانی پاشا فۆرپییەکان بووە رووخاندووە و ئێسک و پروسکی مردووەکانی دەرهێناوە،زانای ئەمەریکی(ئەداورد کە بیرا) مامۆستای زانستی ئاشوورییەکان لە زانکۆی شیکاغۆ دەڵێت: لە عێراقی ئێستادا هەندێک شار هەن کە تاکو ئێستا خەڵکیان تیا دەژی کە چی خۆی لەسەر گوند و شاری کۆن دروستکراوە، لەوانەش شاری هەولێر و شاری کەرکووک،

تەمەنی قەڵای هەولێر بە تەواوی دیار نییە بەڵام لەسەروبەندی ساڵی 2000

پ.ز له نووسراوه‌كانی پادشای سۆمه‌ری)شۆلكی) به ناوی(ئوربیلوم -
(urbilumهاتووه.
ته‌مه‌نی قه‌ڵای هه‌ولێر به ته‌واوی دیار نییه به‌ڵام له‌سه‌روبه‌ندی ساڵی 2000
پ.ز له نووسراوه‌كانی پادشای سۆمه‌ری(شۆلكی) به ناوی(ئوربیلوم -
(urbilumهاتووه. بەر لەوە و لەچاخی ئەكەدی (3350- 2150 پ.ز و
لەسەردەمی یەكەم پاشایان(سەرجۆنی ئەكەدی) و لە هەڵمەتەكەی بەرەو
باكور بۆ فراوانكردنی ئیپمراتۆریەتەكەی بە هەولێردا ڕۆیشتووە و باس لە
هەولێر دەكات.ئیتر لەم مێژووە بە دواوە و لەسەرجەم چاخەكان باس لە
هەولێر كراوە، كە دەڵێین هەولێر واتا(قەڵا)،
قەڵای هەولێر كە تەمەنی(بەپێی توێژەران) 6000 ساڵە لەم ماوە درێژەی
تەمەنی چەندین جار مەبەست لە هەبوونی گۆڕاوە، ئەم قەڵایەی
لەسەردەمی سۆمەریەكان دروستكراوە و دوای ئەوان بە دەیەها نەتەوە و
شارستانیەت لە سەری ژیاون، لەم ماوەیەدا چەندین جار مەبەست لە
بوونی گۆڕاوە و جگە لە جێنشین مەبەستی تری
پێكاوە،لەسەردەمی ئاشورییەوە،بەدیار دەكەوێت كە پەرستگای خواوەند
عەشتار بووە(خواوەندی جەنگ و سەركەوتن) و بەم مەبەستەش پادشا
ئاشوریەكان حەجیان بەرەو قەڵای هەولێر دەكرد.
سەرچاوە: ماڵپەڕی رادیۆی نەوا

تایبەتمەندییەكانی بابەت
وڵات: باشووری كوردستان
كویك ریسپۆنس كۆد:

بابەتی ژمارە: 97
قەڵای كونجانچەم
http://www.kurdipedia.org/?q=20120109190155637 34

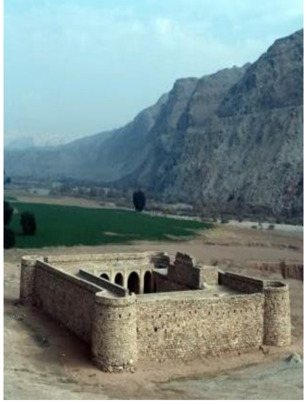

قەڵای كونجانچەم، دەكەوێتە 15 كیلۆمەتری باكووری ڕۆژهەڵاتی شاری
مێهران، لە پارێزگای ئیلامی ڕۆژهەڵاتی كوردستان.
ئەم قەڵایە سێ دەرگای هەیە، دیوی دەرەوەی قەڵاكە هەمووی بە بەرد
دروستكراوە، چوار بورجی پاسەوانی هەیە. هەروەها هەموو ژوورەكانی
قەڵاكە بەیەكەوە بەستراون و ڕاڕەوەكانی سەرداپۆشراون.
بە گوێرەی زانیارییەكان، قەڵای كونجانچەم (كنجانچم) ساڵی 1305 ی
هەتاوی، بە فەرمانی غوڵامرەزاخانی دواهەمین والی ئیلام، لە كەناری
چەمی كونجانچەم لە وەرزی زستاندا دروستكراوە.
لە ئێستادا لە فەرمانگەی میراتی فەرهەنگی ئێران وەك شوێنەوارێك
تۆماركراوە.

تایبەتمەندییەكانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا
زمان - شێوەزار: كرمانجیی لوری

شارەکان: ئیلام
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 98

قەڵای کەریم خان، قەسری شیرین 1911

http://www.kurdipedia.org/?q=2013102121371288253

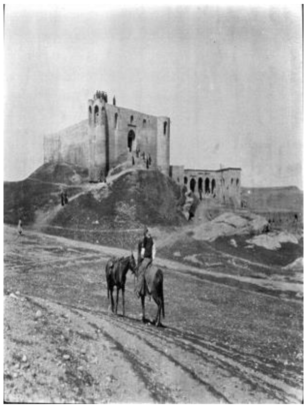

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا
شارەکان: قەسری شیرین
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 99

قەیسەری نەقیب

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081114124667487

یەکێکە لە مەڵبەندە بازرگانییە هەرە کۆنەکانی ناو شاری سلێمانی. ساڵی 1900 شێخ مستەفای نەقیب کە دەکاتە مامی شێخ مەحمودی حەفید دروستی کردووە.زۆربەی وەستا و کرێکارەکان کە لە دروستکردنی ئەم قەیسەرییەدا ئیشیان کردووە لە سنە و کرماشانەوە هاتن و شارەزایی زۆریان هەبووە لە هونەری بیناسازیدا.نەخشەی قەیسەرییەکەش هەر هەمان نەخشەیە کە لە قەیسەری و بازاڕەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بەکارهاتوون. کاسبکارەکانی ئەم قەیسەرییە جۆراو جۆر بوون وەک خەیاتی و دەلاکی و وشکەفرۆش. بەڵام لەدوای ساڵی چلەکانەوە شەقڵێکی تری بەخۆوە گرت و زیاتر بوو بە بازاڕی عەتارەکان. سەرچاوەی کەل و پەلەکانیش لە بەغدا و سوریا و ئێرانەوە دابینکراون و بازرگانەکانی ئەو سەردەمە خۆیان سەفەری ئەو وڵاتەیان کردووە و تازەترین کاڵایان بۆ دوکاندارەکانی ئەو قەیسەرییە هێناوە. لافاوە بەناوبانگەکەی شاری سلێمانی لە ساڵی 1957 دا زیانێکی گەورەی بەم قەیسەرییە گەیاندووە. ئەو سەردەمە لاوان و مامۆستایان و پیاوە ناودارەکانی کورد کۆمەکی ماددیان پێشکەش بە زیانلێکەوتووان کردووە. ساڵی 1988یش لە ڕووداوێکی تردا قەیسەرییەکە سوتا و خەڵکەکەی تووشی زیانێکی قورس بوون.دەیان پیاوی ناسراو و کاسبکار و بازرگان لە موسوڵمان و گاور و جولەکە لەم قەیسەرییەدا کاسبییان کردووە. تۆفیق قەزاز و حاجی شێخ عەلی و حاجی مەلا سەعیدی

مامە خەلانی و حاجی عەزیزی شەرعی و شەلەمۆ عەزیز حەکیم و موشێی عەتار و سیمانە و سەلیم بەگی کوتاڵفرۆش هەندێک لە کاسبکارە ناسراوەکانی سەرەتاکانی سەدەی رابردووی ناو قەیسەری نەقیب بوون.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 100

قەیسەریی کفری

http://www.kurdipedia.org/?q=20130127153137753

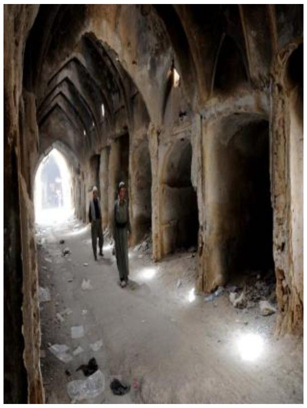

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 101

گردی بەکراوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20131021214920882

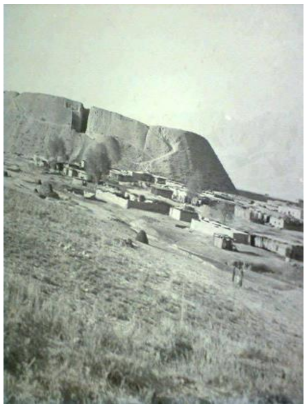

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: هەڵەبجە

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 102

گردی عەوێنە

http://www.kurdipedia.org/?q=20081216233042806

ئەم گردە وەک شار بووە هەروەک لە نووسینە مسماریەکاندا نیشانەی پێکراوە، ئەم گردە بەپێی بەڵگەنامە سەرەتاییەکان لە هەزارەی دووەمی پێش زایینیەوە تا سەردەمی عەباسیەکان واتە بۆ ماوەی زیاتر لە سی هەزار ساڵ ژیانی تێدا بووە .
ئەم گرد یەکێکە لە شارە کۆنەکانی نێوان نەینەوا و هەولێر و ئاشوور و بە گەورەترین گردی شوێنەواری دەشتی هەولێر دادەنرێت لە دوای گردی قەڵای هەولێر.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 103

گردی نادر

http://www.kurdipedia.org/?q=2011050408215857257

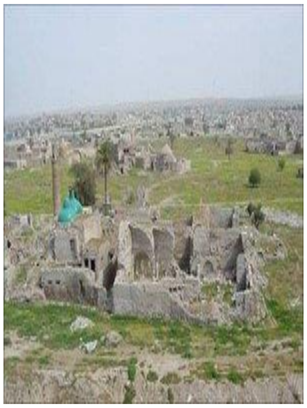

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: هەولێر

ولات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 104

گۆڕێکی سەردەمی ئەشکانیەکان لەگەرمیان دەدۆزرێتەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2013081616382489142

پاش ئاشکرابون و دۆزینەوەی لەلایەن تیمێکی شوێنەوارناسانەوە، ئەمڕۆ ئێسک و پروسکی گۆڕێکی گڵێنەی لەگەرمیان گواسترایەوە بۆ مۆزەخانەی بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری گەرمیان لەکەلار.
ئاودێر محەمەد، گەرمیان: جێگری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان، ساڵح محەمەد، ئەمڕۆ، هەینی، بەئاوێنەنیوزی ڕاگەیاند، ماوەیەکی زۆرە تیمێکی تایبەتی شوێنەوارناسانی گەرمیان لەنێوان قەزای کەلارو دەربەندیخان بەدوای شوێنەواردا دەگەڕێن، پاش گەڕانێکی زۆر ئەمڕۆ توانیمان گۆڕێکی گڵێنەی لەگوندی بەرلوتی سەر بەقەزای کەلار بدۆزینەوە.
ئاشکرایکرد، پێش ئەو گۆڕە بەر لەماوەیەک گۆڕێکی دیکەی گڵێنەیان دۆزیوەتەوە.
لەبارەی مێژووی گۆڕەکەش یاریدەدەری بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان هێمای بۆ ئەوەکرد، مێژوی ئەو گۆڕە دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی ئەشکانیەکان کە لە 250 پێش زاینەوە لەناوچەکەدا حوکمڕانیانکردوە.
هەر ئەمڕۆ ئیسک و پروسکی گۆڕەکە بۆ مۆزەخانەی گەرمیان کە دەکەوێتە قەڵای شێروانە لەکەلار گوازرایەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی ئاوێنە - 2013-08-16

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کەلار
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 105

گۆڕی ئەحمەدی خانی

http://www.kurdipedia.org/?q=2013081100314889198

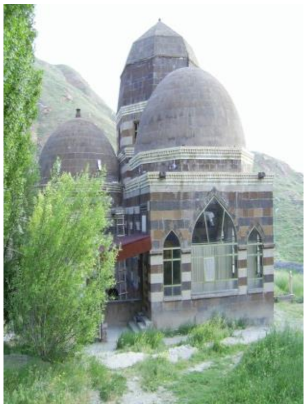

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات:	باکووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 106

گۆڕی ئەویندارران

http://www.kurdipedia.org/?q=2013090523080388911

موزەخانەی شوێنەوارناسی زانکۆی پەنسلڤینیای ئەمریکا یەکێک لە ناسراوترین وێنەکانی خۆی بڵاوکردوەتەوە کە لە سایتێکی شوێنەوارناسی رۆژهەڵاتی کوردستان گرتویەتی و سەرنجی زۆر کەس بەلای خویدا رادەکێشێت و زۆر کەسی سەرسام کردوە.
ساڵی 1972 لەکاتێکدا ئەو شوێنەوارناسانەی لە تەپۆڵکەی حەسەنلوو کە دەکەوێتە 85 کیلومەتری باشوری شاری ورمێ (سەر رێگای نەغەدە- شنۆ) خەریکی هەڵکۆڵین بوون دیمەنێکی سەرنجراکێشیان بینی و ئەو دیمەنەیان بە کامێرا تۆمار کرد.
تیمێکی توێژینەوەی هاوبەشی ئێرانی - ئەمریکی بە سەرپەرشتی د. رۆبەرت ئێچ دایسۆن لە و تەپۆلکە مێژوویەدا گلکۆیەکیان هەڵدایەوە کە ئێسک و پروسکی دوو کەسی تێدا بوو کە بە و پەڕی خۆشەویسیەوە باوەشیان بەیەکدا کردبوو.
هەر لە و کاتەوە ئەو گۆڕە بە "گۆڕی ئەوینداران" ناسراوە کە مێژووەکەی بۆ 3 هەزار ساڵ بەر لە ئێستا دەگەڕێتەوە.
تەپۆڵکەی مێژوویی حەسەنلوی رۆژهەڵاتی کوردستان مێژووەکەی 1000 بۆ 8 سەد ساڵ دەگەڕێتەوە و کەوتوەتە 7 کیلۆمەتری شاری نەغەدە لە پارێزگای ورمێ لە ڕۆژهەڵاتی کوردوستان.
لە ماڵپەڕی ڕادیۆ نەواوە وەرگیراوە

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: ورمێ

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 107

گۆڕی زەینولعابدین

http://www.kurdipedia.org/?q=20100927224303970‍4

داقوق
سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 108

گۆڕێکی ناو گۆزە

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112224716118766

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 109

گەرماوی حاجی ساڵحی سەقزی

http://www.kurdipedia.org/?q=20110101135315213316

مێژووی ئەم حەمامە بۆ دەورەی سەفەوییە و زەندییە دەگەڕێتەوە و ئەم شوێنەوارە مێژووییەی شاری سەقز لە ساڵی 1379ی هەتاوییدا بە ژمارەی 2839 و بە فەرمی خرایە ریزی شوێنەوارە مێژووییەکانی ئێران و سەبت کرا.
لە تایبەتمەندیەکانی ئەم شوێنەوارە دەتوانین ئاماژە بە سەقفی گومەزی، حەوزخانە، توونی حەمام، بەکار هێنانی کۆلەکەی لە بەرد داتاشراوی سێ پارچە بکەین و بە شێوەیێکی گشتی شارەزایان پێیان وایە کە هەموو تایبەتمەندێکی شێوازی بیناسازی دەورەی سەفەوییەکان لەم حەمامەدا رەنگی داوەتەوە.
ئەم شوێنەوارە لە کاتی دروستکردنیەوە تا ساڵی 1354ی هەتاوی وەک حەمامی گشتیی کەڵکی لێ وەرگیراوە، بەڵام لەو کاتەوە تا ساڵی 1373 وەک شوێنی وەرزش و "زۆرخانە" کەڵکی لێ وەرگیراوە و کۆمەڵێک گۆڕانکاریی نەرێنی و تێکدەرانەی تێدا ئەنجام دراوە. پاشان لە ساڵی 1373وە چۆڵ کراوە و هیچ چەشنە کەڵکێکی لێ وەرنەگیراوە تا ئەو کاتەی کە رێکخراوەی میراتی کولتووری کۆریوەتی و ویستوویەتی وەک مۆزەخانەی سەقز کەڵکی لێ وەربگرێت و نۆژەنی بکاتەوە.
لەو کاتەوە تا هەنووکە ئەم رێکخراوە کۆمەڵێک گۆڕانکاریی لە حەمامەکەدا ئەنجام داوە بۆ ئەوەی وەک مۆزەخانەیەک ئامادە بکرێت، بەڵام هەندێک کێشە بوەتە هۆی ئەوەی کە نۆژەنکردنەوەی ئەم حەمامە تا ئێستا تەواو نەبێت، کە گرینگترینیان بریتین لە :
1ـ دروستکردنی چەند باڵەخانە و تەلاری بازرگانی و ئاپارتمان لە تەنیشت ئەم حەمامەدا کە بەرزاییەکەیان لە 20 میتر زیاترە و بوونەتە هۆی ئەوەی کە نما و بەرجەوەنی حەمامەکە، لە دوورەوە دیار نەبێت.
2ـ حەمامی حاجی ساڵح لە ساڵی 1381وە لە خاوەنەکەی کڕاوە و بڕیار وابوو وەک مۆزەخانەی کۆمەڵناسیی شاری سەقز کەڵکی لێ وەربگیردرێت، بەڵام تا ئێستا ئەم بڕیارە جێبەجێ نەکراوە و حەمامی ناوبراو وەک زبڵدان و کەلاوەی لێ هاتووە.

3ـ کۆمەڵێک کێشەی بەرچاو لە شێوازی نۆژەنکردنەوەی حەمامەکەدا بەرچاو ئەکەون کە بریتین لە: داپۆشانی وێنەکان و ئاهەکپریەکانی نێو حەمامەکە بە گەچ، بەستنی کونە رۆچکەکان، کەڵک وەرگرتن لە وەستاکاری ناشارەزا بە هۆی کەم کردنەوەی تێچووەکان کە لە ئاکامدا سەربانی حەمامەکە بە شێوازێکی نازانستیانە ئاجوورچین کراوە.
4ـ گومەزی بەشی حەمامە ساردەکە بە 15 میتر بەرزاییەوە، لە شێوازی خۆیدا بێ وێنەیە، بەڵام بە هۆی ئەوەی کە ئەو دووکانانەی کە پێشتر فرۆشراون تا ئێستا نەکڕاونەتەوە و نەخراونەتەوە سەر حەمامەکە، بەشی ساردی حەمامەکە بە شێوەی دووبەش و نوقسان خۆی ئەنوێنێت و هیچ پلانێکیش لە ئارادا نییە بۆ ئەوەی سەرلەنوێ ئەو دووکانانە بخرێتەوە سەر حەمامەکە.
5ـ درگای چوونە ژوورەوەی حەمامەکەش ئێستا وەک ویترین و وەنەدی دووکانەکانی دەورووبەر کەڵکی لێ وەردەگیردرێت و ئەمە سەلمێنەری ئەو راستییەیە کە بە داخەوە ساڵی جارێکیش کەس سەر بەم حەمامە مێژووییەدا ناکات .
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 110

گەرماوی میرزا رەسوڵ

http://www.kurdipedia.org/?q=20140101195018869 52

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: مەهاباد

ولات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 111

لە دوو گۆڕەستاندا مردووناشتن قەدەغە دەکرێت

http://www.kurdipedia.org/?q=20140616223729767 08

خەندان - هەردی حەسەن
هەردوو گۆڕەستان پیرۆتەسوری مەرگە و گردی لۆتەر، مردووناشتن تێیاندا قەدەغەکرا بەهۆی ئەوەی خراونەتە لیستی شوێنەوارە مێژووییەکانی پارێزگای سلێمانی یەوە.
بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری سلێمانی بڕیاریدا بەقەدەغەکردنی ناشتنی مردوو لە هەردوو گۆڕەستانی (پیرۆتەسوری مەرگە و گردی لۆتەر) و لە ڕێی بەڕێوەبەری ناحیەی بنگردەوە دانیشتوانی گوندی مەرگە و لۆتەر لە و بڕیارە ئاگادارکرانەوە.
حسێن مەحمود، بەڕێوەبەری ناحیەی بنگرد تایبەت بەخەندان ڕایگەیاند،" هۆکاری ئەم بڕیارە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە ئەم دوو گۆڕەستانە شوێنەواری مێژویی زۆر کۆنیان تێدایە لە ناوچەکەدا ئێستا ئەم دوو گۆڕەستانە خراونەتە سەرنەخشەی مێژووی شوێنەواری سلێمانی"، وتیشی: بڕیارەکە بۆ پاراستنی ناوچە شوێنەواریەکانی دەڤەرەکەمانە تا بەدووربن لە دەست تێوەردانی خەڵکی، بۆیە مامۆستایانی ئاینی و خەڵکی ناوچەکەمان لەم بڕیارە ئاگادار کردۆتەوە.
بەڕێوەبەری ناحیەی بنگرد ئاماژەی بەوەشکرد لە بری ئە و جێگایانە، شارەوانی بنگرد جێی شیاوو گونجاوی بۆ گۆڕستانی ئە و دوو گوندە دیاری دەکات، بەمەرجێک ناوچەی کشتوکاڵی نەبن و گوندنیشینان ڕەزامەند بن لە سەر ئە و جێگایە وەک گۆڕستان.
ناوبراو ئەوەشی خستە ڕوو کە لە سنوری ناحیەی بنگردوو گوندەکانی دەوروبەری 10 ناوچەی شوێنەواری مێژویی گرنگ بوونی هەیە، پێویستە هەموولایەک هاوکاربن لە پاراستنی ئە و جێگە شوێنەواریانە، وتیشی: ڕێکخراوێکی شوێنەواری فەرەنسی سەردانی ناوچەکەمانی کردووە بۆ ڕووپێوی کردن و دیاری کردنی ئە و شوێنەوارەکانی دەڤەری مەرگە.
ناحیەی بنگرد لە ڕووی ئیداریەوە سەربە قەزای دوکانە لە پارێزگای سلێمانی ژمارەی گوندەکانی ئە و ناحیەیە 56 گوندە کە ناوچەکە بەگشتی بە دەڤەری مەرگە ناسراوە و لە ڕووی مێژووی یەوە ناوچەیەکی مێژویی گرنگە کە لەئێستادا 10 جێگەی شوێنەواری گرنگی دیاری کراوی هەیە، مێژووی بەشێک لە گوندەکان و ئە و جێگە ئاساریانە بۆ پێش هاتنی ئاینی ئیسلام دەگەڕێتەوە کە ئەوکاتە فەروح پاشا لە و ناوچەدا حکومداری کردووە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 16-06-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	سلێمانی
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 112

ماداکتۆ - دەڕەشار

http://www.kurdipedia.org/?q=20100302114017379 9

ماداکتۆ، Madakto، دەڕەشار یان شاری مێژوویی سەیمەرە، (بە فارسی: درەشهر)، یەکێک لە شارەکانی رۆژهەڵاتی کوردستانە کە لە پارێزگای ئیلام هەڵکەوتووە.
ماداکتۆ یەکێک لە مێژووییترین شارەکانی کوردستانە و پێشینەیەکی دوور و درێژی هەیە. بە درێژایی مێژوو ئەم شارە چەندین جارە وێران کراوە و دووبارە ئاوەدان کراوەتەوە. لە هێرشی عەرەب و ئاشوورییەکان دا ئەم شارە چەند جار خاپوور کراوە و سەر نوێ دامەزراوەتەوە. بەپێی بیروڕای شارەزایان، ئەو شارەی کە ئێستا لە ئێران بە دڕەشەهر ناسراوە لە سەر وێرانەکانی ماداکتۆ، پێتەختی ئیلامیەکان ئاودان کراوەتەوە. وا دیارە کە ماداکتۆ یەکەمین شاری ئیلامی بووە کە لە هێرشی ئاشوور بانی پاڵ دا وێران کراوە. لە سەردەمی ئەخمینیەکان دا ئەم شارە یان بە وێرانەیی ماوەتەوە یان چیتر بایەخی و گرینگایەتی پێشووی نەبوو. بەڵام لە سەردەمی ئەشکانیەکان ئەم شارە دووبارە ژیاوەتەوە و نۆژەن کراوەتەوە وە لە سەردەمی ساسانیەکان دا بە تەواوی ئاوەدان کراوەتەوە و پەرەی سەندووە.
سکە و پارە ئاسنیە دۆزراوەکان لە کەلاوەکانی ماداکتۆ دەگەڕێتەوە بۆ خوسرەوی سێیەم و جێنشینەکانی. ئێستاکە ئەم شارە لە بناری کێو و لە داوێنەی کلاوەکانی شارەکەی سەردەمی ساسانی و لە سەر کەناری رووباری سەیمەرە دایە. ئەم شارە لە بواری کشت و کاڵ، سەرچاوە ئاوییەکان، لەوەڕگە و دارستانەوە زۆر پڕپیت و بەهێزە.
ماداکتۆ 125 کیلۆمەتر لە ناوەندی پارێزگای ئیلام، واتە شاری ئیلام دوورە و لە هەڵکەوتەی جوگرافیایی50 07 N33 ، 55 21 E47دایە و 720 میتر لە ئاستی دەریا بەرزە. ئەم شارە لە بناری کەویرکێو، لە زاگرۆسی ناوەندی دامەزراوە. ئەم ناوچەیە کە جوگرافیزانان، مێژووناسان و شوێنەوارناسان بە دەشتی سەیمرە ناوی دەبەن 1500 کیلۆمتری دووجا یەکێک لە ناوچە مەزنە مێژووییەکانی کوردستانە.
مێژووی ئەم ناوچە دەگەڕێتەوە بۆ دە هەزار ساڵ لەمەوپێش وە دۆزراوە مێژووییەکانی پشتی بەنداوی سەیمەرە و شوێنەوارگەلی نوێسەنگی هەتاوەکوو سەردەمی قاجار ئەمە دەسەلمێنێت.
شاری مێژوویی سەیمەرە (ماداکتۆ) کە ئێستا شاری نوێی دەڕەشار لە لایەنی خۆرهەڵاتی و خۆرهەڵاتی باکووری ئەو ئاوەدان کراوەتەوە، بەشێکی زۆری شارەکە لە خۆ دەگرێت وە ئێستا زیاتر لە نیوەی شوێنەوارە مێژووییەکە ماوەتەوە.
شاری کۆنی بەجێماو لە شارستانیەتی سەردەمی ساسانییەکان هەندێ شوێنەواری مەیدان و خیابان و بازاڕی دانوساتان لە خۆ دەگرێت کە لە رووبەرێکی 60 هێکتاری دا خۆی دەنوێنێت. خانوو و بیناکانی ئەم شارە کە لە سەردەمی ساسانییەکان دروست کراون لە بەرد و گیراوەی گەچ (بەرد و ساڕووج) پێکهاتوون و ژمارەیەکی زۆرە لە تاقە کەوانییەکان شوێنی ژیانی خەڵکی ئەو ساتە بوونە. لە بەرزاییەکانی نزیک بە رووبارەی ئەم شارە مێژووییە کلاوەکانی قەڵایەکی گەورە بەدی دەکرێت کە لەوبەرییەوە شوێنەواری ئاتەشگایەکی هەمان سەردەم دەبینرێت.
خاکی ماداکتۆ زۆر بەپیتە و هەر لەبەر ئەمە لە رۆژگارانی زۆر کۆنەوە ئەم شارە ئاوەدان بووە و مرۆڤی تێدا ژیاوە. لە راستی دا دوو شاری ماداکتۆ و شیروان گرینگترین شوێنە هەرەباستانیەکانی پارێزگای ئیلامن.
لە کتێبی بوومەلەرزەکانی ئێران (زمین لرزه های ایران) باس لە بوومەلەرزەیەک کراوە کە لە ساڵی 258ـی کۆچی ناوچەی سەیمەرەی لە ناو بردووە. هەژانەهێزی ئەم بوومەلەرزە ئەوەندە زۆر بووە کە بە پێی

بەراوردەکان لەو کاتە دا 20 هەزار کەسی کوشتووە. بە وتەی شوێنەوارناسان لە خودی شاری ئێستای ماداکتۆ و ڕێگای ماداکتۆ بۆ گامێشان لە لای رۆژهەڵاتی شارەوە، رمان و تێکشکانی بەردەکانی ناوچەکە نیشاندەری بوومەلەرزەیەکی زۆر توندە کە بەتەواوی ئەم شارەی وێران کردووە.
شوێنە گەشتیارییەکان:
دۆڵی بارام
ڕووباری سەیمەرە
کلاوەکانی ماداکتۆ
ئاتەشگای دێی سوورئاوا
قەڵای شێخمەکان
ئیمامزادە باوە سەیفەدین
پردی کۆنی سەیمەرە (دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی ساسانییەکان)
قەڵای هاشمئاوا
بەرزاییەکانی کەویرکێو
قەڵای هەزاردەر
سەرچاوە: ویکیپێدیا

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ولات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 113

مالوان

http://www.kurdipedia.org/?q=20140103152500868 73

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند

شارەکان: سلێمانی

ولات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 114

ماڵی جەمیل پاشا

http://www.kurdipedia.org/?q=20140423141637759 42

مالّی جەمیل پاشا لە ساڵی 1887 بۆ 1889 لەلایەن جەمیل پاشا دروستکراوە، بەڵام بەهۆی ئاوارەبوونی بنەماڵەی جەمیل پاشا، ئەو کۆشکە بەشێکی زۆری وێران بوو بوو، پاش گەڕانەوەی بنەماڵەکەیان شارەوانی گەورەی ئامەد دەستیکرد بە نۆژەنکردنەوەی ماڵەکە و دوای 3 ساڵ کارکردن، ئێوارەی دوێنێ سێشەممە بە فەرمی ماڵەکە کرایەوە.
لە مەڕاسیمی کردنەوەی ماڵی جەمیل پاشا، هاوسەرۆکانی شارەوانی گەورەی ئامەد و سیاسەتمەدار و نوسەر و کەسایەتی ناسراو و بنەماڵەی جەمیل پاشا ئامادەبوون.
لە وتارێکدا نەجات جەمیل ئۆغلو، نەوەی جەمیل پاشا وتی؛ ئەگەر باپیرم لە ژیاندا بوایە و ئەو پرۆژەیەی دیتبا، دڵنیام زۆر خۆشحاڵ دەبوو.
نەجات جەمیل ئۆغلو کە لە ڕابردوودا سەرۆکی شارەوانی بووە لە ئامەد، دەستخۆشی لە شارەوانی گەورەی ئامەد کرد بۆ نۆژەنکردنەوەی ماڵی جەمیل پاشا.
ماڵی جەمیل پاشا، دەکەوێتە ناوچەی سوری ئامەد و لە کۆڵانە دێرینەکانی شارەکەدایە، ئەو ماڵە لەلایەن شارەوانی گەورەی ئامەد سەرپەرشتی دەکرێت و دەکرێتە گەورەترین مۆزەخانە لە شاری ئامەد.
خەندان - شاسوار مامە – ئامەد
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 23-04-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شوێن

شارەکان: ئامەد

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 115

ماڵی حاجی ئەحمەدی پیرۆز - قوتابخانەی زەهرای کچان

http://www.kurdipedia.org/?q=20121003210857733386

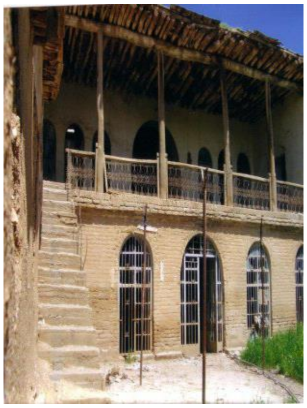

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 116

ماڵی حاجی عوسمان رەشید چاورەش

http://www.kurdipedia.org/?q=2013052620014978440

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	سلێمانی
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 117

ماڵی رەشید عوسمان چاوەیش

http://www.kurdipedia.org/?q=20140918113433116149

ماڵی رەشید عوسمان چاوەیش: یەکێکە لە بینا کۆنەکانی سلێمانی و لەساڵی 1885 لەسەر رووبەری 1000 مەتر دووجا لەسەر دەستی وەستای کورد و فارس و تورک بونیاد نراوە، پاشان بیناکە لەکاتی هاتنی ئینگلیزەمان بۆ سلێمانی کراوە بە نەخۆشخانەو بە یەکەم نەخۆشخانەی سلێمانی دادەنرێت، بیناکە لەئێستادا لەسەر بودجەی پارێزگا بەنزیکەی 700 ملیون دینار نۆژەن دەکرێتەوەو کاری نۆژەنکردنەوەکەش بەرەو پێشچوونی باشی بەخۆیەوە دیووەو بریارە بەهاری ئایندە سەرجەم کارەکانی نۆژەنکردنەوەکە تەواو بکرێت.

سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-09-18

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	سلێمانی
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 118

ماڵی شێخ مەحمودی حەفید

http://www.kurdipedia.org/?q=2010102516002110238

سلێمانی
سەرچاوەی وێنە: فەیسبووکی قەیس قەرەداخی

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 119

ماڵی عەلی مام شێخە

http://www.kurdipedia.org/?q=20140918113508116150

یەکێکە لە بینا کۆنەکانی سلێمانی ساڵی 1920 بونیاد نراوەو لەسەر بودجەی پارێزگا بەپری 500 ملیون دینار لەلایەن شوێنەواری سلێمانییەوە نۆژەن دەکرێتەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 18-09-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 120

ماڵی میرێکی بابان لە گەرمیان

http://www.kurdipedia.org/?q=20141029154128777852

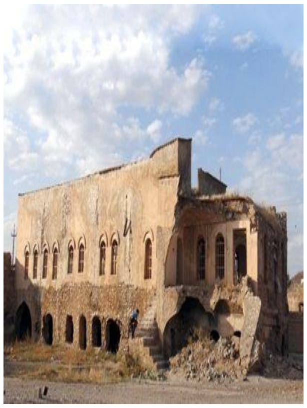

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 121

ماڵی مەجید پاشای بابان

http://www.kurdipedia.org/?q=20141005214944 77699

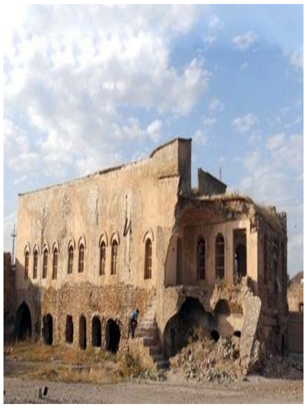

ینای مەجید پاشای بابان بەکۆنترین بیناکانی قەزای کفری دادەنرێت و بەوتەی بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان ئە و بینایە لەساڵانی 1800 دروستکراوە، واتا تەمەنی نزیکەی 200 ساڵ دەبێت و ئێستا مەترسی روخانی لێدەکرێت.
ئا: ئیحسان مەلا فوئاد
بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان شکور حەمەی هەیەر لەلێدوانێکدا بۆ ئاوێنە باسی دروستکردنی ئە و بینا مێژویی و ئاسەوارییەی کرد "ئە و بینایە لەسەر دەستی هەندێ وەستای ئێرانی دروستکراوە، ئە و سەردەمە کە عوسمانییەکان دەسەڵاتداری ناوچەکە بونە و مەجید پاشای بابان حوکمڕانی قەزای کفری کردوە، پێش هاتنیان بۆ کفری کاتێک ئیمارەتی بابانییەکان روخێنرا، هەمویان لەناوچەکانی خۆیان دەرکران و هێنرانە کفری و دەسەڵاتیشیان پێدرا، واتا پێش ئەم خانوە خانویەکی دیکەیان هەبو، دواتر ئە و خانوەیان لەروبەرێکی گەورەدا بەدو نهۆم دروستکرد."
روبەری خانوەکەی مەجید پاشای بابان لەروبەری نزیکەی 1000 مەتر دروستکراوە و نزیکەی 20 ژوری گەورە و بچوکی تێدایە و قەبری ناوبراویش هەر لەتەنیشتی بیناکەوە دانراوە.
بەوتەی بەڕێوەبەری شوێنەواری گەرمیان کاتێک لەناوەڕاستی 1750 هەندێک لەبازاڕی کفرییان دروستکرد کە یەکێکە لەبازاڕو قەیسەرییە کۆنەکانی عێراق، کاروانسەرای نێوان بەغداو سلێمانی هاتونەتە ئە و بازاڕە و شوێنی بازرگانی توتن و خوری و شتومەکی رۆژانەی خەڵک بوە، دوای دروستکردنی بازاڕەکە بینای ماڵی مەجید پاشا دروستکرا.
بەهۆی کۆنی و تەمەنێکی زۆری ئە و شوێنانەوە مەترسی داڕوخان و لەناوچونیان لێدەکرێت، شکور هەیەریش دەڵێت "بەدڵنیاییەوە هەمو بینایەک ئەگەر کۆن بێت مەترسی روخانی لێدەکرێت و ئێستاش ئەم بینایە ئە و مەترسییەی لێدەکرێت."
هەرچەندە لەساڵی 2009 فەرمانی نۆژەنکردنەوەی دراو بڕی 180 ملیۆن دیناری بۆ خەرجکرا، کەچی هەر
بەکاولیی مایەوە و نەتوانرا بەتەواوی لەمەترسی روخان رزگاربکرێت.
سەرچاوە: ماڵپەڕی ئاوێنە - 05-10-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	کفری
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 122

ماڵی کەریمی ئەلەکە لە سلێمانی

http://www.kurdipedia.org/?q=20130303113514 80509

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 123

ماڵی رەوف سەراف

http://www.kurdipedia.org/?q=20140918113402116148

ماڵی رەوف سەراف: بینایەکە دەکەوێتە گەڕەکی سابونکەرانی سلێمانی و مێژووی دروستکردنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی 1932، کارەکانی نۆژەنکردنەوەی ئەو بینایەش لە کۆتایی نزیک بووەتەوە و پڕیارە وەک هۆتێلێکی کەلەپوری لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی شوێنەواری سلێمانییەوە سودی لێ وەربگیرێت.

سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-09-18

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 124

ماڵی سۆفی کەریم

http://www.kurdipedia.org/?q=20140918113337116147

ماڵی سۆفی کەریم: یەکێک لە بینا کەلەپوری و مێژووییەکانی سلێمانی و مێژووی دروست کردنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی 1890، بیناکە لەئێستادا بەپری 447 ملیۆن دینار کاری نۆژەنکردنەوەی لەسەر دەکرێت نزیکەی 60%ی کارەکانی تەواو بووە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2014-09-18

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 125

مزگەوتی پێغەمبەر دانیاڵ لە کەرکوک

http://www.kurdipedia.org/?q=20141226003910844423

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: کەرکوک

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 126

مزگەوتی حاجی حان

http://www.kurdipedia.org/?q=20141031110132117069

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 127

مزگەوتی خانەقای مەحوی

http://www.kurdipedia.org/?q=2014103111002377859

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 128

مزگەوتی دانیاڵ پێغەمبەر

http://www.kurdipedia.org/?q=20101212114833125311

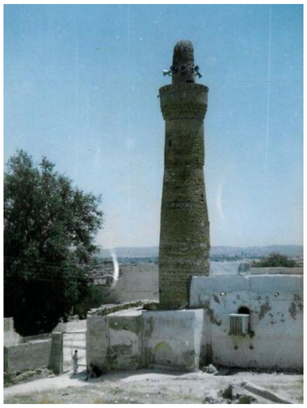

قەڵای کەرکوک

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 129

مزگەوتی دوو منارە

http://www.kurdipedia.org/?q=20141229004114118548

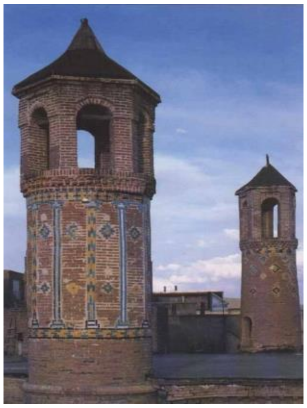

مزگەوتی دوو منارەی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 130

مزگەوتی گەورەی سلێمانی

http://www.kurdipedia.org/?q=20091106235306250

بەناوبانگترین مزگەوتەکانی سلێمانییە، گۆڕی کاک ئەحمەدی شێخ و شێخ مەحمودی نەمری لێیە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 131

مزگەوتێکی بەگزادەکانی جاف کە مێژوویەکی دێرینی هەیە دەتەقێنرێتەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20141201104749780

هێمن محەمەد

لەدوای رزگار کردنی سەعدییە و جەلەولا لە دەستی چەکدارانی داعش، هێزەکانی بەدری شیعە لە ناحیەی سەعدییە پێنج مزگەوت دەتەقێننەوە، کە یەکێکیان مزگەوتی (مەحمود پاشای جاف) ە و لە ساڵی 1893ی زاینی لە سەعدییە دروستکراوە.

محەمەد بەگی جاف، کەسایەتیی لە بەگزادەکانی جاف، لە و بارەیەوە بە خەندانی راگەیاند: "لەدوای رزگار کردنی سەعدییە و جەلەولا لە دەستی چەکدارانی داعش و چونەناوەوەی هێزەکانی پێشمەرگە و سوپای بەدری شیعە بۆ ناوچەکە، رۆژی سێشەممە، 25 ی تشرینی دووەم، لەلایەن هێزەکانی بەدر پێنج مزگەوتی ناحیەی سەعدییە تەقێنراوەتەوە کە مزگەوتی مەحمود پاشای جافیشی تێدا بووە و لە ساڵی 1893 ی زاینی لە ناوچەکە دروستکراوە."

وتیشی: "ئە و مزگەوتە سەرمایەیەکی مێژوویی و ئایینی گرنگ بووە بۆ کورد لە و ناوچەیە و لە رابردووشدا چەندین زانای ئایینی و شاعیری کوردی پێگەیاندووە، یەکێکیش لە نمونەکانی مەلا جەمیلی رۆژبەیانی یە."

محەمەد بەگی جاف، باسی لەوەشکرد، مزگەوتی مەحمود پاشای جاف، هاومێژووی مزگەوتی کاک ئەحمەدی شێخە و چەند ساڵێکی کەم لەدوای مزگەوتی کاک ئەحمەدی شێخ دروستکراوە.

ئەوەشی خستەڕوو: "مزگەوتی مەحمود پاشای جاف لە ناحیەی سەعدییە، لە ساڵی 1893 ی زاینی لە لایەن ئە و پاشاییەی جافەوە دروستکراوە و تا کاتی تەقاندنەوەشی چوار قاڵیی تێدا راخرابوو کە مێژوویەکی دێرینیان هەبووە و لە تەقینەوەکەدا لەناو چوون.

محەمەد بەگی جاف بە خەندانی وت: "لە رابردوودا چەندین جار لایەنی ئێرانیی، داوایان کردووە لە بەرامبەر ئە و چوار قاڵییەدا چەند قاڵیی گرانبەهاتان دەدەینێ، بەڵام رەدمان کردۆتەوە."

راشیگەیاند: مزگەوتە تەقێنراوەکەیان گۆڕی 100 نەوەی بەگزادەی جافی تێدایە، کە خۆشبەختانە لە کاتی تەقاندنەوەیدا بەر نەکەوتوون و ماونەتەوە .

سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 28-11-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: داعش

وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 132

منارەی چۆلی

http://www.kurdipedia.org/?q=20081216224102796

یەکێکە لە دیارترین سیماکانی شاری هەولێر و لەگەڵ قەڵای دەستەی خوشکی بوونەتە پاشکۆی ناوی هەولێر.
منارەکە دەکەوێتە رۆژئاوای باشووری قەڵات و چەند کیلومەترێک لێیەوە دوورە گوزارشت لە دووەم چاخی زێرینی شار دەکات، دوای فەرمانڕەوای ئاشووری کە قەڵاتی هەولێر ببووە مەڵبەندێکی ئایینی لەسەرانسەری ئیمبراتۆریەتی ئاشووری، لە چاخی دەوڵەتی بەکتکینی وبەتایبەتی لە فەرمانڕەوایی سوڵتان موزەفەرەدین گۆگبەری (1190-1232) زایینی کە مەزندە دەکرێ ئەم منارەیە پاشکۆی مزگەوتێکی گەورە بێت لەو سەردەمە دروستکرا بێت.
بەپێی نەخشەیەکی بەردەستی ساڵی 1232ز وە بەهۆی گەشەسەندنی شار و کشانی باری ئارامی و دڵنیایی بەسەر هاووڵاتیان بۆ یەکەم جار خەڵک لە دەرەوەی قەڵات جێگر دەبن و سوڵتان بەم مەبەستەش دوو قوتابخانە و مزگەوتێک و بازاڕی قەیسەری لەخوارووی قەڵات دروستکردووە، بەڵام دوای کۆچی دوایی سوڵتان و هێرشەکانی مەغول و جەلائیری و ئیلخانی و تورکمانی و سەفەوی بۆ سەر هەولێر ئەم بەشەی شار لە دەرەوەی قەڵات تووشی رووخان و کاولبون هاتووە.
شوێنی منارە تا سەرەتای سەدەی رابردوو جۆڵەوانی بووە و کەسی لێ نەژیاوە بۆیە ناونراوە(مناری چۆلی) و هەر لەبەر ئەم هۆیەش دەستکاری و فەرامۆشی کردووە تاوەکو لە ساڵی 1935 حکومەتی عێراق بە فەرمی بە شوێنەواری داناوە و دواتر لە ساڵی 1960 بەڕێوەبەرایەتی گشتی شوێنەواری عێراقی شورای بۆ دروستکرد و کاری نۆژەنکردنەوەی بۆ ئەنجامدا.
شێوەی منارە
منارەی چۆلی لە دوو بەشی پێک دێت:
-1بنکەی منارە
بریتیە لە بەشی خوارەوەی منارە کە بە شێوازی ئەندازیاری دیار ناکەویت چونکە شێوەی 7 پاڵووە لەوانەشە لەسەرتای خۆی 8 پاڵوو بوویێت بەڵام بە هۆکاری دروستکردنی لەپاڵ دیواری مزگەوت بەم شێوازە دروستکراوە چونکە دوای 7 مەتر دیوارەکە دووبارە دەبێتەوەشێوەیەکی هەشت پاڵوی رێک.
ئەم بەشە کە درێژیەکەی بریتی یە لە 15 مەتر دوو دەرگای هەیە یەکیان رۆژئاوا و ئەوەی تر رووە و رۆژهەڵات کە هەر یەکیان پلیکانەیەکی هەیە بۆ سەرکەوتن بۆ سەرەوەی منارەکە بەشێوازی پێچاو پێچ کە یەکتری ناپڕن و ئەوەی لە دەرگایەک سەرکەوتبێت تا کۆتایی منارەکە ئەوی تر نابینێت.
سەرجەم نەخشەکانی ئەم بەشە لە خشتەو تاق و پەنجەرەی داخراو پێک دێت و دوو شریتی هەیە بە شێوازی پیتەکانی X وW.
-2لوولەی منارە
بریتییە لە بەشی سەرەوەی منارەکە و بە تیرەی (21)پێ و بەرزایی (22،10)

م راستەوخۆ دەکەوێتە سەر بەشی دووەم و لە شێوەی لوولەیی دایە و لە
وانەیە لە کاتی دروستکردن بەرزتر بێت، بەڵام بەهۆی کەش و هەوا و
چاکنەکردنەوەی بەشی سەرەوەی رووخا بێت.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 133

منارەی مزگەوتی گەورەی خورماڵ

http://www.kurdipedia.org/?q=2013110316273088070

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: مزگەوت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 134

مۆری فەرمی شێخ مەحمودی حەفید

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081409185067450

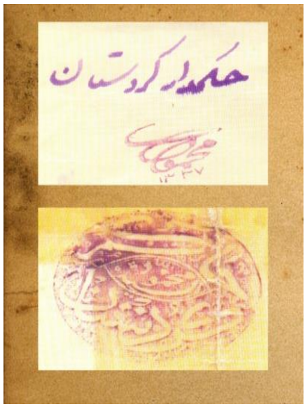

مۆری فەرمی شێخ مەحموده " لەدوو سەردەمی جیاوازی فەرمانرەوایدا " لێرەدا ئەوەی کە جێگەی سەرنجە شێخ مەحمود پێشگرو پاشگری ووشەی (شێخ یان حەفید) کە وەک نیشانەیەک بۆ خۆی یاخود بنەماڵەکەی بەکارنەهێناوە " لە زۆربەی نووسراوەکانیدا بەتەنها مەحمودی نووسیوە " ئەگەر بەکاریشی هێنابێت زۆر کەم و دەگمەنە. ئەم کارە زۆر ئاساییە نەک بۆ شێخ مەحمود بەڵکو بۆ هەر هاونیشتمانی یەک تەنانە ت لەم رۆژگارەدا نازناو یاخود ناوی خانەوادەکەی یان عشیرەتەکەی هەڵبگرێت " بەڵام ئەوەی کە جێگەی سەرنجە و پرسیارە ئەوەیە نزیکەی 100 ساڵ پێش ئێستا لە کۆمەڵگەیەکی داخراو عەشائیریدا کە نەریت و کلتورە دێرینەکان بە تایبەت ئینتیمای عەشائیری و خێزانی لەو پەری لوتکەدا بووە " شێخ مەحمود ئەو هەنگاوەی هاویشتووە تەنها بەناوی مەحمود پێناسەی بۆ کەسایەتی خۆی کردووە و ئەو هەنگاوەش پێویستە وەک نیشانەیەک بۆ ژیری و وورد بینی تەنانەت وەک ئازایەتی یەکی کەم وێنە لە مێژوویی خەباتی شێخ مەحمود دا تەماشابکرێت .

ئەرشیفی داناز عەبدولڕەحمان

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 135
مۆرێکی لوولەییی میتانییەکان
http://www.kurdipedia.org/?q=20150112215427118755

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 136
مەزاری حاجی بەختیار
http://www.kurdipedia.org/?q=2012011218300763799

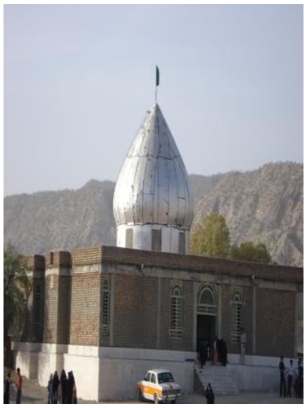

مەزاری حاجی بەختیار کە بە (پیری ژان)یش ناسراوە، دەکەوێتە گوندی حاجی بەختیار لە 27 کیلۆمەتری شارەدێی چواری سەر بە پارێزگای ئیلامی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە .
دوو بۆچوون لە بارەی بەختیارەوە هەیە: لایەنگرانی بۆچوونێک دەڵێن حاجی بەختیار کوڕی ئیمام موسای کازمی شیعەکانە. لایەنگرانی بۆچوونەکەی دیکەش لەسەر ئەو باوەڕەن کە ئەم کەسە سەردەمانێکی زۆر کۆن لە دەست حاکمانی زاڵم و ستەمگەر هاتۆتە ئەو ناوچەیە و لەوێ ژیاوە و مردووە.

ئەم شوێنە لە لایەن خەڵکی ناوچەکەوە بە شوێنێکی گرنگ و پیرۆز دادەنرێت و خەڵکی باوەڕێکی زۆریان پێیەتی، بەهۆی ئەوەوە ژمارەیەکی زۆر سەردانکەری هەیە و لە میراتی فەرهەنگی ئیلام تۆمار کراوە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: گوند
جۆری کەس: ئایینی
ڕەگەزی کەس: ♂پیاوان
زمان - شێوەزار: کرمانجیی لوڕی
شارەکان: ئیلام
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 137

مەزاری شێخ وسو ڕەحمان - ڕەبان بۆیا

http://www.kurdipedia.org/?q=20100414155184157

مەزارێکی هاوبەشی موسڵمانان و مەسیحیەکانی شەقڵاوەیە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 138

مەسینەیەک لە مەخموور مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی پازدەی زایینی

http://www.kurdipedia.org/?q=20120423215709646 05

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: مەخموور
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 139

مەلاماچە

http://www.kurdipedia.org/?q=2013072510270189471

گۆڕستانێکی مێژووییە لە سەقز، مێژووەکەی بۆ زیاتر لە 3 هەزار ساڵ پێش ئێستا ئەگەڕێتەوە بەردەوامە و تا ئێستا کۆمەڵێکی بەرچاو گۆڕی مێژوویی ئەم گۆڕستانە هەڵدراوەتەوە و ژمارەیەکی بەرچاو ئاسەواری مێژووییش لەم شوێنەوارە دێرینە پەیدا بووە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 140

مەڕبێن قەدیشە

http://www.kurdipedia.org/?q=2014050210172776036

دێرێکە دەکەوێتە ڕۆژئاوای شاری کۆیە، لەئێستادا شوێنی پەرستن‌و بۆنە ئاینییەکانی مەسیحییەکانی شارەکەیە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: کۆیە

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 141

نامەی پادشایەک لە کوردستانەوە بۆ فیرعەونی میسری 3350 ساڵ لەمەوبەر

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112224344118764

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 142

نووسینێکی بەکراوا هەزارەی یەکەمی پ.ز.

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112223950118763

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 143

نۆژەنکردنەوەی قەڵای هەولێر وا پروات یەک سەدەی دەوێت

http://www.kurdipedia.org/?q=20140615093415766675

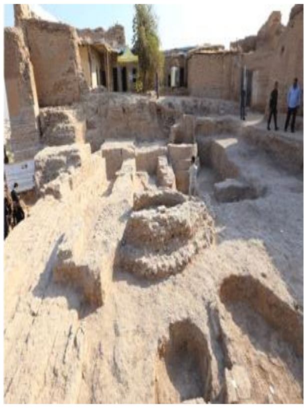

لەلایەن یودیت نیورینگ

رەنگە چەند ساڵێکی دیکەی بوێت تاوەکو قەڵای هەولێر دەخرێتە لیستی شوێنەوارە جیهانییەکانی رێکخراوی یونسکۆ. بەڕێوەبەری پرۆژەی نوێکردنەوەی قەڵا دەڵێت هێشتا هیچ بڕیارێکی کۆتایی لەوبارەیەوە نەدراوە . دارا یەعقوبی، سەرۆکی کۆمسیۆنی باڵای نۆژەنکردنەوەی قەڵای هەولێر، نیگەران نییە لە هەڵسەنگاندنە نێگەتیڤەکەی ئەنجومەنی نێودەوڵەتیی شوێنەوار (ICOMOS) کە راوێژ دەداتە یونسکۆ سەبارەت بە پاڵێوراوانی لیستی شوێنەوارەکانی "زۆر لە شوێنەوارەکان کە داوایان پێشکەش کردووە بخرێنە ئەو لیستە، لە سەرەتاوە قبوڵ نەکراون. هەروەها زۆریان چەند ساڵێکیان بەسەربردووە لەو پرۆسەیەدا". لیستی شوێنەوارەکانی یونسکۆ بایەخێکی جیهانیی هەیە .

یەعقوبی گوتی، ئەو راپۆرتە نێگەتیڤەی (ICMOS) بۆ یونسکۆ بەمانای رەتکردنەوە نییە.

ئەنجومەنی نێودەوڵەتیی شوێنەوار (ICMOS) لە ساڵی 1965دامەزراوە،

ئامۆژگاری دەداتە ڕێکخراوی یونسکۆ لەبارەی شوێنەوارەکانی جیهان.
گرنگیی قەڵای هەولێر لە مێژووە کۆنەکەیدایە: یونسکۆ دەڵێ "ڕەنگە قەڵای هەولێر کۆنترین شوێنی جیهان بێت کە بەردەوام خەڵکی تێدا ژیاوە". بەڵام کێشەی سەرەکی کە لە ڕاپۆرتەکەدا ئاماژەی پێکراوە، ئەوەیە کە ئەو مێژووە کۆنە دیار نییە.
ئەوەی دەبینرێت بیناکانی سەدەی 18 و 19ی سەردەمی عوسمانین بنیات دەنرێنەوە، نەک بەڵگەی ئاسەواری نیشتەجێبووونی زیاتر لە 6 هەزار ساڵ لەمەوبەر کە ئەوەش وا لەقەڵا دەکات بەهای بۆ لیستەکەی یونسکۆ هەبێت.
یەعقوبی ئەوە بە کێشە نازانێ چونکە لە پاش پێشکەشکردنی داواکارییەکەوە لە کانوونی دووەمی ساڵی پار، بە حەفارە کاری هەڵکەندن بۆ بینینی چینەکانی ژێرەوە کراوە. لەژێرەوەی قەڵا چەند چینێکی شارستانییەکانی پێشوو هەیە.
"دیواری بەرگری دەوروبەری قەڵامان دۆزیوەتەوە" کۆمیسیۆنەکە بەخۆشحاڵییەوە ڕایگەیاند "تەنیا بە هەڵکەندنی پێنچ مەتر نموونەی سەردەمی ئیسلامی و ئاشووریمان دۆزیوەتەوە."
زیاد لەوەش تیشکە وێنەییەکان پاشماوەی بینایەکی گەورەیان نیشان داوە لە ژێر زەویەکەی قەڵادا، ڕەنگە پەرستگای عەشتار بێت کە دەگوترێت لە قەڵادا بووە.
دارا یەعقوبی پێنج ناوچەی شوێنەواری بۆ هەڵکەندن دەستنیشان کردووە کە لە ماوەی چەند ساڵێکدا جێبەجێ دەکرێن. هەروەها بە مەبەستی خێراکردنی پرۆسەکە یەعقوبی ماوەی کارکردنی لە پرۆژەکەدا لە 4 مانگەوە درێژ کردووەتەوە بۆ 7 مانگ.
یەکێکی دیکە لە ئاستەنگەکانی بەردەم کۆمسیۆنەکەی یەعقوبی ئەوەیە کە ئێستا خەڵک لە قەڵادا ناژی: تەنیا دوو خێزان ماون بۆ سەلماندنی بانگەشەی "کۆنترین شوێنی جیهان کە تائێستاش ژیانی تێدا بەردەوامە".
بۆیە ئەمە لە گرنگیی شوێنەکانی نیشتەجێبوونی قەڵا کەمدەکاتەوە.
"چۆن دەتوانی بەردەوام بیت لە پرۆژەکە ئەگەر خەڵکی تێدا بژی؟" یەعقوبی گوتی "دەبێت خانووەکان چۆڵ بن، چونکە کۆڵانەکانی هەڵدەکەنین و سیستمی ئاوەڕۆی بۆ دابین دەکەین."
ICOMOS ئاماژە بەوە دەکات کە هێشتا پرۆژەکە لە سەرەتادایە "لە ساڵی 2010ەوە تەنیا 25 خانوویەک تەواو کراوە، واتە 6 تا 7 خانوو لە ساڵێکدا. ئەگەر بەم شێوەیە بڕوات، ئەوا تەواوبوونی پرۆژەکە تاوەکو کۆتایی ئەم سەدەیە پێدەچێت. ئێستا هەندێک لەو خانووانەی گرنگی شوێنەوارییان هەیە ڕووخاون."
یەعقوبی دانی بەوەدا نا کە هەرچەندە پاراستنی ئەو خانووانەی لە مەترسی ڕووخاندان لە ئەستۆی ئەواندایە، بەڵام تا ئێستا نزیکەی 6 تاوەکو 7 خانوو ڕووخاون.
ئەو بەڵێنی دا لە 15 ساڵی داهاتوودا نزیکەی 200 خانوو تەواو بکات. بۆ ئەم مەبەستەش، کۆمیسیۆنی باڵا بانگهێشتی کەرتی تایبەت دەکات کە هەندێکیان ئێستا داوایان پێشکەش کردووە. بەڵام دروستکردنی چوارچێوەیەکی یاسایی بۆ بەشداریکردنیان لە پرۆژەکە، وەک ICOMOS پێشنیازی کردووە، لانیکەم ساڵێکی دەوێت.
سەرۆکی ئەو کۆمیسیۆنە دەڵێت ICOMOS هەڵەی کردووە لە هەڵسەنگاندنەکەیدا کە گوتوویەتی زۆر لە بودجەی پرۆژەکە لە دەرەوەی وڵاتەوە هاتووە. ئەو گوتی "زۆر لەو بودجەیە کە بڕی 35 ملیۆن دۆلارە لە سێ ساڵی ڕابردوودا لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە دابینکراوە."

راوێژکارەکانی یونسکۆ حەزیان بە پلانێک نییە بۆ دروستکردنی مۆزەخانەیەکی نەتەوەیی مۆدێرن لە تەنیشت قەڵا. پێشنیاز دەکەن ئەو مۆزەخانەیە بگۆردرێت یان ببرێتە شوێنێکی دیکە. ئەو بابەتە لەژێر لێکۆڵینەوەدایە لەگەڵ پارێزگای هەولێر.
هەروەها نیگەرانی هەیە دەربارەی چوار گەڕەکی دەوروبەری قەڵا کە مێژووەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی هەژدە و نۆزدە. پێشنیاز کراوە کە ئەو ناوچانە بخرێنە سەر پرۆژەکە. هەندێک بازاڕ بنیاتنراون لەسەر شوێنێک کە رەنگە شوێنەواری بەنرخی مێژوویی تێدا بێت.
تەنیا ئەنجامێکی پۆزەتیڤی راپۆرتەکە لەسەر کاری کۆمسیۆنەکە ئەوەیە کە ICOMOSئامۆژگاری دەدات کارەکانی کۆمسیۆنەکە بەهێز و فەرمی بکرێن.
باقی خاڵەکانی دیکە هەموو نێگەتیڤن .
سەرچاوە: ماڵپەڕی رووداو - 15-06-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: هەولێر
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 144

هاوڵاتییەک بەمەرج شوێنەوارێکی مێژوویی رادەستی حکومەت دەکات

http://www.kurdipedia.org/?q=20140303091002336

خەندان کامەران عەبدە ساڵح، هانا ئیسماعیل چۆمانی
لەکاتی لێدانی بناغەی خانوویەک لە قەزای چۆمان، شمشێرێکی کۆنی سەردەمی سوپای موسوڵمانەکان دۆزرایەوە، خاوەن ماڵەکەش دەڵێت بەمەرجێک رادەستی لایەنە پەیوەندیدارەکانم کردووە کە لە قەزاکە وەک شوێنەوارێکی مێژویی بپارێزرێت .
هەژار حاجی قەسیم، خاوەنی ماڵەکە بە خەندانی راگەیاند، " لەکاتی کارکردن لە بناغەی خانوەکەمدا کرێکارەکان شمشێرێکیان دۆزیەوە، بەڵام بەداخەوە دەسکی شمشێرەکە شکابوو"، وتیشی :دوای ئەوەی پاکم کردەوەو، بینیم بەخەتی کوفی لەسەر شمشێرەکە نوسراوە (فتح) کە خەتێکی کۆنی ئیسلامە، ئەم وشەیە سوپای موسوڵمانان بەکاریان دەهێنا بۆ ئازاد کردنی ئە و ناوچانەی کە لە ژێر دەستی ئەواندا نەبوون، بەڵام دیار نییە بۆ ساڵی چەندەمی کۆچیی دەگەڕێتەوە ئەوەش بەهۆی نەبونی شارەزا و شوێنەوار ناس لەوناوچەکەدا .
خاوەن ماڵەکە ئەماژەی بەوەشدا کە، "شوێنەوارەکەی ڕادەستی ڕێکخراوی ناشناڵپارکی هەڵگورد – سەکران کردووە، بە و مەرجەی لە قەزای چۆمان بپارێزرێت وەک مێژوو ناسنامەی ناوچەکە" داواشیکرد، ئە و شمشێرە نەگوازرێتەوە بۆشوێنێکی تر .
بەوتەی هەژار حاجی قەسیم،" پێشتر زۆرێک لە و کەلو پەلانەی کە دۆزراونەتەوە لە ناوچەکەدا، بەهۆی نەبوونی شوێنێکی شیاو بۆ هەڵگرتنیان گواستراونەتەوە بۆ ناوچەکانی تر " راشیگەیاند،" مەرجی ئە و

لەرادەستکردنی ئە و شمشێرە مێژوویەدا، مانەوەیەتی لە قەزاکەدا وەک بەڵگەیەکی کۆنی مێژوویی لە ناوچەکە، هەروەک دەسپێشخەریەکیش بێت بۆ ئەوانەی کەلوپەلی مێژووییان لایە یاخود دەی دۆزنەوە."
بەختیار قادر، بەڕێوەبەری کارگێری پرۆژەی ناشناڵپارکی هەڵگورد – سەکران، بە خەندانی ڕاگەیاند، " ئە و هاوڵاتییە شمشێرەکەی وەک دیاری پێشکەش بە ڕێکخراوی ناشناڵپارکی هەڵگورد – سەکران کردووە بۆ ئەوەی لە مۆزەخانەدا هەڵبگیرێت و، گەشتیاران دیدەنی بکەن."
وتیشی: شمشێرەکە لە ئاسنێکی یەکجار پتە و دروستکراوەو، سەرەتا کە گەیەنرایە ناشناڵپارک، ژەنگێکی زۆری گرتبوو، پاش خاوێنکردنەوەی بەشێوەیەکی زانستییانە، دەرکەوت کە ئاسەوارێکی گرنگە و پێویستە بپارێزرێت.
بەختیار قادر ئاشکراشیکرد، بەپێی ئە و توێژینەوەیەی بۆی کراوە، مێژووی شمشێرەکە دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی هێرشی سوپای ئیسلام بۆ کوردستان و ناوچەی باڵەکایەتی، لەسەر دەسک و کالانی ئە و شمشێرە مۆری "فتح" هەڵکەنراوە، کە ئاماژەیەکە بۆ سەردەمی "فەتحی ئیسلام."
بەڕێوەبەری کارگێری پرۆژەی ناشناڵپارکی هەڵگورد – سەکران،ئەوەشی خستەڕوو، پێشتریش لە هەمان ناوچە چەند تیر- ێکی سەردەمی فەتحی ئیسلام دۆزراونەتەوەو، گەر بەدواداچوونی زیاتر بکرێت چەندینجۆر شوێنەواری دیکەی ئە و سەردەمە لە باڵەکایەتی دەدۆزرێنەوە، چونکە وەک مێژوو باسیدەکات، لە و سەردەمەدا ناوچەکە مەیدانی جەنگ و ڕووبەڕوونەوە بووە .
وەک بەختیار قادر باسیکرد، هەموو ئە و شوێنەوارانەی سەردەمی فەتحی ئیسلام کە لە کوردستاندا دۆزراونەتەوە، مۆری "فتح"یان لەسەر هەڵکەنراوە وەک ئاماژەیەک بۆ ئە و سەردەمە .
پاش تێپەڕبوونی زیاتر لە 14 سەدە بەسەرهێرشی سوپای ئیسلام بۆ کوردستان، ئە و کەلوپەل و کەرەستە جەنگیانە لەناوچەی باڵەکایەتی دۆزراونەتەوە، لایەنی پەیوەندیداریش پێیوایە گەر بەدواداچوون بکرێت شوێنەواری زیاتری ئە و سەردەمە دەدۆزرێتەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان:	چۆمان
وڵات:	باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 145

هۆتێل (فەرەح(

http://www.kurdipedia.org/?q=2014091811313777515

کۆنترین هۆتێلی سلێمانی ئەژمار دەکرێت و مێژووی دروست کردنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی 1920 و دەکەوێتە نزیک شەقامی مەولەوی سلێمانی و بۆ نۆژەنکردنەوەکەی لەسەر بودجەی پارێزگابە بری 1،800 ملیار دیناری بۆ تەرخانکراوەو لە ئێستاشدا نزیکەی لە 70%ی کارەکانی تەواو بووەو بڕیارە لە چەند مانگی داهاتوودا کارەکانی تەواو بکرێت و دوای نۆژەنکردنەوەی هۆتێلەکەو ناوچەکەی دەوروبەری

دەکرێتە بازارێکی کەلەپوری بۆ کرین و فرۆشتنی بابەتە کەلەپورییەکان.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 18-09-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 146
هەزارمێرد
http://www.kurdipedia.org/?q=2011041719124856721

ئەم ئەشکەوتە دەکەوێتە پارێزگای سلێمانی بەدووری 13 کم لە باکوری رۆژئاوای شارەکەوە، لە نزیک گوندی هەزار مێرد، ئەم ئەشکەوتە بەقەد چیای (بەرانان)ەوەیە
وەکو یەکێک لە شوێنەوارە گرنگەکانی عێراق ناسێنراوە لەلایەن بەڕێوبەرایەتی گشتی شوێنەوار، لە ژمارە (2126) رۆژنامەی (الوقائع العراقیە) لە بەرواری 10/11/ 1949
لەسەر ناوی ئەشکەوتەکە چەند بۆ چونێک هەیە :
پێدەچێ بە هۆی فراوانی و گەرەیی ئەشکەوتەکە ناونرابێت کە جێگای هەزار پیاوی تێدا بووبێتەوە، هەروەها وشەی (مرد) لە زمانی فارسی بە مانای پیاو دێت، یان پێ دەچێ پەیوەندی بە پلەیەکی سەربازی یەوە هەبێت بەواتای پێشەوای هەزار جەنگاوەر(هزارمرد)، هەروەها خەڵکی ناوچەکە (هەزارمێرگ) یشی پێ ئەڵێن بە واتای زەوی تەڕو پڕ ئاو دێت بۆیە پێدەچێت (هەزارمێرد) رەگ و ریشەی لە (هەزارمێرگ) ەوە هاتبێ.
کنەوپشکنین:
چەند جارێک کنەو پشکنین لە ئەشکەوتی هەزارمێرد کراوە لە چەند کاتێکی جیاواز و لەلایەن چەند شوێنەوارناسیکەوە وەکو شوێنەوارناس (سپایزەر لە ساڵی 1926 – خاتوو دوروسی گاروود لە ساڵی 1928- ئەحمەد مەهدی لە بەهاری ساڵی 1949 – کارلینتون لە رۆژی 12-13 ی تشرینی دووەمی ساڵی 1949 لەگەڵ ئەحمەد مەهدی – هەروەها بەڕێوبەرایەتی شوێنەواری سلێمانی لە رۆژی 18/ 6 / 1998 لەلایەن شوێنەوارناسی کورد کەمال نوری مەعروف و هاشم حمە عبدوللا
لە سەرجەمی پشکنینە شوێنەوارییەکاندا سێ چینی شوێنەواری دۆزرانەوە کە پێکهاتبوون لە چینەکانی A-B-C
چینی :A چینی سەرەوەی ئەشکەوتەکەیە کۆمەڵێک پاشماوەی گۆزەو گلێنەی جۆراو جۆری تێدا دۆزرایەوە کە دەگەڕێنەوە بۆ سەردەمە شارستانی ئیسلامی واتە ئەم چینە بۆ سەردەمێکی تازەی چاخە مێژوویەکان دەگەڕێتەوە،هەروەها لەم ئەشکەوتەدا پاشماوەی ئێسکی مرۆڤ دۆزرایەوە بەڵام کۆن نەبوو کە پێکهاتبوو بە سێ گۆر کە یەکێکیان منداڵ بوو، هەروەها سێ گۆزەی لەگەڵ دا نێژرابوون، هەروەها سێ پارچە ئاسن دۆزرانەوە کە یەکێکیان سەری تیرە، دوانەکەی تر دوو پارچە دراوە یەکێکیان هە سەردەمی

بیزەنتی وە ئەوی تریان هی سەردەمی ساسانییە
چینی :B ئەمەیان چینێکی جیاکەرەوەی تەنکە کە هەندێ بەردێ ئەستێ ی جۆری ئۆرگەنیشی تێدا دۆزراوەتەوە
چینی :c لەم چینەدا هەندێک ئیسک دۆزرانەوە، کە هی ئاژەڵ و باڵندەی کوندە پەپوو،هەروەها ئامێری بەردە ئەستێی زۆر دۆزرانەوە بەڵام شێوەکانیان جیا جیان لە یەکتری لە یەک جۆری پیشەسازی نین کە نزیکن لە جۆری ناسراو بە موستیری چاخی بەردینی ناوەڕاست،هەروەها دوو تەوری دەستی دۆزرایەوە ئەو بەردە ئەستێ یانەی جۆری موستێری کە لەم چینەدا دۆزرایەوە بۆ (30) هەزار ساڵ تا (50) هەزار ساڵ بەر لە ئێستا یا زیاتر دەگرێتەوە.

رشید فوزی، جمال رشید، تاريخ الكرد قديم، اربيل-1990، المديرية العامة للاثار و التراث، التلول و المواقع الاثرية، بەغداد-1952 باقر طة، فواد سفر، المرشد الى مواطن الاثار و الحضارة، الرحلة ارابعة، بەغداد1965 تویذینةوةی (رةوا كةريم سالَح) بۆ بةشى شويَنةوار زانكؤى صلاح الدين فرج بصمةجى، كهف هزارميرد الشرقى، سومر مج 6، 1950،
سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (نەوزاد کەلاری) سەبارەت بە (شوێنەواری ئەشکەوتی هەزارمێرد) لە: 17-4-2011 11:15:44

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت
شارەکان: سلێمانی
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 147

هەورامان.. دەستنووسی قورئانێکی کۆن نمایشکرا

http://www.kurdipedia.org/?q=2014032420404462026

ئەمڕۆ دووشەممە (24ی ئازاری 2014) لەمەراسیمی کردنەوەی مزگەوتێک لەشارۆچکەی تەوێڵە قورئانێکی تەمەن 204 ساڵ کە دەستنووسی زانایەکی ئایینی ناوچەی هەورامانە نمایش کرا و پێشکەشی مزگەوتەکە کرا.
لەمەراسیمی کردنەوەی مزگەوتی مەلا نەزیری گەورە لە شارۆچکەی تەوێڵە دەستنووسێکی ئە و مامۆستایە (مەلا نەزیری گەورەی تەوێڵە 1786-1878) کە لای یەکێ لەنەوەکانی پارێزرابوو، گەڕێنرایەوە بۆمزگەوتەکە.
ئەحمەد نەزیری کە نەوەی حاجی مەلا نەزیری گەورەیە و لەوڵاتی ئێران نیشتەجێیە و لەباوکیەوە ئە و قورئانە دەستنووسەی بۆماوەتەوە، بە ئاژانسی ئەنادۆڵی راگەیاند: "ئە و قورئانە دەستنوسە 33یەمین نوسخەی دەستنوسی قورئانە کە حاجی مەلا نەزیری گەورەی تەوێڵە بەدەستی خۆی نوسیویەتیەوە و لای ئێمە پارێزراوە و ئێستا گەڕاندوومانەوە بۆ ئەم مزگەوتە ."
وتیشی: "مێژووی نووسینەوەی ئەم قورئانە دەگەڕێتەوە بۆ 204 ساڵ بەرلەئێستا و مامۆستا مەلا نەزیری گەورەی تەوێڵە بەدەستوخەتی خۆی

نوسیویەتیەوە و پشتاوپشت لای ئێمە پارێزراوە."
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 24-03-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: هەڵەبجە
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 148

هەولێر.. چەند پارچە شوێنەوارێکی سەردەمی ئاشووریەکان دەدۆزرێتەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20140310163835347 41

خەندان- ڕەهێل سەمەد
دوای هەڵکۆڵینی شوێنێکی کشتوکاڵی لە دەوروبەری شاری هەولێر، نزیکەی 44 پارچە شوێنەواری دەدۆزرێتەوە و دواتریش رادەستی مۆزەخانەی شارستانی هەولێر دەکرێت، کە مێژوویان بۆ سەردەمی ئاشوورییەکان دەگەڕێتەوە.
بۆ ئە و مەبەستە ئەمڕۆ دووشەممە (10ی ئازاری 2014) لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیدا مەلا ئاوات، بەڕێوەبەری گشتی شوێنەواری هەرێم بەئامادەبوونی سەرۆکی دەستەی ژینگە راگەیاند: لە خوێندکارەکانی خوێندنگایەکی شاری هەولێر لەکاتی خوێندنی وانەی مێژوو بە مامۆستاکەی راگەیاندوە چەند پارچەیەکی لە و شێوەیە هەیە لەماڵەوەیان بەمەبەستی جوانی دایانناوە بەبێ ئەوەی بزانن ئەمانە چین.
وتیشی: "دوای بەدواداچوون دەرکەوت ئەوە چەند پارچەیەکی شوێنەوارین کە لەناو زەوی کشتوکاڵیدا دۆزراونەتەوە، بۆیە ئەوانیش ئاگاداری لایەنی پەیوەدیدار دەکەنەوە و پروا بە و خێزانە دەهێنن بۆ گەڕاندنەوەی ئە و پارچانە."
راشیگەیاند: کەلوپەلەکان نزیکەی 44 پارچە دەبوون، هەمووی کەلو پەلی بەنرخ و بەهاداربوون کە زۆربەیان دەگەڕێنەوە بۆ سەردەمەکانی ئاشووری و پێشتریش و قۆناغە جیاوازەکانی مێژوون .
جەختی لەوەشکردەوە: رەنگە ئە و هاوڵاتیانە مەترسی ئەوەیان هەبێت کە زەویەکانیان داگیر بکرێت، بەڵام هەموویان دڵنیا دەکرێنەوە دەست بەسەر زەوی هیچ کەسێکدا ناگیرێت کە پارچەی شوێنەواری تێدابێت، بەڵکو قەرەبوو دەکرێنەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 10-03-2014

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: هەولێر
وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 149

هەڵکەندراوی نڕام سین

http://www.kurdipedia.org/?q=20130503215055827 63

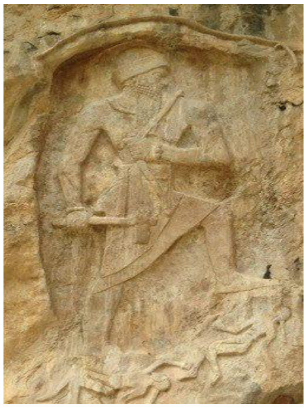

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: قەرەداغ

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 150

کلک مشک

http://www.kurdipedia.org/?q=20130528142403830 25

کورتەیەک لەسەر شوێنەواری گردی کلک مشک:
دەکەوێتە سەنتەری شاری (هەولێر) ئەم گردە بەگردێکی شوێنەواری ناسرا لە ساڵی (1946) لە پەرتوکی (المواقع الاپریە فی العراق) باسکراوە.
بۆ یەکەمجار لە ساڵی (2010) هەڵکۆڵینی شوێنەواری لەم گردە ئەنجام دراوە لە لایەن تیمێکی هاوبەشی (زانکۆی لیۆنی2 فەرەنسی و بەڕێوبەرایەتی شوێنەواری هەولێر) لە وەرزەکانی دواتر بۆ ماوەی(سێ) وەرز ساڵانی (2011، 2012، 2013) هەڵکۆڵینی شوێنەواری تێدا ئەنجام دراوە لەلایەن زانکۆی سەلاحەدین کۆلیژی ئەدەبیات بەشی شوێنەوار و بەڕێوبەرایەتی شوێنەواری هەولێر.
لە وەرزی (سێ یەم) تیمێکی هۆڵەندی بە بەشداری قوتابییەکانی هەموو پارێزگاکانی عێراقی فیدراڵ بە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوبەرایەتی شوێنەواری هەولێر بۆ ماوەی مانگێک هەڵکۆڵینی شوێنەواری لەم گردە ئەنجام دراوە.
لە وەرزی(چوارەم) هەڵکۆڵینی شوێنەواری بەردەوام بوو لەلایەن تیمی هاوبەشی زانکۆی سەلاحەدین کۆلیژی ئەدەبیات بەشی شوێنەوار بەڕێوبەرایەتی شوێنەواری هەولێر.

سەرچاوە: ماڵپەری ئاوێنە

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا
شارەکان: هەولێر
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 151

کۆچکا زەراتێ

http://www.kurdipedia.org/?q=20140701214244476861

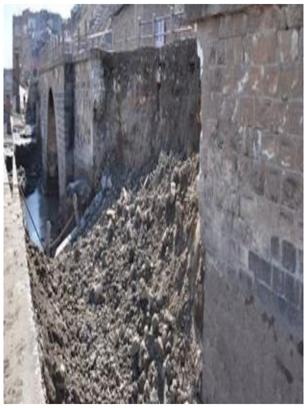

شوێنەوارێکی میرنشینی سۆرانە لە دەشتی بەرازگری سەربە ناحیەی سیدەکان.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 152

کۆمەڵێک ئامرازی دروستکردنی خشڵ و زەڕنگەری

http://www.kurdipedia.org/?q=20140906123403772 96

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 153

کۆمەڵێک کەرەستەی کۆن لە بەکراوە لەلایەن تیمێکی ئەڵمانییەوە دۆزراوەتەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=20150112224529118765

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: هەڵەبجە
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 154

کۆنترین نەخشەی جیهان لە کوردستان دۆزرایەوە

http://www.kurdipedia.org/?q=2013101321254388334

کۆنترین و یەکەمین نەخشەی جیهان لە کوردستان دۆزرایەوە و مێژووەکەی بۆ چوار هەزار و 300 ساڵ بەر لە ئێستا دەگەڕێتەوە.
بە پێی هەواڵێکی ئاژانسی"فورات نیوز" پەیجی شوێنەوارەکانی کوردستان بڵاویانکردۆتەوە، نەخشەکە لەباشوری کەرکوک دۆزراوەتەوە. لەنەخشەکەدا ڕێگای نێوان شارەکان و چەند ڕوبارێکی لەسەر دیاری کراوە و، پێشبینی دەکرێت یەکێک لەڕوبارەکان زێی گەورە و یەکێکیتریان ئاوی خاسە بێت کە ئێستا بە شاری کەرکوکدا تێدەپەڕێت.
لە درێژەی ئەو هەواڵەدا هاتووە، نەخشەکە بریتیە لەتاتە قوڕێک کە وێنەی چەند شارێکی لەناو بازنەدا تێدا دیاری کراوە و لەخۆرهەڵات و خۆرئاواوە چەند کەوانە دەبینرێن کە ئاماژەن بۆ ناوچەی شاخاوی هەروەها لەهەر چوارلاوە بە(خەتی مێخ)ی خۆرهەڵات و خۆرئاوا و باشوورو باکووری تێدا نووسراوە.
نەخشەکە لە شاری (گاسور نوزی) لە باشووری کەرکوک دۆزراوەتەوە کە دەکاتە یۆرغان تەپەی ئێستا مێژوەکەشی بۆ (2300) ساڵ پ. ز دەگەڕێتەوە.
لە و نەخشەیە رێگای نێوان شارەکان و چەند ڕوبارێکی لەسەر دیاری کراوە، پێشبینی دەکرێت یەکێک لەڕوبارەکان زێی گەورە و یەکێکیتریان ئاوی خاسە بێت کە ئێستا بە کەرکوک دا تێدەپەڕێت، هەروەها راگەیەنراوە یەکێک لەڕووبارەکان ناوی (ڕاخیئۆم)ە. بەشێکی تابلۆکە لەباشورەوە داخوراوە و ئاسەوارەکەی سڕاوەتەوە.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 13-10-2013

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شارەکان: کەرکوک
وڵات: باشووری کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 155

کێلی گۆڕی بوداغ سوڵتان

http://www.kurdipedia.org/?q=2014010117072886958

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: مەهاباد

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 156

کێلەشین

http://www.kurdipedia.org/?q=2011110615452762812

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 157

کێلەشین 2

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081714095272174

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 158

کەریم شار

http://www.kurdipedia.org/?q=2012112917093174039

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 159

کەلا جزیرێ

http://www.kurdipedia.org/?q=2010123109021820091

کەلا جزیرێ ئێکە ژ شینوارێن کەڤنار ل قەزا جزیرێ ل پارێزگەها شرنەخێ، ئەڤ کەلە ل سەردەمێ گوتیان دا هاتیە ئاڤاکرن و تا نوکە مایە وەکو شینوارەک، ل سەر دەمێ ئاشوریان دا هاتیە نویژەن کرن، کەل ژ 365 ژوورا پێک دهێت و نوکە بورجا بەلەک یا تێدا، ل سالا 2009 ێ پریار هاتیە دان بورجا بەلەک و کەلا جزیرێ بهێتە نویژەن کرن و ببیتە شینوارەک نیڤدەولەتی.

سەرچاوە: تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (روژهات سەعید) سەبارەت بە (کەلا جزیرێ) لە: 2010-12-31 0:17:02

تایبەتمەندییەکانی بابەت

وڵات: باکووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 160

کەنیسەی مەریەم عەزرا

http://www.kurdipedia.org/?q=20130710153140896l7

یە کێکە لە کڵێسە کۆنەکانی شاری سلێمانی دەکەوێتە گەرەکی سابون کەران لە ساڵی 1862 لە لایەن خێرخوازانەوە دروست کراوە کە سەر دانی ئەو کەنیسەیەیان دەکرد.
سەرچاوە: ماڵپەڕی خەندان - 2013-07-10

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 161

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 1

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423672180

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 162

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 10

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164529722l9

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 163

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 11

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672205

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 164

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 12

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772191

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 165

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 13

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772192

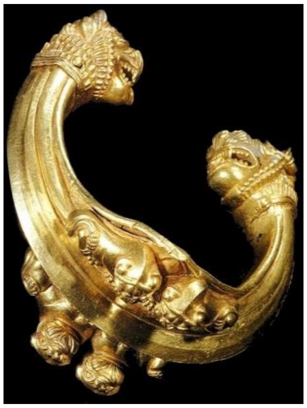

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 166

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 14

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772193

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 167

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 15

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772194

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 168

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 16

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434572195

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 169

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 17

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452872210

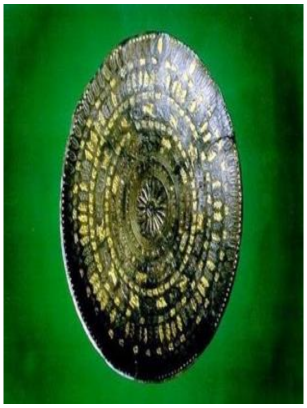

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ڕیسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 170

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 18

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772189

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ڕیسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 171

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 19

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672204

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ڕیسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 172

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 2

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452872211

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 173

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 20

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434572196

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 174

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 21

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772190

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 175

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 22

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972220

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 176

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 23

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672206

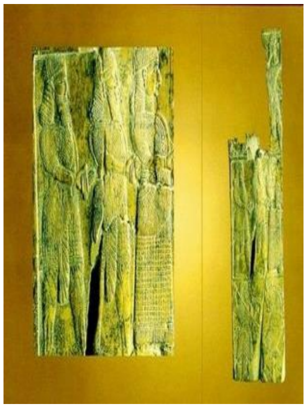

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 177

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 24

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672207

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 178

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 25

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672208

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

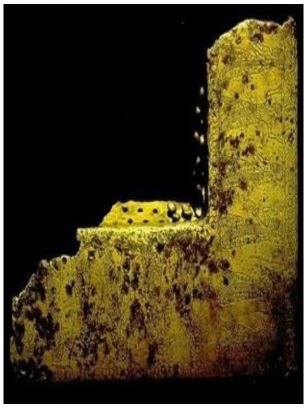

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 179

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 26

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672209

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 180

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 27

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164236 72181

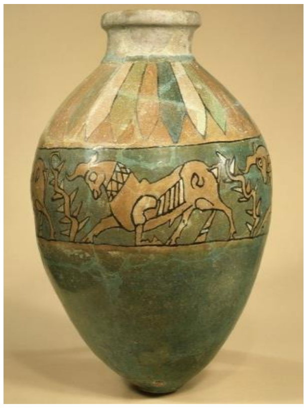

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 181

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 28

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164237 72183

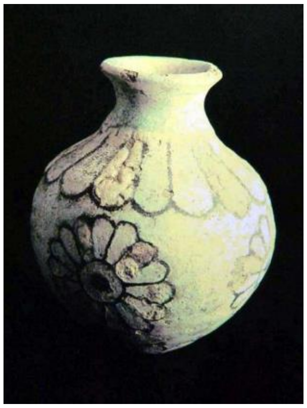

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 182

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 29

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164237 72185

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 183

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 3

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423672182

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 184

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 30

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434572200

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 185

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 31

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772184

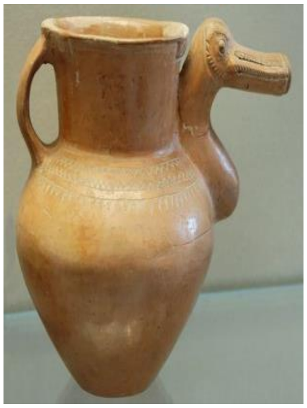

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 186

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 32

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972214

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 187

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 33

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772187

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 188

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 34

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434572198

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 189

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 35

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972218

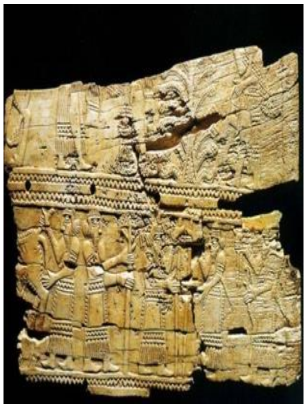

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 190

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 36

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716423772186

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 191

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 37

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972217

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 192

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 38

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972212

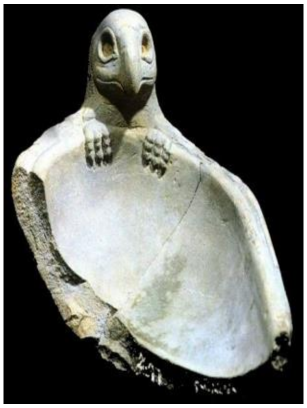

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 193

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 39

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716434672201

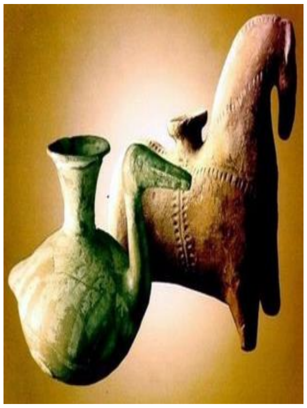

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 194

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 4

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972213

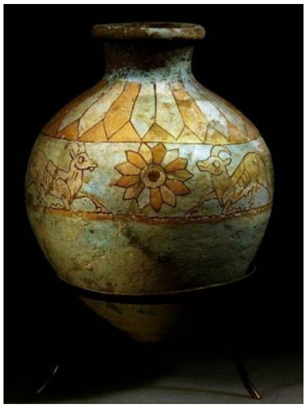

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: رۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 195

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 40

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164346722203

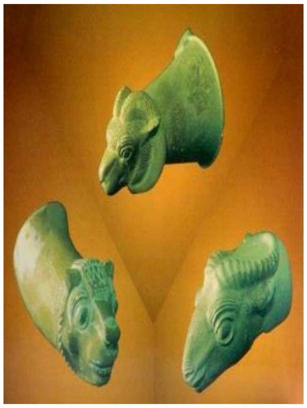

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 196

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 41

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164345722197

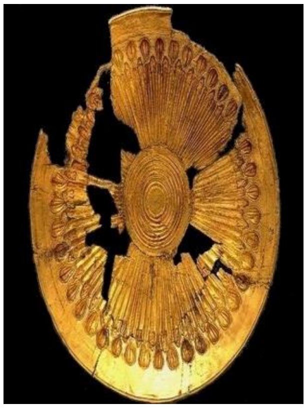

سەقز

سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن

شارەکان: سەقز

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 197

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 5

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164345722199

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

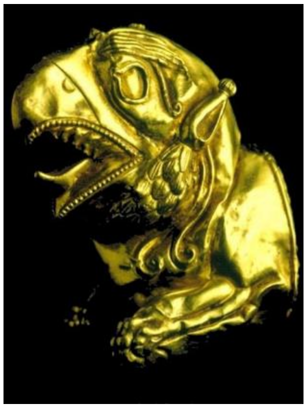

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 198

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 6

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972215

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

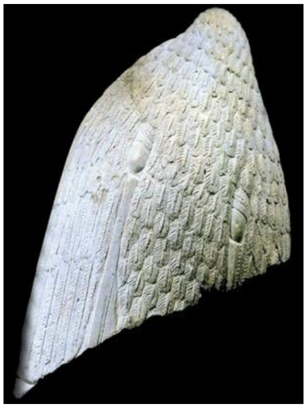

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 199

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 7

http://www.kurdipedia.org/?q=2012081716452972216

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 200

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 8

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164346722002

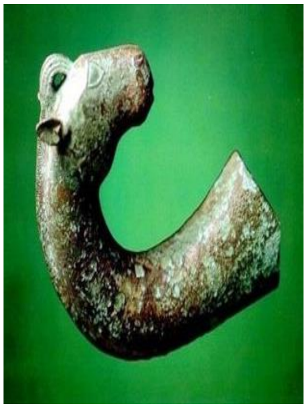

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 201

یەک لە ئاسەوارە مێژووییەکانی قەڵای دێرینی زێویە 9

http://www.kurdipedia.org/?q=20120817164237721888

سەقز
سەرچاوە: ماڵپەڕی سەقز

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: کەرەستەی کۆن
شارەکان: سەقز
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 202

یەکێ لە دەروازەکانی قەڵای کەرکووک

http://www.kurdipedia.org/?q=20130119223134749811

...

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شارەکان: کەرکوک

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 203

یەکێک لە نەخشەکانی سەر دیواری ئەشکەوتی قزقاپان

http://www.kurdipedia.org/?q=2011050720294857548

چەی رەزان - سلێمانی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: ئەشکەوت

شارەکان: سلێمانی

وڵات: باشووری کوردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 204

پردی دەلال

http://www.kurdipedia.org/?q=20081218011730824

ئەڤ پرەل سەر روبارێ خابور ل روژهەلاتێ باژێری هاتیە دانان وگەلەک گوتن ل سەر چێکرنا وێ هەنە (هەمرتین) دبێژیت یا رومانی یە (ئەسکیف) دبێژیت یا یونانی یە و(سلوقس)ی فەرمانا ئاڤاکرنا وێ دایە کو ئێک ژ سەرکردێن ئەسکەنەدرێ مەقدونی بو، هندەک شوینوار ناسێن رێڤەبەریا شوینوارێن عیراقی هزردکەن کو دبیت ئێکک ژ سوڵتانێن بادینان ئاڤاکربیت لێ یا دروست ئەڤ پرە ل سەر شوینوارێن ئێکا کەڤن تر یا هاتیە ئاڤاکرن ودبیت ئێک ژمیرێن بادینان ئەڤ پرە نویژەنکربیت وداستانەکا سترانا کوردی ل دور ئاڤاکرنا پرێ هەیە، درێژیا وێ (114) م وفرەهیا وێ (4،70)م و (15،50) م ژ ئاڤا روباری یا بلندە هەمی ب بەرێ نەخشەکری هاتیە دروستکرن و قەنتەرەکا مەزن وفرەە ل نیڤا وێ هەیە و (5) قەنتەرێن بچیکتر ل هەردوو رەخێن وێ هەنە، دیوارێن وێ ب بەرێن مەزن وب نەخشە هاتینە نژنین وکەرەستێ کسلێ بو ئاڤاکرنێ هاتیە ب کار ئینان وگەلەک ب شارەزایی هاتیە ئاڤاکرن ومێژویا ئاڤاکرنا وێ نە هاتیە زانین چونکو چ پەیکەر ونەخشە ل سەر نینن هەتا مێژویا وێ بهێتە زانین.

ناڤێ پرا دەلال ل دەف خەلکێ زاخو یێ کەڤنە وهندەک ژخەلکێ تاخێن وێ دیێژنێ پرا مەزن وناڤێ پراعەباسیێ ناڤەکێ نوی یە ل سالێن سیهان ژ چەرخێ بوری ل سەر هاتیە دانان ب فەرمانەکا رەسمی یا قایمقامێ قەزا زاخو یێ وی سەر دەمی شوینوار نیاس (کونرادبرویس) ل 15/نیسانا/1909 دەمێ سەرەدانا پرێ کری ب ناڤێ پرا خا بور نافکر.

تایبەتمەندیێن بابەتی

باژێر:	زاخۆ
وڵات:	باشوورا کوردستانێ
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 205

Mêrdîn, Medreseya Zincîrîyê

http://www.kurdipedia.org/?q=2013080922322189209

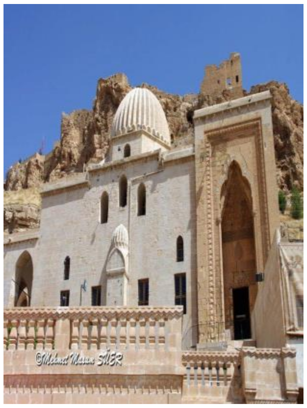

...

Taybetmendiyên babetî

Bajêr:	Mardîn
Cih:	Şiwên
Ulat - Herêm:	Bakûrê Kurdistan
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 206

Choli Minaret

http://www.kurdipedia.org/?q=2013080116555992055

Choli Minaret is considered to be one of the most prestigious landmarks of Erbil City. It is 22 meters high and just 1 kilometer south of Erbil's Citadel. Built in 1128-1138 AD during the rule of Sultan Mudhaffar Al-Din Called, it is also Al-Mudhafariah Minaret. The local inhabitants refer to it as 'Choli' because it was far from the city. Truly fascinating for those interested in local history

Items Property

Cities: Erbil

Country - Province: South Kurdistan

Party: Alay Şoriş

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 207

Qshla; Koya

http://www.kurdipedia.org/?q=2013080115550989347

Qshla is located in the center of Koya City. Researchers differ on the date of its construction. Some relate it to the Mamalik era while others do to the second half of the 19th century during the rule of Ottoman Governor Midhat Pasha of Baghdad.

Items Property

Cities: Koya

Country - Province: South Kurdistan

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 208

The Citadel Bath (Hammam)

http://www.kurdipedia.org/?q=2013080116010792053

The Bath is more than 200 year old and dates back to the 18th century. It is formed by two main sections: one for use in summer and the other for winter. It contains two bathing halls topped by two large domes. The bath area is approximately 782 m2. At the north side of the bath is a special well with a 5m diameter and a depth of 45m. Its bottom reaches the Citadel base. At the end of 1979 the bath was renovated and rehabilitated.

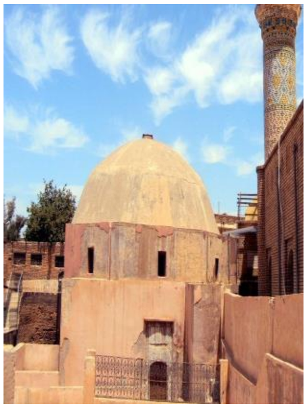

Items Property

Cities: Erbil

Country - Province: South Kurdistan

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 209

The Citadel Mosque

http://www.kurdipedia.org/?q=2013080116053692054

Known as the first mosque to be built on its grounds, the Citadel Mosque is located in the center of the Citadel. Yaqout Hamawi mentioned it in 1220 A.D. in his book "The Compendium of Countries." Ibn Mustawfi referred to it as the Fortress Mosque in his book "The History of Erbil." The Citadel Mosque was renovated several times. In its Mihrab (prayer niche), an inscription points to its renovation and rehabilitation in 1719-1720 A.D. under the supervision of Abo Bakr Ben Mulla Omar.

Items Property

Cities: Erbil

Country - Province: South Kurdistan

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 210

قرية كيمار عفرين

http://www.kurdipedia.org/?q=20150113233226118782

تقع "كيمار" على جبل ليلون، وتطل على قرية باسوطه مباشرة من الشرق، بينهما طريق معبد.

كانت كيمار مصيفا لسكان باسوطه، خاصة في العصرين الروماني والبيزنطي. في القرية قصور ودور سكن أثرية عديدة لا تزال بواباتها شاخصة إلى يومنا هذا. وكان فيها ثلاث كنائس، بنيت الأولى: في القرن الخامس الميلادي، ولم يبق منها الآن سوى المنبر"بيما" ودرجات المذبح. أما الثانية: فقد بنيت في عام 573م، ولم يبق منها سوى القبة القائمة فوق المذبح مع بعض الدرجات، وفي أعلى قبة المذبح رسم لطاووسين متقابلين، وهي تقع شرقي القرية حاليا. أما الثالثة: فهي جزء من المجمع الرهباني القائم خارج القرية، ويعتبر هذا المجمع لؤلؤة كيمار. وهو يتألف من الكنيسة الموجودة جنوبي القرية، التي بنيت في القرن السادس للميلاد. والعمود الذي كان يقيم عليه "عمودي" للعبادة، وطوله نحو15.68 مترا، ولا تزال قطعه الكاملة موجودة من يوم سقوطه على الأرض، على بعد 13م عن الكنيسة. أما الدير، فلا تزال غرفة واحدة منه موجودة، والباقي مطمور مع المقبرة على بعد 50م شمالي شرقي العمود. وهناك برج للعبادة في وسط القرية. ولا يزال سكان كيمار يستعملون صهاريج جمع مياه المطر المحفورة قديما.
وكيمار اليوم قرية كبيرة تتوزع دورها البسيطة بين أطلال آثار قديمة رائعة، تهدمت معظمها بسبب عوامل الطبيعة، وعبث الناس بها على مر القرون
مخطوطات الدكتور محمد عبدو علي
إعداد وتنفيذ : لقمان شمو كالو

خصائص السجل

الأقليم:	غرب كردستان
المدن:	افرين
المكان:	قرية
كويک ريسپۆنس كۆد:	

بابەتی ژمارە: 211

آثار زاكروس في كوردستان

http://www.kurdipedia.org/?q=2013111022514187938

عدنان رحمن

لقد أظهرت التنقيبات في tepe-giyai تبه چيان وتپه جمشيدي وجود صناعات معدنية في المنطقة منذ الالف الرابع ق- م منها الاسلحة البرونزية المزينة وشكائم اللجام والجلل ومقابض من الحجر المشحوذ والقواعد والدبابيس والاواني منذ القرن 9 حتى القرن 7 ق- م . الا ان البرونزيات اللرستانية في المنطقة قد سلبت من المقابر، وقد صنعت العديد من قطع الحديد في وقت مبكروكشفت في المنطقة المجاورة لعيلام على قبور تاريخها قديم جدا تحوي على برونزيات غيرملوّنة بينما اظهرت التنقيبات في بابا جان عن مستوطن مبني من الحجرتاريخه فترة البرونزيات الملوّنة (المزيّنة) ، وفي وديان صلدوز- اشنو في جنوب غرب بحيرة اورميا في منطقة اذربيجان الايرانية وجد العلماء فخاريشبه ما وجد في بلاد وادي الرافدين من عهد حسونة 5200 ق- م ، وفي گه نج داره في كرمنشاه وجد لبن مستوي محدب مثل ما في مواقع حوض حمرين (تل رزوق- تل الكبة- تل سليمة) التي يرجع تاريخها الى عصر

فجرالسلالات وأن موقع علي گوش في خوزستان الاهواز تاريخ موادها6700 ق- م . ولقد تم نبش القبورفي لورستان التي تقع بين بحرقزوين وجبال زاگروس , ثم في 1937عمل د- سمث من ج- شيكاغو في تل سورخ \ موضع خارسين 35 كم جنوب شرقي كرمنشاه فوجد معبد وفيه اشياء مصنوعة من النحاس تختلف عما معروضه في الاسواق , ولم تنشرأبحاث د- سمث حتى الان عدا ما كتبه في مجلة المؤسسة الامريكية للفنون الايرانية . ثم جرت حفريات في تل الاب وموضع چشمة حفيد وموقع بابا زيد وكلش كاران , وفي1963 أوفدت الدنمارك بعثة من د- فيلد كارد ود- مورتنسن وعملوا في موقع تبه گوران جنوب كرمنشاه . وكُتب مقال عن المواد الاثرية اللرستانية الموجودة في متحف اللوفر وفيها وصف لمنطقة لورستان وسكانها والقبورالتي عثرفيها وعلى الاثار النحاسية وقد ذكرالفخارالتي وجدت في هذه القبور وهي : جراركروية الشكل وخشنة الطينة وواسعة الفوهة ولبعضها مصب طويل ومقابض وعلى بعضها نقوش ملصَقة على السطح وكثيرمن هذه الجرارشبيه بنظائرها التي من موقع تپة گيان وتپة سيالک وتوصل كودارالى ان أصل هذه الصناعة كاسية متأثرة بالفن العراقي . فالكاسيون سكان منطقة لورستان- عند حكمهم للعراق وتأثرهم بحضارته فداقتبسوا كثيرا من الفكر والفنون والصناعات العراقية ونقلوها الى بلادهم , ويذكر مورتكات في كتابه وصف للمواد اللرستانية الموجودة في المتحف الالماني في برلين ويرجع كلا منها بدقة الى اصله من حيث نوعه وما فيه من نقوش بالتشابه والمقايسة الى الفن العراقي القديم من العهد السومري أوالبابلي أو الاشوري ويرى انه بالرغم من ان بعض القطع تحتوي على مناظرمألوفة من العهد السومري والبابلي القديم الا أن تاريخ صنع اكثرها يقع في منتصف الالف 1 ق- م , وقد وصف البروفسور دوسو القطع اللورستانية وصفا فنيا وتاريخيا . كرشمان ، فون ديراوتسن : حضارة ايران : فيه تصوير روعة وتأثير القطع اللرستانية . فرانكفورت : الفن والعمارة القديمة : فصل اللرستانيات : ان البرونزيات اللرستانية صناعة خاصة قائمة بذاتها طورها سكان المنطقة عما كانت تحيط بهم من فنون وحضارات لتلائم حاجاتهم ثم اتسعت هذه الصناعة وانتشرت انتشارا كبيرا في العهد الاخميني . بارو : نينوى وبابل : فيه فصل خاص بالفن اللورستاني وعن استعمال المحاربين والصيادين من الاسقيطيين والگمريين لادوات من النحاس متأثرين فيها بالفن اللورستاني وانه وحسب مقارنتها مع نظائرها في العراق بحسب الزخرفة الهندسية لها يرجعها الى أصلها العراقي القديم , ولقد ايدت بورادة في كتابها ايران القديمة ذلك حيث تتبعت فيها رسوم الاختام التي وجدت في القبورمع البرونزيات والخواتم البرونزية المنقوشة بمناظرمعروفة في رسوم الاختام الكاسية والعيلامية وقسّمت اصناف اللرستانيات الى 3 أدوار :

الاولى : وهي الاقدم انها متأثرة بالحضارة الكاسية- البابلية والميتانية ولاسيما من القرنين 12- 11 ق- م ومن أمثلة قطع هذا الدَورالخناجر والفؤوس واسلحة اخرى على بعضها كتابات مسمارية وكانت تـُصب صبا .

الثانية : متأثرة بالحضارة العيلامية ويرجع زمنها الى القرنين 10- 9 ق- م ومن أشهرقطع هذا الدورالصوالجة التيكانت التي كانت تستعمل لتزيين العربات والخيل وكانت منها على صورة الماعزالجبلي والاسد والانسان .

الثالث : في القرنين 8-7 ق- م حيث تطورت الصناعة الى زيادة عدد التماثيل التي تزين الصوالجة من حيوان وانسان وزخارف وكذلك القطع التي تستعمل لعدّة الخيل والزينات الاخرى وطرق الدبابيس وطرق الطاسات والآنية ذوات المصاب وكـَثرة لجم الخيل المزيـّنة من جانبيها بصورة ماعز أو حصان ثم اندمجت الصناعة اللرستانية بالصناعة الميدية ثم الاخمينية ثم اختفت , جين دي شيه , وبوتراتس له مقالات حول لجم الخيل ثم الصوالجة ونقوشها . وهؤلاء لم تتوحد اراؤهم حول الاصل لهذه البرونزيات في حين سمّى البعض منهم البرونزيات بالصناعة الكاسية . لهذا اقر اكثرالباحثيين ان زمن القطع اللرستانية يقع بين العهد الكاشي \ الكاسي من منتصف الالف الثاني ق- م الى العهد الاخميني من القرن 5 ق- م . وان تقدمات المعابد أوالتي كانت تـستعمل في الاحتفالات الخاصة أو السروج أو اللـّجام وملابس الفرسان التي كانت تخيط بازرار واقراص من البرونزمنقوشة بزخارف واشكال مختلفة تفنن اللورستانيون فيها في سبک اسلحتهم وخناجرهم وفؤوسهم وزيـّنوا مقابضها بتمثيلات وبزخارف وتخريمات وقد وجد الكثيرمنها في قبورالرجال , أما بالنسبة للنساء فقد وجدت في قبورهم دبابيس للشعر وأساور ومعاصم وخلاخل واقراط بكثرة . عن د- فرج ان 234 قطعة من البرونز اللورستاني اهديت الى المتحف في 1957 وان خيلهم تعلق عليه أجراس , وان الدلايات والحروز والتي كانت بهيئة تمثيلات باشكال الحيوان كالماعز والثور والانسان والتي كانت فيها عروة صغيرة في اعلاها مثقوبة

لكي تعلـّق منها في صدرصاحبها اوعنقه كحرز أو للزينة , وان الحلي النسائية كان منها سلكي الشكل ومنها عريض كالشريط ومنها ما هومبروم وان اغلبها ينتهي عند الطرفين برأس حيوان كالكبش أوالماعزأو الاسد وبينها ما هوغليظ قد يستعمل خلخالا للارجل ومن هذه الخلاخل زوج منها نقش برسوم سومرية على احداهما صورة رجل ملتح وعلى الاخر صورة امرأة وعليهما كتابة مسمارية ونقوش غير واضحة , وفيها اقراط وخواتم ومن شكل الدبابيس ، ونعلم ان المرأة اللورستانية قد اهتمت بتصفيف شعرها باشكال هندسية ويتصل بالقرص للدبوس بميل رفيع ليغرس في الشعر. مسلـّة (گل گل ملكشاهي) : تعود هذه المسلة الى زمن الغزو والاحتلال الاشوري لهذه المنطقة في القرون السحيقة ق- م ومكانها في الناحية الشمالية لقرية (گل گل) في منطقة ملكشاهي وتنتصب على الواجهة الشرقية صخرة مرتفعة بحدود 3 م فوق الارض . الشكل العام للمسلة عبارة عن مستطيل بطول (135) سم وعرض (90) سم وفي وسطها يظهررسم بارزلملك اشوري بنصف وجه وبقامة كاملة مرتديا قلنسوة مخروطية الشكل ورداء طويل يمتد حتى القدمين وبسبب التخريب فان معالمه غير واضحة وكذلك ترى مثل هذا التخريب قرب منطقة الجبهة وخلف رأس الملك مكان يفترض ان يشيرالى صورة الهلال والتي من المحتمل انها ترمز الى آلهة السماء التي تحمي الملك الاشوري وتمده بالعون والنصر في الحرب . وابتداء فان نص المسلة محفور بعمق 2،5 سم متضمنة صورة بارزة للملك وكذلك يمكن ملاحظة الخطوط المسمارية الاشورية وبشكل افقي وبنتوءات بارزة على سطح المسلة وبحيث ان كل سطر من هذه السطور يتميزعن السطر الذي يليه اما معرفة عائدية هذه المسلة لأي من ملوك الاشوريين فان ذلك شي غيرمعلوم على وجه الدقة رغم ان البعض يرى انها قد تعود الى الملك الاشوري (اشورباني بال) الذي احتل ايلام القديمة والذي ادى في نهاية الامرالى انقراضها في عهده . ويشيرالبعض الا انها قد تعود الى الملك الاشوري (سرجون الثاني). ويستفاد من المتن المكتوب على الصخرة ان الاشوريين كانوا يطمعون بضم النواحي الشرقية المتاخمة لمملكتهم وهي الاراضي الايلامية وكانوا يتحينون الفرص للهجوم على الايلاميين . ان الفأس التاريخية المحفوظة في المتحف البريطاني هومن أقدم الصناعات الكوردية في لورستان من اثار حضارة ايلام بلاد الكورد الفيليين وتعود للقرن 10 ق- م وأهم مايميزهذه الفأس زاوية ميلها ، فزاوية الميل تتيح استخدامها بشكل عملي ، عند نحرالقرابين وفي طقوس العبادة وعند حفرالقبور ، وفي الفأس نلاحظ الشفرة تخرج من بين فكي حيوان ، وكان طول شفرة الفاس حوالي 20 سم . توجد مقبرة قرب كرمانشاه في تلال لورستان ألف ق- م عثرعليها الالماني شميدت 1932 وجد فيها حجرلتحديد الحدود (الاراضي الزراعية) سميت كودور, وعثرعلى العديد مثلها في مدينة سه وزا عاصمة عيلام حيث نقلت من مناطق حكم الكاسيين الى مناطق ملك عيلام والحجرطولاني مخروطي على احد جانبيه مكتوب رموزللآلهة كشاهد على صحة الوثيقة وفي الجانب الاخراسم مالك الارض والامتيازات الاخرى الممنوحة له واسماء الشهود وتذكـر فيها لعنات الآلهة على من يكسرالحجر او من يـبدِل في نصوصها- توجد صخرة على سفوح جبل بيستون وهي من اطلال مدينة پرسي بولس عليها كتابة مسمارية بثلاث لغات فارسي- بابلي- عيلامي وهي تحت تمثال دارا وتقع على ارتفاع 100 م . منحوتة انوبانيني على صخر جبلي في سه رپول زهاو فيه اسم احد الزعماء اللولوبين 3000 ق- م وقد كتب اسمهُ منقوشا وبالخط المسماري (صنع انوبانيني صورته امام الآلهة عشتارعلى جبال بادير) والزعيم اللولوي واقف وباحدى يديه سوط واليد الاخرى هراوة وعلى راسه غطاء وفي يديهِ اساور ولابسا صندل وفي اعلى المنحوتة النجمة الخماسية رمز الآلهة عشتاروفي اسفل المنحوتة بعض الاسرى مقيدون وماثلون امام الملك - قلعة مدينة وان فيها لوحة (توبرک قلا) التي تخص الملك سارودي الثاني التي اكتشفها العالم أ- اوربيلي بعد 1900. التاريخ الكوردي القديم : فوزي رشيد : الاطلال في قرية في مدينة اسماعيلي (ايوان) على نهرگنگير مساحتها 20 هكتار مبنية من الحجر والكلس , ويتوزع فيها الماء بواسطة السواقي الفخارية وأزقتها مرصـّفة بالاحجار. وهناك تلة صناعية في الجهة الجنوبية من ناحية زرنة (ايوان) ارتفاعها 40 م وعليها جرارمكسورة وعظام منخورة وعن راولسون انه يمكن مشاهدة 3, 4 بنايات على اطراف التلة التي تعود الى عصر الملوك الساسانيين وتشبه خرائب قصرشيرين ويوجد في أحد الابنية كمية كبيرة من الآجر وبجانب التلة مقبرة قديمة وعين ماء ويقال ان 20 ألف عائلة يهودية كانت تسكنها وذلك لوجود قبر في بداية طريق زرنة يـُعرَف بأسم (حلوج) , وفي الجهة الشمالية الغربية لزرنة وجدت أواني حجرية وكذلك في المنطقة قناة اقبال خان . وفي تخت شيرين (ايوان) تماثيل لطيور فلزية وسيوف وتماثيل محاربين وانواع مختلفة من الخرز. وفي قلعة كر خزينة\ قلعة محمد خان \ قلعة

الجواهر التي تسميها العالــِمة ستارک بالقلعة النرگسية لانها تقع في قرية نرگس : وهي تلة ترابية أثرية إرتفاعها50 م وبأنحدار شديد ومساحة سطح القلعة 35 x35م وهناک مقبرة في الجهة الشمالية , ويــُقال انها كانت محلا لسک النقود فلهذا ســُميــّت كرخزينة . قلعة دزسبدان \ شميران تقع على بعد 1 كم غرب قرية سه رتنگ على نهرالگنگير وهي شبه جزيرة والگنگيرعلى ثلاث جهات منها وأرتفاعها عن الماء 180 م وبنائها من العهد الساساني وآثارجدران القلعة موجود على الصخور وكان للقلعة 5 أبراج وعرض الحائط 1 م وبــُنيــَت بالحجروالكلس ويبلــُغ محيط القلعة 700 م وهناک آثارلخندق امام القلعة . والى الشرق من قرية سه رتنگ بمسافة 2 كم قلعة طولها30 م وعرضها 14 م وبنفس مواصفات قلعة شميران وتعود للحقبة الساسانية . وتخت كرا جنوب مضيق هلوان بين كرمنشاه وقصرشيرين وهومن الآثارالساسانية وفيه طاق وآثارميدية وأشكانية . مذكرات مأمون بيگ : ان آثار گنگورتعود الى العهد اللؤلؤي وفيها آثارمعبد اناهيتا (ناهيدا) سميــّت سابقا گنگوبار وهي الان مركز ناحية تابعة لاسد آباد \همدان وقلعة كلک\ كلاوه جنوب شرق چه م گه نير ومدخل وادي ده رآباد أو دره كوري وهي أسفل قرية گية گران وهي تلة لها غرف عديدة مــتصلــّة بعضها ببعض وبعض الغرف قائمة لحد الان ومن المحتمل ان تكون قلعة عسكرية . قلعة طوبراق \ سور تلاي غازان : بناها غازان 1295م \ أرومية \ آذربيجان وعن اوليا چلبي ان محيطها10 ألف خطوة وارتفاعها70 ذراع وسمكها 30 ذراع وعرضها 80 ذراع وطول الخندق 15 ألف خطوة. وانّ أطلال سيه گول (الوردة السوداء باللغة العربية) مجاورة لقرية بنفس الاسم على الساحل الايسرلنهر گنگيروعلى تلة وارض مساحتها 3500 م مربع وفيها أبنية من الحجروالكلس . قلعة ساتيان جنوب شرق قرية ساتيان والى الجنوب الغربي لقرية گوله جو والى الشمال من نهر گنگير. طاق شيرين وفرهاد اسفل مضيق كوشک ويمين طريق ايوان- سومار. قبرالملک فراورطيس الميدي الكوردي بالقرب من سه ر پول في السفوح الغربية من زاگروس وفي واجهته نحت بارز وقد صورت الفرد الميدي بلحية وشارب وملابس من جلد الحيوان لابسا حذاء . مدينة حلوان \هلوان 190 كم شرق بغداد قرب سه رپيل زهاب وذكرت في سجلات الاشوريين , وخربها تيمورلنگ ثم أقيمَ عليها بلدة بأسم ده رتنگ وقد اختفت قبل 400 سنة . نمرود داج \ الجبل المقدس : يوسف زعبلاوي مجلة العربي : العدد : 336 في 1986: تقع في كوماجين \ الاناضول بالقرب من الحدود التركية السورية ومن مجرى نهرالفرات المحاذي لتلک الحدود منطقه جبلية وسط الصحراء ، كانت سابقا غابات ومليئة بالسكان وفيها الجبل المقدس نمرود داج وارتفاعها 2 الف م وفوقه الكثيرمن التماثيل ويبلغ طول التمثال فيها من 9 الى 12 م ولايقل طول الوجه عن 2 م وعلى قمة الجبل بناء هرمي الشكل من حجارة مطحونة لأيواء جثمان ملک كوماجين الملک انطيوخوس الاول وذلک نظرا لوصيته وذلک لتعلقــَه بالخلود ويرجع تاريخ كوماجين الى القرن 6,7 ق- م حيث كانت بين الامبراطورية الفارسية وامبراطورية الاسكندرالمقدوني وقد برزت في القرن 1 ق- م في زمن ملكها انطيوخوس الاول 69- 34 ق- م والدليل خزينة المملكة والثاني بلدة آرساميا التي أقامها وسط الوادي وأقام خزانات الماء بالقرب من البيوت بحيث تصل المياه اليها بالانابيب بين الدوروالخزانات وفيها عمود بوجهِ نسر سمــّيَ قره قوش أي العصفورالاسود ويمثــِل العمود ضريح 3 نساء ملكيات وحسب النقوش التي عثرعليها فان آلهتهم المفضــلة هي الآلهة ميثراس وهو من آلهة الفرس القدماء وقصته ان آلهتهم لاحق الثورحتى تمكــّن من ذبحه وعندها كانت عربة الشمس المضيئة في أنتظاره ركبها ميثراس وأرتفع الى السماء وانتقلت عبادة ميثراس الى الرومان من كوماجين وأكتسحت شتى أرجاء الامبراطورية الرومانية وأشتهرت دوليش بالحديد ودوليش هواقليم واسع ضم كوماجين ايضا وقد صــُور دوليش على ظهر ثور كما نحته الرومان وأن إستقلال كوماجين قد إنهار في 72 م حيث ضَـمـَتها الامبراطورية الرومانية لها وهي مهددة بإغمارالمياه الان بسبب السد المزمع بناءه في تركيا . خضر دوملي : أكتشفــَت 3 معابد مثرائية تاريخها1400 ق- م في شرق دهوک في جبل باعدري وهي مثل المعابد الميثرائية في أورپا , وعثرعلى كهف أثري في العمادية من الحقبة الميثرائية . ولقد تم أكتشاف تمثال لتوت عنخ أمون المصري في دهوک .

الأربعاء 05-10-2011

التآخي

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 212

أول امرأة تصلي في متحف اللوفر من بلاد عيلام

http://www.kurdipedia.org/?q=20131110224923879393

د. مؤيد عبد الستار

تمثال المرأة الخاشعة / المصلية / العابدة ، راكعة تعتمر رداء واسعا – جبة ، تنورة ، عباءة - شاع في الحضارة السومرية منذ ثلاثة الاف عام قبل ميلاد المسيح ،وظهر لاول مرة قبل ذلك بعدة قرون في مدينة سوسة / عيلام ، بلاد الكورد الفيليين / ايران .(جدير بالذكر ان بلاد الكورد الفيليين او بلاد اللور – لورستان – انقسمت بين ايران والعراق بعد رسم الحدود بين الدولة الصفوية والعثمانية واخذت شكلها النهائي بعد الاحتلال البريطاني لايران والعراق اوائل القرن العشرين .(

لا بد من الاشارة الى ان تطور النحت رافق نشأة وتطور المدينة كما جرت تحولات كبرى في حقل العمارة والادارة / تنظيم السلطة ، والفنون خلال عصور التمدن الاولى .

تطورت المنحوتات واصبحت على شكل مسلات ، مزهريات واواني مزخرفة ، تماثيل بسيطة دائرية الشكل ، ثم تطور الحضور الانساني ليصبح واقعيا ، مع شكل وجه حقيقي وتشكيل الجسم بشكل يشبه الجسم الحقيقي نوعا ما .

ان افضل تمثال لهذه الحقبة هو تمثال الملك / الكاهن ، المنحوت في عدة نماذج عثر عليها في بلاد الرافدين .

اما في سوسة / عيلام - ايران ، فان الشكل الاساسي للنحت تطور حين نحتوا الحيوانات باوضاع مثيرة وحيوية ، على سبيل المثال الضفادع التي تتسلق الضفاف وتتحفز للقفز ، او الدب الذي يجلس على مؤخرته ويحاول فتح صندوق يحمله بمخالبه، اما التماثيل الوحيدة للبشر فهي تماثيل المصلين ، كانت شائعة في الالف الثالثة قبل الميلاد ، وظهرت لاول مرة في مدينة سوسة في عيلام / ايران ، علما ان مدينة سوسة هي المدينة التي عثر فيها على مسلة حمورابي وهي الان محفوظة في متحف اللوفر ايضا .

التمثال الاول الذي عثر عليه في مدينة سوسة لانسان يصلي عثر عليه في موقعين صنع من مادة المرمر ، وهو حجر متوفر ويسهل نحته ، له قيمة أكبر من حجر الكلس الذي كان يستخدم في النحت بشكل واسع اواخر الالف الرابعة قبل الميلاد .

ان وضع الركوع للمصلي – العابد – في الرداء (العباءة ، التنورة ، الجبة) كان خاصا بعيلام ، كما عثر على تمثال من هذا النوع في منطقة تل اغراب في منطقة ديالى / العراق .

هذا التمثال لامرأة تضم يديها او تحمل وعاء تقدم فيه قربانا .

ان تماثيل المصلين في مدينة سوسة لها عيون على شكل حبة اللوز ، وانوف معقوفة ، والشعر معقود برباط يتدلى الى الخلف على شكل دائري، وايدي مضمومة تسند الصدر المرتفع .

انه تمثال فريد ، اكبر من التماثيل الاخرى ،نقش فوق صخرة واحدة ، يحتل

كتلة الحجر بشكل جديد ، الذراعان منفصلان عن الجسد ، والاصابع ترتفع الى الحنك .
التمثال يحاول اظهار خشوع – المصلي – في حالته الحقيقية ، الواقعية ،الاصابع الصغيرة تتشابك ، والابهامان يلتقيان اسفل الحنك ويظهر الوجه في حالة انتباه خاص .
الحنك والذراعان أطول قليلا من الواقع .
ان هذا التمثال يبقى أجمل تماثيل مدينة سوسة /عيلام في ذلك العصر و أحد أهم و أفضل التماثيل القديمة التي تعبر أو تمثل المصلي كما يقول العالم المختص بالاثار العيلامية بيير اميت
ينظر : متحف اللوفر / باريس . المصدر المشار اليه في تعريف المتحف :
Amiet Pierre,Elam , Paris 1966

كويک ريسپۆنس كۆد:

بابەتی ژمارە: 213

اثاركهوف دويري في شنكال

http://www.kurdipedia.org/?q=20131110224053925711

خيري شنكالي
هناک العديد من المواقع ألأثرية المطمورة في جبل شنكال والضاحية الشمالية منه والجزيرة، حيث يوجد المئاة من المواقع ألأثرية الظاهرة للعيان والمطمورة حيث يعود اثار البعض من تلك المواقع كتلول حوشي وكري جامعي وخرنوفي وقرية ماميسي وكهوف شلو وقجراغ وحسي آغي ودير عاصي وخنس ....الخ الى ألألف الرابع قبل الميلاد وما قبله وكذلک هناک العديد من القصص وألأساطير الخرافية المتعلقة بالسحر والخزائن والدفائن والحوادث الغابرة كارتطام سفينة نوح بقمة سندلكلوب ولم يخضع هذا الجبل ألأشم لأمر نوح (ع) وسحر قباني يسردها كبار السن عن مدى اهمية هذا الجبل التاريخي ألأوحد والمنقطع عن جبال سوريا والعراق .
منذ زمن طويل سمعت عن وجود بعض الكهوف في شمال مضيق كرسي التابع لناحية الشمال – ضمن حدود قضاء سنجارالتي تقع غرب الموصل لمسافة 120كلم وانا في الحقيقة اهتم بهكذا مواضيع وعليه قررت في ألآونة ألأخيرة الذهاب الى الموقع لغرض استطلاعه . انه في منطقة سهلية متموجة غير جبلية يبعد الموقع عن الجبل حوالى(700 – 900)م اي يقع شمال (جاوک ابرهيم لک) تحت الشارع المؤدي من مركز الناحية الى مضيق كرسي وبعد تركيز دقيق ومشاهدة الموقع اتضح لي ليست بمجرد عدة كهوف مهملة بل مدينة اثرية بأكملها فيه اثار العشرات من الوحدات السكني و اثار مايقارب اربعة عشر كهفا اضافة الى اثار البساتين والحقول الزراعية وقطع الفخار المتناثرة هنا وهناک، تلک الكهوف ليست من عمل الطبيعة بل تدخل ألأنسان في صنعها،لااظن لآغراض السكن بل حفر كمخازن لحفظ المحاصيل والمنتوجات او استخدامهن كقبور لموتاهم لأن جميع الكهوف دائرية كالصهاريج المائية ومعظم فوهاتهن مع مستوى سطح ألأرض ومتجه نحو ألأعلى ، وقد طمرت عوادي الزمن وألأنجرافات المائية معظمها

بأستثناء كهفين، وهناك في النا حية الشمالية الغربية منه يوجد آثار دير او معبد على مرتفع و يعود تاريخه الى عهود انتشار المسيحية او ما قبلها ، لانستطيع التكهن بأن تلك ألأثار تعود للمسيحية ولكن في مرحلة ما قد سكنها المسيحيون وجعلوا مركزا اهلا بالسكان وموقعا استراتيجيا من الناحية العسكرية لكونها قريبة عن مضيق جبل كرسي الحصينة لمسافة حوالي واحد كيلومتر وكان قد استفادوا من المياه الوفيرة القادمة من ينبوع (بيراخاي)التي كانت تجري من اعالي سردشت الواقع في كولكا حتى الأراضي السورية تمر من الجانب الغربي للموقع وذلك في الزراعة واستخداماتهم اليومية. كما يعتبر مركزا تجاريا ممتازا يوصل الشرق بالغرب .
سبق وقد انتشرت الديانة ألأيزدوميثرائية قبل اليهودية والمسيحية في شنعار(سنجار الحالية)التي وردت في التوراة التي تمتد من بابل حتى اعالي ميسوبوتاميا من ضمنها غرب دجلة (شنكال. (
ان هذا الموقع خام لم يمسه المنبشون من لصوص الآثار ولا المنقبون ألآثاريون ولم يزورها المستشرقون ولم يعير له ألأهتمام من قبل الحكومة المحلية بالرغم من اهميته التاريخية وافوله نحو الطمر والضياع .
من خلال تفسيراتي الشخصية عن معنى دوير اما يعود اصلا الى تسمية الدير الصغير (دوير : تصغير للدير)الذي يقع على المرتفع شمال غرب الموقع ، او لكون الكهوف المحفورة ذات شكل دائري من الداخل وفوهتهن دائرية كفوهة التنور. ندعو الجهات المختصة في مؤسسات الدولة ألأهتمام بهكذا مواقع بأعتباره ارثا كبيرا ومواقعا سياحيا مهما تجلب انظار السياح والمهتمين بألآثار.

خصائص السجل

الأقليم:	جنوب كردستان
المدن:	شنگال
المكان:	كهف
كويک ريسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 214

الابنية القديمة في مدينة شنگال

http://www.kurdipedia.org/?q=2014042920234276015

...

خصائص السجل

الأقليم: جنوب كردستان

المدن: شنگال

كويک ريسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 215

بقايا السور الروماني في سنجار

http://www.kurdipedia.org/?q=20140422214617759 32

...

خصائص السجل

الأقليم: جنوب كردستان

المدن: شنگال

كويک ريسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 216

دلائل إيزيدية قديمة في جبل الكرد / الطاووس والصليب

http://www.kurdipedia.org/?q=20150113231713118780

دلائل إيزيدية قديمة في جبل الكرد / الطاووس والصليب

توجد في منطقة ج. الأكراد دلائل لمعتقدات دينية قديمة، يعود بعضها إلى فترة ما قبل الميلاد. وهي من بين المعتقدات المعاصرة للديانة الإيزيدية , يوجد على قوس مذبح كنيسة قديمة في قرية كيمار" يعود بناؤها إلى عام 573 م" نقش لطاووسين متقابلين بينهما صليب متساوي الأذرع ضمن دائرتين. هذه الصورة قد لا تلفت انتباه الناظر إليها كثيرا، فرسم الصلبان موجودة بكثرة حيثما توجد المباني الأثرية الدينية المسيحية؛ إلا أنه بوجود رسم طائر الطاووس يصبح الأمر ذا دلالات دينية عميقة.
فإذا كانت الكنيسة و الصليب من خصوصيات الديانة المسيحية، فلماذا صورة الطاووس على مذبح الكنيسة المسيحية، خاصة وأن طائر الطاووس يرمز إلى رئيس الملائكة " طاووس ملك / دياوس الذي يرأس مجمع الملائكة الستة المعروفين في المعتقدات الإيزيدية الحالية(1) . وهذا المجمع موجود في الديانة الميثرائية الآرية القديمة أيضا و أكبر إلهته إله الشمس الميتاني؛

الهوري المعروف بـ ميثرا، ولأهمية دياوس - ميثرا، ضمه زردشت إلى منظومته الإلهية كمساعد للإله الأزلي أهورمزدا في صراعه مع إله الشر أهريمان، ونصبه رئيسا لهيئة الحساب في يوم القيامة، ورمز إليه بالنار المقدسة والشمس. بقيت عبادة ميثرا في الشرق الأدنى وأوربا حتى القرن الثاني للميلاد، إلى أن قضت عليها المسيحية بعد صراع مرير. إن وجود نقش الطاووس على مذبح الكنيسة، يشير إلى أن الإله ميثرا كان محتفظاً بمكانته المقدسة لدى المسيحيين في منطقة جبل الأكراد و ليلون إلى ما بعد قرون من انتشار الديانة المسيحية. وصورة ا لطاووسين " وهما يحتضنان صليباً متساوي الأذرع(1) ضمن دائرة" ، يرمز حسب المعتقدات الميثرائية، إلى سيطرة ميثرا على الأرض المدورة بجهاتها الأربعة.

وبغية معرفة ما إذا كانت تلك الرموز تمثل شيئاً في المعتقدات الإيزيدية الحالية. . سألنا شيخ حسين المرحوم شيخ الإيزيديين في منطقة عفرين، فأجاب: إن الدائرة في معتقداتنا تمثل الأرض، أما الصليب المتساوي الأذرع فيشير إلى جهاتها الأربعة ، ويختص بكل جهة منها ملاك: طاووس ملك للشمال، شيخسن للجنوب، ناسردين للغرب، سجادين للشرق. إضافة إلى أن الدائرة في المعتقد الإيزيدي، تشير إلى رباط العقيدة الذي يصون المؤمن من الانحراف عن الدين، وهو اعتقاد قائم إلى أيامنا هذه، و تعبر عنه الياقة الدائرية للقميص الداخلي الذي يلتزم به الإيزيدي، لتذكره لدى كل ارتداء على مسؤوليته تجاه دينه.

وهكذا، فإن وجود صورة طاووسين يحيطان بصليب متساوي الأذرع ضمن دائرة على مذبح كنيسة مسيحية، هي حالة نادرة ويصعب إيجاد تفسير لها، ما لم نتذكر أن: ميثرا هو من آلهة الميتاهوريين الذين كان لهم وجود كثيف في مناطق طوروس و الأمانوس وصولا إلى البحر الأبيض المتوسط، ولا تزال بعض تلك الطقوس و المعتقدات موجود ة لدى الإيزيديين وتمارس حتى أيامنا هذه، كالطواف بالسنجق " هيكل طائر الطاووس- رمز ميثرا " ، كلتقليد إيزيدي سنوي هام، و الدائرة التي تحيط بالصليب الميثرائي "الهوري" المتساوي الأذرع، وهي نفسها في المعتقدات الإيزيدية الحالية.

ومن مؤشرات وجود الإيزيدية في جبل الأكراد أيضا، من حيث إنها امتداد " بشكل ما " للعقيدة الزردشتية، ما جاء في نص علق على باب زيارة Qere curnê يقول: إن هذه الزيارة مقام لأحد الشهداء المسلمين و اسمه " هو كر" ؛ بمعنى خليل في الكردية ، قتل في ا لقرن الثاني عشر على يد الصليبيين، وهو ابن أحد الكهنة الزردشتيين في قرية عيندارا.

وبذلك يكون للزردشتيين وجود في المنطقة في الفترة الزمنية التي سبقت ظهور شيخادي. يؤكد ذلك ما جاء في (أبحاث الندوة العالمية حول تاريخسوريا... ص 179) ، بأنه عثر في السوية الخامسة الأخمينية من تل عين دارا على تميمة من الحجر البلوري، رسم عليها إله زردشت أهور امزد ا، الذي يمثل كائنا بشريا ممتدا مع قرص الشمس المجنح.

نضيف إلى ما سبق من شواهد على الوجود الإيزيدي في ج. الكرد، وجود أطلال لقرية في ناحية ر اجو قرب قرية حسن Gundî Ĥesen Gundê Qewala قرية القوالين أو خربة قوالي، حسب التسمية الإدارية الرسمية، و قوال لقب رجل د ين إيزيدي. وهناك أيضا بين بلدة شيخ الحديد وقرية مروانية هضبة تسمى Qeracî Şengalê على اسم جبل سنجار أحد المراكز السكانية و الدينية الإيزيدية الرئيسية في كردستان العراق.

وعلى ضوء ما سبق ذكره، لانرى بدأً من إقرار حقيقة وجود معتقدات إيزيدية عديدة في ج. الكرد، تعود إلى أزمنة موغلة في القدم، ولايزال السكان يعتقدون ببعضها، أو يحتفظون بملامح وطقوس منها، حتى وإن لم يدركوا معانيها ودلائلها الأساسية، أو تاريخها.

د.محمد عبدو علي

إدارة موقع لقمان عفرين / لقمان شمو كالو

خصائص السجل

الأقليم:	غرب كردستان
المدن:	افرين
المكان:	مكان
كويک ريسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 217

دير عاصي من سنجار

http://www.kurdipedia.org/?q=20140422214349100452

...

خصائص السجل

الأقليم:	جنوب كردستان
المدن:	شنگال
كويک ريسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 218

سد كلان

http://www.kurdipedia.org/?q=2014012023165492801

گونسپان

خصائص السجل

الأقليم:	شرق كردستان
المكان:	منطقة

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 219

سد لخزن المياه غرب قلعة بولاذ في جبل سنجار ولم يبقى له اثرا الا القليل

http://www.kurdipedia.org/?q=2012102421283273506

سنجار

خصائص السجل

الأقليم: جنوب كردستان

المدن: شنگال

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 220

طينة آدم

http://www.kurdipedia.org/?q=2012093019334273371

حسب ماورد في ميثولوجيا الديانة ألأيزدية خلق ادم من الصلصال (الماء والهواء والتراب والنار)وعلى العين البيضاء وهذه الصورة التي تلاحظونها والمشبكة داخل قضبان حديدية كي لايدوسها ألأنسان وعلى حافة العين البيضاء في لالش، انها بقايا الطينة التي صنع منها ابونا آدم عليه السلام ....وبأمكانكم ألأستفسار من المهتمين بهذا الشأن في لالش.

خصائص السجل

الأقليم: جنوب كردستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 221

عملة دولة الايوبية الكوردية ا من عام 1180 حتى عام 1238

http://www.kurdipedia.org/?q=2012080822244572087

...

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 222

قبر لاحد شخصيات اهل صلاح الدين الايوبي

http://www.kurdipedia.org/?q=20120409215421 64446

منقوش بالشمس والخنجر بمقبرة قرية دوين معقل صلاح الدين الايوبي

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 223

مرقد السيدة زينب في شنكال

http://www.kurdipedia.org/?q=20140425153508100465

...

خصائص السجل

الأقليم: جنوب كردستان

المدن: شنگال

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 224

سنگ نگارە آنوبانی‌نی

http://www.kurdipedia.org/?q=20140601225053765555

نقش‌برجسته آنوبانی‌نی یکی از نقش‌برجسته‌های متعلق به یکی از چهار عنصر قومی زاگرس نشین در هزارهٔ سوّم پ. م. بنام لولوبیان(اجداد لرها) است. که پیش از آریایی‌ها در این محل سکونت داشتند. نقش برجستهٔ آنوبانی‌نی در ۱۲۰ کیلومتری کرمانشاه و در نزدیکی سرپل ذهاب قرار دارد و در ۴۵۰۰ سال پیش تراشیده شده است.
آنوبانی‌نی که الههٔ نشاط و عشق از او یاد می‌شود بنام آشوری، ایشتار و در فرهنگ سومری از آن به اینانا یاد می شود. این نقش برجسته، آنوبابانی‌نی به همراه پادشاه لولوبیان و ۹ تن پیشوای اسیر را به تصویر می کشد. این اثر شباهت زیادی به سنگ‌نبشته بیستون که در ۲۰۰۰ سال پس از آن ساخته شده دارد و به عقیدهٔ برخی محققان داریوش بزرگ سنگ نبشته بیستون را با الهام از این اثر ساخته است.دو نفر از اسیران که بزرگتر از سایر اسیران تصویر شده‌اند در پشت الهه نی‌نی قرار دارند و دیگر اسیران در صف زیرین قرار گرفته‌اند و همگی برهنه که دستانشان از پشت بسته شده است. در زیر پای پادشاه اسیری دیگر لگدکوب شده. کتیبه ای به زبان اکدی با این مضمون نقل شده است:
آنوبانی‌نی پادشاه توانا، پادشاه لولوبی نقش خود و نقش الهه ایشتار را در کوه باتیر رسم کرده است. آن کس که این نقوش و این لوح را محو کند، به نفرین و لعنت آنو، آنوتروم، بعل، بلیت، رامان، ایشتار، سین و شمش گرفتار و با دو نسل او برباد رواد.
فیسبوک لرستان

کویک ریسپۆنس کۆد:

بابەتی ژمارە: 225

یک سیستم آبرسانی ۵ هزار ساله، پشت سد سیمره کشف شد

http://www.kurdipedia.org/?q=20140607144445100637

مطالعات باستان‌شناسی در پشت سد سیمره، جایی که تعداد بی‌شماری محوطه های باستانی بر اثر آبگیری سد سیمره در حال غرق شدن هستند، دوباره آغاز شده‌است .
از جمله این محوطه‌ها، محوطه باستانی «فراش» است که باستان‌شناسان در آن موفق به کشف خارق‌العاده‌ای از یک سیستم آبرسانی ۵ هزار ساله شدند.
سیستمی که با استفاده از لوله‌های سفالی در هم تنیده شده به وجود آمده‌است.
خبرگزاری میراث فرهنگی ـ گروه میراث فرهنگی ـ هیات باستان‌شناسی محوطه باستانی «فراش»، در پشت سد سیمره، در دومین فصل کاوش‌های خود موفق به کشف یک سیستم آبرسانی متعلق به 5 هزار سال قبل شد.
در این سیستم آبرسانی با استفاده از تنبوشه‌ها یا لوله‌های سفالی، آب از نقطه‌ای به نقطه دیگر هدایت شده است.
به گزارش CHN کاوش‌های باستان‌شناسی نجات بخشی در محدوده

آبگیری سد سیمره توسط پژوهشکده باستان‌شناسی پژوهشگاه میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری و با همکاری وزارت نیرو به انجام رسیده‌است. هرچند با آبگیری سد، بخش زیادی از مطالعات باستان‌شناسی پس از ثبت و مستندنگاری به زیرآب رفته، اما هنوز بخش‌هایی باقی‌مانده که هیات‌های باستان‌شناسی را دوباره راهی این محوطه‌های باستانی کرده‌است.

یکی از این هیات‌های اعزامی به حوضه آبگیر سیمره، به سرپرستی لیلی نیاکان است که در محوطه‌ای به نام «فراش»، از پیش از عید نوروز، فعالیت‌های باستان‌شناسي را آغاز و به طور مداوم تا این لحظه (11 خردادماه) ادامه دارد. کاوش‌های باستان‌شناسی این هیات منجر به کشف ارزشمندی از دانش آبرسانی، متعلق به 5 هزار سال قبل شده‌است.

محوطه باستانی فراش در کنار رودخانه سیمره و در ساحل شرقی آن، جایی که مرز استان لرستان آغاز شده، قرار گرفته‌است.

»لیلی نیاکان»، سرپرست هیات باستان شناسی در محوطه باستانی فراش، درباره کشفیات این هیات به CHN گفت: «در فصل گذشته قطعاتی سفالی از شی‌ای نامشخص پیدا شد؛ با بالا آمدن تراز آب و سپس با پایین رفتن دوباره آن، بقایایی از تنبوشه‌های سفالی در کنار کارگاه فصل اول نمایان و ادامه کاوش منجر به کشف بقایای یک سیستم آبرسانی، متعلق به 5 هزار سال قبل شد«.

به گفته وی بخشی از این تنبوشه‌های متعلق به سیستم آبرسانی باستانی، نجات‌بخشی و بخشی دیگر با استفاده از مصالح محلی حفاظت و در بافت اصلی خود قرار گرفته‌است.

نیاکان در ادامه گفت: «ما بقایای زیادی از تنبوشه‌های سفالی که به شکل لوله‌های در هم تنیده شده هستند، یافتیم که کار انتقال آب را از مسیری به مسیر دیگر انجام می‌داد. مشابه چنین سیستمی پیشتر در محوطه باستانی چغامیش در خوزستان به دست آمده است. بر اساس مطالعات انجام گرفته قدمت این تنبوشه‌ها را می‌توان متعلق به حدود هزاره سوم قبل از میلاد (5 هزار سال قبل) دانست.

با بالا آمدن آب این کارگاه‌های جدید حفاری نیز، به زیر آب رفتند؛ اما هیات باستان‌شناسی موفق شد پیش از غرق شدن بخش‌های کشف شده از سیستم آبرسانی، روی تنبوشه‌های سفالی را به طور کامل پوشانده و حفاظت کند، تا پس از پایان عمر سد سیمره، باستان‌شناسان آینده بتوانند مطالعات بیشتر روی یافته‌های بدست‌آمده انجام دهند.

هیات باستان‌شناسی فراش به منظور کشف سرچشمه انتقال آب در مسیر یافت شده، کاوش باستان‌شناسی را با استفاده از ایجاد گمانه‌های کوچک ادامه دادند.

نیاکان با تاکید بر این موضوع که هدف از ادامه کاوش، کشف سرچشمه این شبکه آبرسانی با کمترین آسیب رسانی بود، گفت: «کارگاه‌ها را به صورت گمانه‌های با ابعاد کوچک باز کرده تا به این ترتیب بتوانیم در ادامه کاوش دسترسی به شبکه آبرسانی را دنبال کنیم؛ بطوریکه تراز بالاتر این تنبوشه‌ها ما را به سمت آثاری که شامل بقایای یک آبراهه دست‌کند است هدایت کرد.

این آبراهه دست‌کند به طور کامل روی پشته طبیعی کوه ساخته شده است. البته کارکاوش به همین‌جا ختم نشد و چند گمانه دیگر نیز برای کشف مسیر تنبوشه‌ها زده شد و کاوش برای یافتن ادامه مسیر این شبکه آبرسانی همچنان ادامه دارد.

سرپرست هیات کاوش در محوطه فراش درباره مشخصات این لوله‌های سفالی به CHN گفت: «این تن‌پوشه‌ها یا همان لوله‌های آبرسانی سفالی با توجه به بقایای آثار به دست آمده به نظر می‌رسد در همین منطقه تولید و پخته شده‌اند».
وی در ادامه گفت: «این شبکه آبرسانی از تعداد زیادی سفال‌های لوله‌ای شکل، ساخته شده که در ابعادی کمی کمتر از یک متر در هم تنیده شده‌اند. زمانی که آن‌ها را یافتیم همچنان در هم قرار گرفته و متصل بودند. اما نکته جالب آن است که در کاوش این محل، موفق به کشف دو نوع تنبوشه متفاوت شدیم که به نظر می‌رسد کار تقسم آب را برعهده داشتند».
هیات باستان‌شناسی آخرین روزهای کاوش خود را در محوطه فراش ادامه می‌دهد، با این‌حال همچنان اعضای این هیات به دنبال ادامه مسیر لوله‌هایی هستند که پرسش‌هایی بوجود آمده در مورد این سیستم آبرسانی را پاسخگو باشد .
پیش از این، بیش از 7 هیات باستان‌شناسی، مطالعات خود را در محدوده آبگیری سد سیمره به انجام رسانده‌اند. با این حال آبگیری این سد، تعداد زیادی محوطه باستانی را غرق کرده و همچنان نیز این روند ادامه دارد.
عکس و گزارش از حسن ظهوری

خواص ایتم

اقلیم:	شرق کردستان
شهرها:	ایلام
کویک ریسپۆنس کۆد:	

بابەتی ژمارە: 226

埃尔比勒城堡

http://www.kurdipedia.org/?q=20131019213212924l7

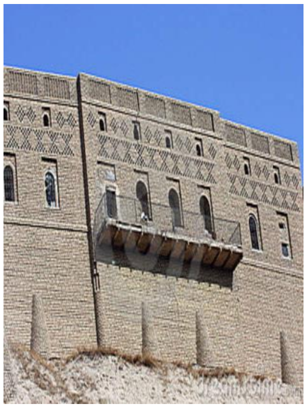

...

项目物业

城市:	埃尔比勒
广场:	**城堡**
普罗旺斯:	**南**库尔德斯坦
کویک ریسپۆنس کۆد:	